

శాంతి నాటికలు

శాంతి నాటికలు

తెలుగు నాటకరంగ

శతవాన్వికోత్సవ కానుకగా

స్పందన సాహితీ సమాఖ్య ప్రచురణ

బూదరాజు శాన్తమృందరి

SYAAM NAATIKALU

Play-lets by

BUDARAJU SYAMASUNDAR

Acc. No. 8594

Spandana Saahithee Samaakhya

Publication No : 29

February 1981

894. 217
SYA

RUPEES TEN

Title Design by Litho Krishna Moorthy

Printed at National Press, Machilipatnam

For Copies:

Budaraju Syamasundar
Andhra Scientific Co.,
Machilipatnam-521 001

Spandana
Saahithee Samaakhya
26-162, Buttaipet
Machilipatnam

ఇదీస్పందన

తెలుగు దేశంలో బతికి బట్టకట్టిన బహు
కొద్ది సాహితీ సంస్థల్లో 'స్పందన సాహితీ
సమాఖ్య' ఒకటి.

పదకొండేళ్ళ క్రితం అతి సామాన్యంగా
ప్రారంభింపబడి, నేటికి తనదంటూ ఒక ప్రత్యే
కతను సంతరించుకున్న సంస్థ 'స్పందన' : :
తన 29వ ప్రచురణగా వెలువరిస్తున్న ఈ
"శ్యాం నాటికలు"తో వివిధ సాహిత్య ప్రక్రి
యలూ ప్రచురించామన్న తృప్తిని పొందుకోండి
స్పందన సాహితీ సమాఖ్య : : :

మా కౌర్యక్రమాలన్నింటికీ అండగా నిలు
స్తున్న ఎందరో మహానుభావులు ! అందరికీ
అభివందనలు !!

తన నాటికల సంపుటిని స్పందన ప్రచు
రణగా వెలువరిస్తున్న శ్రీ బూదరాజు శ్యామ
సుందర్ కీ, అందంగా అచ్చొత్తిన నేషనల్ ప్రెస్
వారికీ స్పందనాభినందనలు.

స్పందనసంహిత సమాఖ్యరిజిస్టర్డ్

నాకు తోచింది ...

సా హిత్యంలో నాటకం వ్రాయడం అఖరి ప్రక్రియ. నటహృదయంగల కవి వ్రాసిన నాటకం కవి హృదయంగల నటుడు నటించినప్పుడే ఆ నాటకం రక్తి కడుతుంది. రసభరిత సవనవోన్మేషణ కావ్యం అవుతుంది. రసవత్తర సంకలన మవుతుంది. విభిన్న మనస్తత్వాల వరస్పర సంఘర్షణయే జగన్నాటక మవుతుంది.

మిత్రుడు శ్రీ బూదరాజు శ్యామసుందరరావు నట హృదయంగల రచయిత. మంచి నాటకాలు, నాటికలు వ్రాయగల సమర్థుడు. నాటకంలో “నాటకీయతను” పరిపోషించడమేగాక సంభాషణల చిత్రణలోకూడా నాటకీయతను కల్పించి “నాటకం” అనే పదానికి అర్థాన్ని చెప్పగల చేయి తిరిగిన నాటక రచయిత అని చెప్పక తప్పదు.

మొదటి నాటిక “నాలుగు స్థంభాలాట”. నాటిక ప్రారంభం నుంచి రామ్, కిరణ్ ల మధ్య చాలాసేపు సంభాషణలు జరుగుతాయి, ఆ సంభాషణలలో ఆ రెండు పాత్రల ఆశయాలు అర్థమవుతాయి. ఆధునిక మానవ సమాజంలో పాపపంకిలం మొదలు అభ్యుదయ భావాల వరకు ఆ సంభాషణలు పరుగులు తీస్తాయి.

కిరణ్ నిష్క్రమించగానే శశి ప్రవేశిస్తుంది. వారిద్దరిమధ్య సంభాషణలు ప్రారంభమవుతాయి. అతనిలో చలనం కలుగుతుంది. ఉత్సాహం ఉరకలు వేస్తుంది. ఉపజ్ఞ తొంగి చూస్తుంది. వెంటనే లేచి అసంపూర్తిగా వున్న చిత్రాన్ని కుంచె చేతబట్టి పూర్తి చేస్తాడు. ఆ చిత్రాన్ని చూసి శశికళ ముసలి మెరసి పోతుంది. పూర్తి కాని చిత్రాన్ని శశికళ రాగానే "మూడ్సు" తెచ్చుకొని పూర్తి చేశాడు. అదే రామ్ ఆనందం.

కళాకారునిలో నిబిడీకృతమైన అనంత కళను బహిర్గతం చేయడానికి కళాకారుని కుదిలించి, కదిలించడానికి సంఘటనలు సృష్టించడమే యీ నాటిక ప్రధాన ఉద్దేశం. ముగింపు నాలుగు స్థంభాల ఆటగానే ముగిసింది.

రెండోది, "స్టూడెంట్ రూమ్". నాటిక ప్రారంభంలో యిద్దరి మీదనే కథ కొంతసేపు నిలిచినా హాస్య సంభాషణల వల్ల విసుగు పుట్టదు. సస్పెన్సుతో కథ ముగుస్తుంది. రచనా విధానంలో కొత్తదనం గోచరించింది. తండ్రి నుంచి బెల్ గ్రాం రావడం, అది అందిన వెంటనే తండ్రి రావడం అంతగా బావుండలేదేమో! అయితే బెల్ గ్రాం అందగానే రూమ్ శుభ్రపరచే ఆత్మతలో కొంత హాస్యం ద్యోతక మవుతుంది. ఈ నాటికలో ప్రేక్షకులలో నుంచి ఒకరు రంగస్థలం మీదకు రావడం మరోవిశేషం.

మూడో నాటిక “ప్రేమ చెల్లించిన మూల్యం” ఈ నాటికను చదవడం ప్రారంభిస్తే పూర్తిగా చదవకుండా వుండలేము. చక్కని సాహిత్యాన్ని చిక్కగా అందించారు రచయిత. మహాకవిగా అశ్వ ఘోషుని పాత్రను, ప్రభాదేవి పాత్రను ఊహకందని విధంగా కళాత్మకంగా చిత్రించారు రచయిత. ప్రదర్శన కన్నా చదవడానికి మాత్రమే ఉత్తమంగా వుంది. రేడియో నాటికకు అన్ని విధాలా ఉపయుక్తం కాగలదు. దీనిలో రచయిత కన్పించారు. నాటకంలో రచయిత కన్పిస్తే అది చదవడానికి మాత్రమే పనికి వస్తుంది.

నాలుగో నాటిక “బహిష్కారంతో పరిష్కారం” ఇది తొమ్మిది పేజీల నాటిక. ఇది అతి చిన్నదే అయినా “ప్రకృతి సౌందర్యాగఢాల రోతులు పరికిస్తున్నాను. రీతులు చిత్రిస్తున్నాను.” ఇలాటి సంభాషణలు ఎన్నో వున్నాయి.

భిక్షు, అధికారి ప్రాత్రీల మధ్య జరిగే సంభాషణలు భావగర్భితంగా వున్నాయి. చిత్రకారుని ఆలోచన, భావం, ఆశయం వెలుగులోనికి వస్తాయి.

ఐదో నాటిక “మోహినీ భస్మాసుర”. సృత్య రూపకం. శాస్త్రీయంగా, సంప్రదాయకంగా అపూర్వంగా వ్రాయబడినది. సాంఘిక నాటకాలు, సవలలు, కథానికలు వ్రాసే శ్రీశ్యామసుందరరావు ఇలాటిది వ్రాయడం సాహసమే అయినా తన ఆశయాన్ని సాధించుకున్నారు.

భాష మీర తనకువున్న అధికారాన్ని మరోసారి మన
సారా రుజువు చేసుకున్నారు.

భావాలు అందరికీ వుంటాయి. కానీ భాష
వుండదు. శ్రీశ్యామసుందరరావులో భాష—భావం పందెం
వేసుకుని పరుగులు తీస్తాయి.

సామాజిక జీవితాలను వ్యక్తిత్వాలను యథా
తథంగా చిత్రించి చదువరి గుండెలలో అవ్యక్త మాధు
ర్యంతోపాటు అగ్ని కణాలను సృష్టించగల సమర్థుడు
మన బూదరాజు.

కళా రంగంలో, ముఖ్యంగా సాహితీ రంగంలో
మిత్రుడు శ్రీ బూదరాజు శ్యామసుందరరావుకు ఉజ్వల
మైన భవితవ్యం వుంది.

ఆయన కలంనుంచి సమాజానికి సందేశాలనిచ్చే
రచనలు పుంఖానుపుంఖంగా వెలువడాలని ఆశిస్తున్నా—

విడియాల చంద్రశేఖరరావు

నేనుగా చెప్పుకొనేది...

ఈ సంపుటిలోని నాటికలు విభిన్న రీతులకు, విభిన్న కాలాలకు చెందినవి. రచనగూడా అలాగే ఒక బిగిన చేసిందికాదు. బాగోగులు సహృదయుల అభిప్రాయాలు నాకు తెలియజేస్తే సంతోషిస్తాను. అలాగే ప్రదర్శకుల విమర్శలనుగూడా ఆహ్వానిస్తున్నాను.

మిత్రుల ప్రేరణపై అక్కడక్కడ పడివున్న ఈ నాటికలను గుదిగ్రుచ్చి వెలుగులోకి తెచ్చాను. మిగతా నాచిగింటినీ అలావుంచి నృత్యనాటిక "మోహినీ భస్మాసుర" గురించి నాలుగు మాటలు చెప్పాల్సివుంది. నా జన్మస్థలం ప్రకాశంజిల్లా వేటపాలెంలో ఒక నృత్య పాఠశాల నెలకొల్పే ప్రయత్నం చేశాను. శ్రీ వేదాంతం రామకృష్ణ (రామచంద్రన్) అనే వృద్ధ కూచిపూడి నర్తకుని ప్రేరణతో - ఆయన కోరికమీద - ప్రదర్శనకోసం ఈ నాటిక వ్రాశాను. సంగీత నృత్యాల్లో నాకు అభిరుచేగాని, అభినివేశం, పాండిత్యం అత్యల్పం. కవిగా చందోరీతులు నా కంతగా వంటబట్టినవికావు. అయినా నేను వ్రాయడం, కొంత నృత్యపాఠశాల విద్యార్థులు సాధన చేయడం జరిగింది. చివరకు ప్రదర్శన జరగలేదు - నాట్యాచార్యులు ఎక్కడికో వెళ్ళిపోవడంతో :

రచనా కాలంలో నాకు తగు సహాయ సహకారాలందించిన వృద్ధ హార్మోనిస్టు శ్రీ కర్ణ వాసుదేవరావుకు, ప్రచురణకు ముందుగా నాటిక చదివి సలహా లందించిన శ్రీ చిరువోలు లక్ష్మణరావు (హార్మోనిస్టు) లకు నా కృతజ్ఞతలు. ఓపికగా నా చిత్తు ప్రతిని చక్కగా మేలిప్రతిగా తయారించిన వ్రాయసకాడు, నా సహృదరుడు చి॥ మదన మోహన్ కు నా ఆశీస్సులు. నాటికల ప్రచురణకు ప్రోత్సహించిన మిత్రులు శ్రీ చిత్రపు మాధవరావు, శ్రీ రావి రంగారావు గార్లకు నా మనఃపూర్వక అభివాదాలు.

నాటికల సంపుటి ప్రచురణ కంగీకరించిన 'స్వందన సాహితీ సమాఖ్య' మిత్రులకు, ఇతోధిక ఆర్థిక హార్దిక సహకారాలందించిన శ్రీ పెదబాబు, శ్రీ గంజాం శ్రీహరి రావు, శ్రీ వి. బి. ఎల్. నారాయణమూర్తి, శ్రీ జి. వి. పూర్ణచందు, శ్రీ చలమలక్ష్మి కేశగిరిరావు తదితర పెద్దలకు కృతజ్ఞతాభివందనములు.

వీటన్నిటికంటే మిన్నగా వెన్నుతట్టి అండగా నిలిచిన మిత్రుడు గుత్తికొండ సుబ్బారావుకు, తమ అమూల్యకీప్రాయాన్ని అందించిన శ్రీ విడియాల చంద్ర శేఖరరావుకు నా నమోవాకాలు.

బూదరాజు శ్యామసుందర్

నాబురు స్త్రంభాలాట

(సాంఘికం)

ఆంధ్ర పత్రికాధిపతుల సౌజన్యంతో

స్నేహశీలి, సారస్వత ప్రియుడు,

ఆపుడు - సహఢ్యయి

మిత్రులు

శ్రీ పన్నెం పెదబాబుకు

కృతజ్ఞతా పురస్కరంగా సమర్పితం

బూదరాజు శ్యామసుందర్

మూలం :— ఒక జర్మన్ సామెత.

వచ్చేవాళ్ళు :

రాం

కాంత

కీరణ్

శశి కళ

రాసింది :— 1950 సంవత్సరంలో

అంద్ర ప్రతిక శాస్త్రీ నామ సంవత్సర
ఉగాది ప్రత్యేక సంచికలో ప్రచురితం.

నాలుగు స్థంభాలాట.

[స్థలం - విశాలమైన చిత్రశాల. సమయం - ఉదయం 9 గం. బు
తెరలేచేటప్పటికి - చిత్రశాల గోడలనిండా బొమ్మలతో నిండివుంటుంది.
రెండు, మూడు కుర్చీలు, బల్ల, ఫోటో స్టాండు, పడక కుర్చీ వగైరా.
రెండు మూడు సగం గీసిన చిత్రాలు చెదురు మదురుగా స్టాండు మీద
వదేసి వుంటాయి. ఒక కాన్వాసు, సగం గీసిన చిత్రం వ్రాయబడింది
స్టాండుమీద వ్రేలాడుతూ వుంటుంది.

సా మాన్య మైన సౌందర్యవంతుడు రాం. పడక కుర్చీలో
గూర్చుని వుంటాడు. చేతిలో కలర్ పెన్సిల్. ఏదో ఆలోచిస్తూ
వున్నట్లు అతడికళ్ళు అరమూతలు పడివుంటవి.

తెరలోంచి “అరె రాం” అని కేక వినిపిస్తుంది.]

రాం : ఏవరైనా స్వాగతం. (కళ్ళు తెరిచి తెరవైపు తిరుగుతాడు.)

కిరణ్ : (ప్రవేశిస్తూ) నేనురా కిరణ్ణి. (అందమైన విగ్రహం.

నీచైన ముస్తాబు. నటకుడిలా వుంటాడు.)

రా : ఆ కుర్చీ లాక్కుని కూర్చోవోయ్. ఏం కథ? ప్రొద్దున్నే బయ
ల్దేరావు.

కి : (కూర్చుంటూ) ఏం లేదు. మార్నింగ్ వాక్ కి బయల్దేరాను.
ఏం చేస్తున్నావో చూద్దామని.

రా : ఏదో మామూలు ధోరణిలో ఆలోచిస్తూ కాలం గడుపుతున్నా
బదర్.

కి : మరచిపోయాను. కాంపిటీషన్ కు బొమ్మ వేస్తానన్నావు. ఏం చేశావు?

రా : తబా తోకా తేల్లేదోయ్. సరైన మూడ్స్ రావడంలేదు.

కి : నాన్నెన్స్. ప్రతి అర్థిస్టూ మూడ్స్ - మూడ్స్ అంటాడు. ఏమిదో గొడవ.

రా : అదంతా తీరిగ్గా ఆలోచిద్దాం. ఆ కాన్ఫ్లెక్ట్ పెయింట్ చూడు. ఇంకాపూర్తికాలేదనుకో - సరికొత్త ఆభ్యుదయభావాల్తో చిత్రంప బిచ్చది.

కి : (లేచి కాన్ఫ్లెక్టు పరీక్షగా చూస్తుంటాడు) ఆ. బావుంది. కానీ -

రా : (చిరునవ్వుతో) అబ్బి. నీ కానీ రానే వచ్చిందీ - ఏమిటి నీ సందేహం.

కి : నీవు వేరేవిధంగా భావించకుండా వుంటే -

రా : ఎందుకలా అనుకోవాలి?

కి : చిత్రంలో భావ స్ఫురణ బాగానేవుంది.

రా : మరి ఏమిటి రోపం?

కి : తొందరపడతావేం. నీ చిత్రం హృదయాన్ని బాగానే గాయ పరుస్తుంది. కానీ ఆ గాయం ఎప్పటికీ మానే రకం కాదు. అసలు మానుకుండా అని నా అనుమానం.

రా : పిచ్చివాడా! ఎందుకు అనుమానం? చిత్రాన్ని బాగా పరీకించు. తీవ్రంగా పరీక్షించు. అందులోని రంగులు - నా భావాలకు రంగులు. ఈ చిత్రంలో తొంగిచూచేభావం - నా హృదయం లోని వెలుగు కాంతి వుంజం. (ఆవేశంగా) నా కన్నీళ్లు ఏ ఆశతో - దేనికోసం విడిపించానో - ఆ ఆశ - ఆ ఆశయం ఇందులో ప్రతిఫలించింది. అది తి రో గమనమే - అందని ఆ అద్భుత ఫలంకోసం - తీరని దాహంతో, దుఃఖిత మనస్సుతో బాధపడమని శాసిస్తుంది. నన్ను హెచ్చరిస్తుంది..

కి : నిజమే నేను కాదనడంలేదు.

రా : అలాంటప్పుడు ఆ ఎర్రరంగు చూడు — అర్థం చేసుకో — ప్రపంచములోని మానవుల ప్రకారాన్ని జాబ్బుపట్టి బయటికిలాగి నిరూపిస్తున్నది. ఇందులో రాక్షసి ఒక మానవుడు. ఇంకో మానవుడి మీద — ఒళ్ళు బలిసి, క్రొవ్వెక్కి, మదించి, కళ్ళు పొరలు గ్రమ్మి చెలాయించే దురంహంకార చిహ్నం. చూడు. అర్థం చేసుకో — వాడు — ఆ బక్కచిక్కి, చెక్కులు లాక్కొని పోయి, వొక్కలు పిక్కుని పోయి — కాళ్ళకు చుట్టుకున్న పిల్లలతో, శోష పోయితన్నానుకున్న భార్యతో, దోసిలిపట్టి, విషాదచ్ఛాయా వదనంతో వున్నాడే — వాడు అధోలోకానికి త్రొక్కివేయబడ్డ మానవుడు. దరిద్రదేవత బందీ — ఒక మానవుడి వికటాబ్ధహాసం — ప్రళయకాళ వర్షస్య గర్వనలా దడ పుట్టిస్తే వణుకుతున్న శిథిల మానవుడు. జీర్ణకృశాంగి.

కి : (కాన్యాసును పరీక్షగా చూస్తుంటాడు.)

రా : కిరణ్. అడుగో వాడు సిస్సలైన మానవుడు. పిడికిలి బిగించలా? దృఢంగా వుండలా — రొమ్మెలా వుంది — పలకలా లేదా — వాడు దూకుతున్నాడు బరిమిదికి — ఈ కుళ్ళ సంఘాన్ని — పొగరెక్కి నిర్రవీగే దురంహంకార చిహ్నాన్ని — సవాలు చేస్తున్నాడు. “రా కుస్తీకి” — అంటున్నాడు. ఏం కిరణ్. ఈ చిత్రం కదిలించదూ? నా ఆవేశం, నా ఆశ, దీన్నో ప్రతిఫలిస్తున్నాయంటావా? చెప్పవేం?

కి : దీని కంత ప్రభావం లేదని కాదు. నా గొడవ అర్థం చేసుకో బ్రదర్. ఈ చిత్రాన్ని చూచిన శ్రీ నిన్ను ప్రేమించదు.

రా : పోనీ. నేను రసికుడ్నికాదు. పశుప్రవృత్తితో చూడిన మీ ప్రేమ నాకబ్బగ్లేదు. ప్రేమకోసం బలి అవటానికి సిద్ధివాణ్ణి కాదు.

కి : నీ మొఖం. ఒక మాటకు వందమాటలు అంటావేం?

రా : కాకపోతే. ప్రతివనీ శ్రీ కోసమేనా మానవుడు చేసేది? ఇంకా ప్రపంచంలో వేరే విలపలు అంటూ లేవా?

కి : అదిగాదు నీకు చెప్పబోయేది. ప్రతి జీవీ కనీసం ఒక్కజాలిచూపు, ఒక ప్రేమ మాటకోసం తపిస్తుంటుంది. అది లేని నాడు జీవితం వ్యర్థం.

రా : నేను కాదనటంలేదు, అంతమాత్రాన ప్రపంచమంతా ప్రేమకోసం శ్రీలచుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేస్తుందాలని ఎక్కడైనా రాసి వుందా ఏమిటి?

కి : కాస్త ఓపిగ్గా విను రాం. లలిత కళలు సుకుమారమైనవి. సౌందర్య రహితమైన కల్పన లలితకళాకారులకు ఆరాధ్యం కారాదని నానమ్మకం. ఒక వానపశుజ్ఞికను చిత్రించు - ఒక విరహిని - ఇంకో నవోధని చిత్రించు. మొదటి చిత్రం మానవుణ్ణి ఉద్దేశపరుస్తుంది. రెండోది ఏడిపిస్తుంది. మూడోది అనందింపజేస్తుంది. మూడూ ఎలాగూ హృదయానికి హత్తుకునేవే. కాని రెండో చిత్రం ఏడిపించినా - ఆ విలాపం కమ్మనిది. శృతికలిసిన విషాద వీణామూర్చన, కీట్స్ పోయిట్రీ, కృష్ణ శాస్త్రి వ్యధలాగుంటుంది. అది తీయనిబాధ. ఆ బాధను తీర్చుకోవచ్చు. సంతోషంగా అనుభవించవచ్చు. తీయని భవిష్యత్తుకోసం ఎదురుచూస్తూ కాలం వెళ్ళదీయవచ్చు. ఆ బాధలో ఆశ వుంది రాం - నీ బాధకు విముక్తిలేదు. కనీసం ఆశ లేదు.

రా : శుద్ధ పౌరపాము. అక్కడే పప్పులో కాలేశాపు. నా బాధకూ ఆశ వుంది. ఒక రోజు - నాబాధతీరే రోజుకోసం ఎదురు చూస్తుంటాను. అదే సుపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యం - సువిశాల విశ్వాన్ని అల్లుకునే రోజు. సామ్యవాద జగత్తు సుస్థిరంగా స్థాపింపబడే రోజు. అదే నేను కలలుకనే భవిష్యత్తు. నా భవిష్యత్తును వర్తమానంలో చిత్రించే దినం తప్పక వస్తుంది. ఆ దినం అహంరానికి దినం - తద్దినం.

కి : నీ వాదం మంచిదే కావచ్చు కానీ నాకు మాత్రం రుచించటంలేదు.

రా : ఎలా రుచిస్తుంది మిష్టర్. నువ్వు ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకోవు. నీ భాధ్యతల్ని నీవు గుర్తించడంలేదు. నీ వెప్పుడూ అలౌకికానందం, అతిమాత్ర సౌందర్యం, అగమ్య సౌఖ్యం అని అమోరిస్తావాయ్. నీలో ఆభ్యుదయభావాలెలా ఉద్భవిస్తాయ్. అబ్బాయ్, నేనొకటి చెప్తున్నా. నీలో ఏనాడు బూజుపటి న భావాలు నశిస్తాయో — నీ మనస్సులో గాఢమైన, తీవ్రమైన, బలీయమైన నవ్యత్వం విప్లవాత్మకమైన ఉద్భవిస్తుందో — ఆనాడు — బాగా జ్ఞాపకముండుకో — ఆనాడు — నువ్వు నా చిత్రాల్ని మెచ్చుకుంటావ్. నా భావాల్ని, నా రీతుల్ని హర్షిస్తావ్. అంతవరకూ నీ బ్రతుకంధకారంలో వున్నట్లే. నువ్వు కూపస్థమందూకానివే.

కి : బస్. నువ్వు “రసికుడి” కాదు అనుకుంటున్నావు. అందుకనే నీ భావగతి వక్రించింది. నువ్వు ప్రేమపిచ్చిలోపడి తన్నుకునే రోజు వస్తుంది. ఆ ఘడియ రాక తప్పదు. నీవింకా ప్రకృతిని బాగా అర్థంచేసుకోలా —

రా : పొరపాటు పడుతున్నావు. ప్రపంచం పుట్టుకనుంచీ అంతా తెలుసు నాకు.

కి : లేదు. తెలీదు. నువ్వు “తెలుసు” అనుకుంటున్నావు. కానీ నీకు తెలియవస్తుంది కొన్నాళ్లకు — ఈ విశాల ప్రకృతి రామణీయకత. భగవత్స్పృహ సౌందర్యాగాధాల రోతుల్లోకి దిగలా నీవు, దిగలేకపోయావు. అందుకనే —

రా : అలా అనకు. శ్రీకి నేను గౌరవమిస్తాను. కానీ తుచ్చకామానికి అంతగా అవకాశమే లేదు నా దృష్టిలో.

కి : నేను మాట్లాడేది విశాల ప్రకృతినిగురించి. శ్రీ విషయం కాదు.

రా : ఎందుక్కాదు. ప్రకృతి—శ్రీలకు భేదం ఏముంది? శ్రీ తన భర్తతోకలిసి విడ్డూర్ని కంటుంది. ప్రకృతి మీ దేవుడితోకలిసి పిల్లల్ని పెడుతుంది.

కి : అంటే స్త్రీ పిల్లల్నికనే యంత్రమనేనా నీ భావం ?

రా : ఒక రకంగా - అంతే.

కి : అంటే ?

రా : అంటే స్త్రీలల్లా రెండు జాతులున్నాయి. పద్మిని, శంఖిణీకాదు. ఒకటి మీ జాతి. అది సంతత కామ సౌఖ్యం, ప్రాపంచికానందం కోసం తపా తపా లాడేరకం. కానీ రెండోది నా జాతి. అభ్యుదయాన్ని వాంఛించేది. ప్రేమను ప్రేమిస్తుంది. అపారాయతతో ఆదరిస్తుంది. వాంఛను జయిస్తుంది. వియోగాన్ని భరిస్తుంది. అంత మాత్రాన 'హిస్టరీయా' వ్యాధికి బలికాదు. ఆశయాల్ని ప్రేమిస్తుంది. కానీ తుచ్ఛంగా కామించదు.

కి : నీది మెట్ట వేదాంతం.

రా : కాదు ఎప్పటికీ కాదు.

కి : తప్పుకుండా అవుతుంది. కామ తృప్తి కారణం గాని నీ ప్రేమ వృధా. నీ కల కల్ల. నిన్ను ప్రేమించిన స్త్రీ నీవు నష్టంనకుడి వని విలపిస్తుంది.

రా : అంత మాత్రమే నీకు తెలిసింది. ప్రతిఫలాన్ని కోరని ప్రేమే నిజమైన ప్రేమ. ట్రూ లవ్. అదే నా గమ్యం. దానికే నా ఫస్ట్ ప్రైజ్. చివరికి - ప్రేమకు కాముకత్వాన్ని జోడించి దాంపత్యమని పేరు పెట్టారుగా మీ నీతివరులు..... ఉత్త స్వార్థ వరులు.

కి : (పెద్దగా నవ్వుతాడు) ప్రతిఫలాన్నాశించని ప్రేమ పుట్టలా ఇంత వరకూ —

రా : దురభిప్రాయం. అంతా తెలిసినట్లే మాట్లాడుతున్నావు. ఇదిగో మీరు - మీరు - పుట్టాడు. చూస్తావుగా నా దృఢత్వం.

కి : ఎలాగూ చూడనూ - సరేగాని. ఒక స్త్రీ ఏకాంతంగా నిన్ను కలుసు

కుంటుందనుకో - నీలో ఏం భావాలు జనించవా ? ఏ కోర్కెలు రేకెత్తవా ?

రా : అంతవరకూ రానిచ్చేదెవరు ? నే నే స్త్రీని ఏకాంతంగా కలుసు కోను. అందుకు ఇష్టపడను కూడా —.

“అది పిరికితనం” అంటూ కాంత్ ప్రవేశిస్తాడు.

(పూల పూల బుష్ పట్టు. చేతిలో పూవు. మంచి పోకిల్లాలా వుంటాడు. మధ్య మధ్య పూవు నా ప్రూ ణీ నూ పచార్లు చేస్తుంటాడు.)

కాంత్ : రాం. నేనన్నది వినవడిందా ? పిరికితనాన్ని అసహ్యించు కుంటాడు — ఈ కాంత్.

రా : అది పిరికితన మెందుకవుతుంది ?

కి : ఎలా అవుతుందో నేచెప్పనా ?

రా : నువ్వేం చెప్పగలవోయ్. పాలబుగ్గల పాపవి. నే చెప్పతా విన రాం. ఈ కాంత్ ఎంత అనుభవశాలో నీకు తెలుసుగా ?

రా : ఆ. ఏకాంతంగా రాంతా కాలక్షేపం తమ దినచర్యలో ప్రథమ ఘట్టం అనే మహర్షత్యం ఎలా మరచి పోగలను.

రా : ఇంకేం. అందుకే నిన్ను “పిరికివాడివి” అంటున్నాను. ఒంటరిగా స్త్రీని కలుసుకోడానికెంత భయం ?

రా : భయం కాదు. పిరికితనం అంతకంటేకాదు. ఎందుకు ఒకరిని వంటరిగా కలుసుకోవాలి. ఏమిటి అవసరం ?

కి : అవసరమో, అనవసరమో ప్రశ్న అడుగుదాం కాని, సపోజ్, నీకు తటస్థపడిందే అనుకో - అప్పుడు -

రా : అప్పుడు. ఆమె అనుభవాన్ని, అనుభూతుల్ని వివరించమంటాను. అర్హమయ్యేదాకా ప్రశ్నలో ప్రాణంతోడి తెలుసుకుంటాను. ఆమె అనుభవాలకీ, ఆశలకీ, ఆశయాలకీ — నా జీవితానికీ, ఆచరణకీ

మధ్య అంతరం, ఎడం ఎంతవుందో తెలుసుకుంటాను. ఆమెతో హృదయం విప్పి మాట్లాడుతాను.

కా : వందర్ పుల్. పుటిక్కిన కళ్ళూ కళ్ళూ కలుపుతావు. మాస్టాలు జోడిస్తావు. “ఓ నా ప్రణయదేవతా” అని ఆషోఠ్తరనామాలు జపిస్తావు. ఆమె కులుకులో, తళుకులో, బెళుకులో, హాయిలో, చూపులో, ముస్కలేస్తావు. ముగ్ధుడవై మురిసిపోతావు. ఆమె వలివమై, కంచుకమై, జడలో పువ్వువై, కంటిలో పావనవై, కనుకొలుకులో నలకవై, చెరగులో అంచువై, కుచ్చెళ్ళలో మోతవై, ముంగురుల్లో పెంబుకై, నిట్టూర్పులో వేడివై, “ఇన్” లో డాఫవై, “త్వమేవాహం, తాదాత్మ్యం,” అని పులకరిస్తావు.

రా : టకటకా ! నీ ఎక్స్ప్రీయన్సు అంతా కుమ్మరించాంవే మానెత్తిన. అంతా మీలాంటి యంబ్రహ్మలే అనుకున్నావా ఏమిటి ఖర్మ ?

కి : అనుకోవడమేం. చూస్తాంగా రాం. నీ గొప్పదనం.

కా : రాం. బుద్ధుడు. వివేకానందస్వామి ఇంకా — ఇంకా —

రా : ఇంకా. అను నీ యిష్టంవచ్చినన్ని.

కి : ఏమైనా “వనిత తనంత తా వలచి వచ్చిన” అంత ఈజీ కాదు — నన్ను ముట్టమాకు అనడానికి.

రా : అబద్ధం. మీ వృధా ప్రచారం.

కా : కిరణ్, “తెలిసీతెలియని వరుడెల్పు బ్రహ్మదేవునివశమే.” అన్నారు పెద్దలు.

కి : అదీ చాలదు, “అనుభవంలోంచి వివేకం వస్తుంది. మరి అనుభవమో? అవివేకంలోంచి” అన్నారు సైమన్ బోలివర్ బక్సర్.

రా : అందరూ అన్నీ అంటూనే వుంటారు. అసలు మీకు ప్రపంచ జ్ఞానం తక్కువ. “ప్రపంచ జ్ఞానం అంటే ఏమిలేదు. మానవుల

లోటుపాట్ల సమూహం” అన్నారు డి.కె.న్సు.

కా : అఖికి మాకే ఎవరు పెట్టావా. నీవు ఎక్స్‌పరిమెంట్ చేసిచూడు. నీకే తెలుస్తుంది.

కి : వీడికి తెలీటం కష్టం. మానవులు, పురోగమనం — అకలిమంటలు, అకలి చావులు — ఇవి తప్ప ప్రపంచంలో కులాసాగా, హాయిగా ఎంజాయ్ చేయటానికి ఏమీలేవంటాడు ఈ అభ్యుదయవాది. వీడికి అపాడురొచ్చులో ఏం అనందముందో ?

రా : ఆ ఎంజాయ్‌మెంట్ కూడా రొచ్చే. ముద్దులో ఏముందోయీతీః. పెదవులు కలుస్తాయి. ఒకరి పెదవి సిగరెట్ కంపు అయితే, ఇంకొకరి పెదవి “లిప్‌స్టిక్” వాసన. పైగా లాలాజలస్రావం. అంతకంటే “లావా” బుడిచాచొచ్చు.

కా : హావలెనలీ డర్బీ ఫెలో. “ది లాన్స్ వఫ్ ఆఫ్ ఏ సిగరెట్ ఈజ్ ఈక్వల్ టు ది ఫస్ట్ కిస్ ఆఫ్ ఏ లాన్” అన్నారుపెద్దలు. ఎంత మాధుర్యం చవి చూడందే అంతమాట అన్నారూ అని నా బాధ. నా సౌద ఒకడూ అలకించడేం.

రా : చెప్పలతున్న వదిలేట్టు వింటున్నా కాంత్.

కా : సుప్పేమన్నా అనుకో రాం. ఇంతకీ నే చెప్పదలుచుకున్నది ఏమిటి అంటే శ్రీలని ఉద్ధరించాలి అని. ఆ ఆశయం, నా చిరసంచిత ధనసంచయం లాంటిది. నన్ను వేధిస్తున్న, తవన పెడుతున్న, మహత్తరమైన, మధురాతిమధురమైన వాంఛ.

రా : ఉద్ధరించు. ఎవరొచ్చన్నారు ?

కా : కాబట్టి, నా వాంఛకు బూజు దులిపి పాలిష్ పెట్టాలంటే — వాళ్లను బుర్రగల వాళ్లుగా, నబలలుగా, స్వతంత్రాభిప్రాయంకలవాళ్లుగా తయారుచేయాలి. ఆర్థిక స్వాతంత్రం వాళ్లకు వచ్చేందుకు తగిన స్థోమత కల్పించాలి. కమ్మరిలాగ సాగ గొట్టి వాళ్ల బుర్రల్ని మరామతుచేయాలి.

రా : అంజే పాతలాంకర్ని అలమరనించి ఉద్ధరించి, ఎలక్ట్రిసిటీ లేని రోజున బాగుచేసుకున్నట్లు :

కా : ఎగతాళిచేయవాకోయ్. యుగ యుగాలుగా స్త్రీ దుర్దశ అనుభవిస్తోంది.

రా : నీ కనువిప్పు ఇప్పుడు కలిగిందా ?

కీ : నీ యిష్టం వచ్చినట్లు ఉద్ధరించవోయ్. ఎవరొద్దవ్వారు.

కా : అదికాదు. రాం ఎగతాళిగా మాట్లాడుతుండేను. కవి ఏమన్నాడో తెలుసా —

“నా కవిత్వం —

పేయి గులాబీల సెజ్జ

మజ్లిన్లు పరిచిన

పేయి బూరగ చూడి పరువుల దొంతర్లు

నిజం. నిజం.

నా కవిత్వం —

నూత్న వదూ నేత్రాల్లో

ఉజ్వలంగా వెలిగే

లేత పర్రని జీర

జీరలో దాగిన

ఇంద్ర ధనువు.

నా కవిత్వం —

ప్రేయసీ ప్రియుల దృఢోపగూహనమ్ముల మెరిగు

ఉన్నత వక్షోజ ఘర్షణమ్ము,

అంతియే కాదు —

ఘర్షణమ్మున జూచిన ఘర్మకణము.

నా కవిత్వం —

అతివ మిన్నల ప్రథమ సంగమ

దివ్య మధురానుభవ నిమేషం.”

రా : శాంతించుమహాత్మా. ఇంతకంటే కవి చాడప్ప శతకం బట్టిపెట్టు.

కి : ఆనందించలేనివాడి ముందు సౌందర్య ప్రదర్శన శుష్క దండుగ. భాగవతంలో చెప్పనే చెప్పారు. “అంఘేందూదయముల్, మహా బధిర శంఖారావముల్” కవిగారు ఇంకా చాలా చెప్పారే.

రా : చిత్రం తమసూక్తులు వినలేక చస్తున్నాను.

కా : ఉత్త పిరికి వాడివోయ్. నిన్ను చూస్తే జాలేస్తుంది. నా ధోరణితే తట్టుకోలేని వాడివి — అదదాని పైపెటకొంగు తాకిడికేం తట్టుకో గలవు? ప్రియురాలి ముద్దుల్నేం తమాయించుకోగలవు. ప్రేయసి కౌగిలింతలో నీ కూపిలెట్లా ఆడుతుంది?

రా : ఫరవాలేదు నాయనా. నాధోరణిలో నన్ను బ్రతకనీయండి.

కా : నీ కోరిక ఫలించుగాక. ఆరే చాలా పైపెట అయిందే. నాకు పని వుంది. వస్తా. ఫీర్ యా బోత్. (నిష్క్రమిస్తాడు).

రా : అమృత్యా : సుడిగాలిలావస్తాడు. ఏదో దుమారం రేపి పోతాడు.

కి : కానీ లైఫ్ ని పరిపూర్ణంగా ఎంజాయ్ చేయాలనే ఉత్సాహం కాంక్షింది.

రా : ఇంతకన్నా చీకు చింతా లేనివాడు ప్రపంచంలో వుండడేమో కిరణ్. జీవితాన్ని ఒక ఆటవస్తువులా చూస్తాడు. దొరికినంత మటుకు అనుభవిస్తాడు.

కి : ఆదో రకం పోలీస్. “చార్పీ డయిమ్”.

రా : సరే గాని కిరణ్, నీవు ఏదో దాధ పడుతున్నట్లున్నావ్.

కి : ఓం లేదే.

రా : ముఖాన్ని అద్దంలో చూసుకో. నా దగ్గర కూడా దాచగలవా ఏమిటి?

కి : ఏమీలేదు రా. శాంత చెప్పినదానిమీద ఆలోచిస్తున్నాను. నేనూ ప్రేమించాను. ఎవరిని-అని అడక్కు.

రా : అడగనే. భయపడకు. ఇవాళ్ళి నీ మాటల ధోరణిని బట్టి

ముందుగానే పూహించాను. ఆమెను సంపూర్తిగా అనుభవించాలనీ - ఆమె నీ కోసమే సృష్టింపబడిందని - అనుకునే దాకా వచ్చిందా - నీ ప్రేమ మట్టం.

కి : లేదు. ఇంకా ఆధిపత్యాన్ని పొందాలనే ఒంత స్వార్థపరుణ్ణికాలేదు. కానీ - ఆమె యవ్వన మధువును - ఆ అనాఘ్రూత వికసిత పుష్ప సౌరభాన్ని ఆస్వాదించాలని, ఉద్రేకంతో-ఆశతో-విలపిస్తున్నాను. వియోగాన్ని ఎలాగో భరిస్తున్నాను.

రా : ఏమైనా-నువ్వెవరిని ప్రేమించినా-ఆమె ఎలాంటిదైనా-నా తీర్ణి ప్రాయం చెప్పమంటే - ఆమె మీదకల్గిన, కల్గుతున్న, నీ తుచ్ఛ వంధను సాధ్యమైనంత తక్కువ మోతాదులోకి తగ్గించుకో - ఒక వేళ నీ ప్రేమ ఫలించకపోవచ్చు - దిగులుపడకు - అప్పటి పరిణామం నీ వ్యక్తిత్వం మీద ఎక్కువ దెబ్బతీయలేదు. ఏమీ జరగని వాకిలా మామూలుగా మనగల్గుతావు. నిజంగా నీయత్నం లాభిస్తుందే అనుకో. ఆనాడు - ఆ మధురక్షణంలో - నీపూహించే, ఊహిస్తున్న, ఎన్నడూ ఊహించలేని సౌభాగ్యాన్ని చవిచూస్తావ్.

కి : ఏమో ! ఏమవుతుందో. నేను అసమర్థుణ్ణి ఈవిషయంలో. మొండివాంఛను, ఫలితమెలావుంటుందో నిర్ణయించలేని వంధను, జయించలేకపోతున్నాను. క్షణికమైన భౌతిక సుఖం కోసం నా శక్తిని, మేధస్సును, నిర్ణీతంగా, బానిసగా వతనం చేసుకుంటున్నాను.

రా : తెలిసి బాదవతతావేం కిరణ్ ? మహాబలంతో మానవుడు జయించని దంటూ ప్రపంచంలో లేదు. కాంత అన్నాడే - “పిరికి” అని. ఆ పిరికితనం నీలో చొరసీయకు. ఇన్నికబుర్లుచెప్పి ఇంతలో దీలా పడతావేం ?

కి : మళ్ళీ కలుస్తా రాం. నీ కాలం చాలా వృధా చేశాను.

రా : ఫరవాలేదు. మళ్ళీ కలుస్తావు కదూ ?

(కిరణ్ నిష్క్రమిస్తాడు)

రా : వీడ్చి చూస్తే జాలేస్తుంది. శశికోసం వీడు బాధపడతాడు. అవిద
నా కోసం బాధపడుతుంది. ఇవ్వాళ శశితో మాట్లాడాలి. అవిద
వస్తే బావుణ్ణు.

(కాసేపు నిశ్శబ్దం. కళ్ళు మూసుకుని పడుకుంటాడు.)

“మిస్టర్ రాం.” (తెరలోంచి పిలుపు వినిపిస్తుంది)

రా : (ఎనుగ్గా లేచి కూర్చుని) ఎవరు ?

(తెరలోంచి) నేను శశిని.

రా : శశివా ? చంద్రుడివా ?

(తెరలోంచి) కాదు వెన్నెల్ని.

రా : నా జీవితాన్ని వెలిగించడానికి వచ్చావా ?

(తెరలోంచి) అవును. నిన్ను వెన్నెల్లో, తేలిపోయే మబ్బుల్లో,
తెల్లని ఇసుక తిన్నెల్లో, నీలి సంద్రతరంగాలమీద, ప్రేమదోలి
కల్లో, ఊగించడానికి వచ్చా.

రా : అంతే అయి వుంటుంది. కాంతే పంపివుంటాడు నిన్ను.

(తెరలోంచి కలకలనవ్వు వినిపిస్తుంది). అవును. కాంతే
పంపాడు — నీ కౌగిట్లోకి. నీకు రసమార్గం ఎరిగించాలని —
రమ్మంటావా ? నీ జీవిత నాటకంలోకి — నీ వెలుగులబాటల్లోకి —
నీ ఆశల కూటంలోకి — నీ భావనల అలల్లోకి — రమ్మంటావా ?

రా : రా. సుస్వాగతం. ఇదీ సామాన్య అహ్వానం కాదు. ఒకడి
చరిత్ర నిజాయితీ ప్రస్ఫుటమవడం కోసం — రా. నా కళ్ళ వెలు
గుల్లోకి. నా ఆశాజ్యోతి నలరించడానికోసం — రా — నా మనో
గహ్వరం విశాలంచేసి అలంకరించా — నా హృదయ కవటాలు
పూర్తిగా తెరిచా — రా. అహ్వానిస్తున్నా, నీరాజనం పడుతున్నా —
నా జీవిత శయ్య అధిరోపించడానికి — నాతో జీవితాన్ని పంచుకో
దానికి — స్వాగతం. సుస్వాగతం. శశీ.... వెన్నెల....

(తెరలోంచి) వస్తున్నా. వచ్చేతా - నేను శశిని. వెన్నెల్ని.

(శశి ప్రవేశిస్తుంది. నిరాశంబరమైన వేషంలో అందంగా అగు పడుతున్న నాగరిక. ఆమెకళ్ళలో పల్లెటూరి సహజసిద్ధమైన అమాయకత్వం తొంగిచూస్తుంటుంది.)

శశి : ఏం రాం. కవిత్వం మాట్లాడుతున్నావు.

రా : నువ్వు మాట్లాడిందేమిటి ?

శ : నువ్వు ఏదోభాషలో ప్రశ్నిస్తే సమాధానం ?

(ఇద్దరూ గలగలా నవ్వుకుంటారు)

శ : (కుర్చీలాక్కొని దగ్గరగా కూర్చుంటూ) ఇవ్వాళేదో కొత్తగా మాట్లాడుతున్నావు ?

రా : ఏం లేదు. కాంత్ చెపుతుంటాడే ఆ రసానుభవం చవి చూద్దామని -

శ : నిజంగానా ?

రా : ఏం. నీ దగ్గరకూడా అబద్ధమాడ్డా ననుకున్నావా ?

శ : (చిలిపిగా నవ్వుతూ) అప్పుడే ప్రేమ ఘట్టం ప్రథమ సోపానాన్ని అధిరోహించావు.

రా : నిజంగానే. (చేతితో ఆమె చురుకాన్ని స్పృశించి) నేనెక్కడున్నానో, ఏం చేస్తున్నానో, ఏంచేస్తానో తెలీవి స్థితిలో వుండినా అవస్థ.

శ : (నవ్వుతూ) రెండో డెట్టెక్క్వాన్.

రా : ఏమో నాకేంతెలీడంలేదు - అర్థంకావడంలేదు. ఏదో అనందం ఏదో బిలియమైన వాంఛ నన్ను లొంగదీసుకుంటున్నది. ఇదిగో శశీ. ఇలా చూడు-నాకళ్ళలోకి చూడు. ఏమిటో నా నరాలు పట్టు తప్పుతున్నాయి. నా చేతన్యం బుచ్చువుతోంది:

శ : ఎందుకు రాం. అలా అవేశపడతావు ?

రా : ఆవేశం. ఆవేశం కాదు. ఏదో మహత్తర శక్తి - నీలో - నీ లోంచి వుద్భవిస్తోంది. నన్ను సమ్మోహితుడిని చేస్తోంది. నా హృదయవీణ అనంతానంద మూర్ఛనల పలుకుతోంది. ఏదో, ఏదో అనివార్యమైన ఆవేశం - నన్నావృంశిస్తోంది. నీవు - నీవు నా స్వంతం. నా కోసం. నిజం - నవ్వుకు. నాకోసం సృష్టింప బడ్డావు. నాదానివి - నా ఆత్మవి - నా ప్రాణానివి. ఏమిటి ఆ పెదాలమీద. ఎందుకా హాసం - నన్ను వశంచేసుకుంది చాలకనా? నీ నేత్రాల్లో ఎందుకంత మౌనతత్వం - ఎందుకంత ప్రభావం నిక్షిప్తమయింది? ఆ పెదాల్లో అమృతం - కాస్త నాకు భాగ మీయవూ? (శశికళకు మరీ దగ్గరగా జరుగుతాడు)

శ : (బాలసగా) ఎందుకంత తస్మయత్వం ప్రేమలో-ఊబిలో-చంకంలో దిగబడతావెందుకు? నే చేరుస్తా నిన్ను ఒప్పుకీ -

రా : అవును. నీవే దరి చేర్చాలి. దీనుణ్ణి.

శ : నేను నీ దాన్నే రాం. లక్ష జన్మాలెత్తినా నీ దాన్ని. ఎందుకింకా భయం?

రా : ఇలా నిన్ను చూస్తూ, నీ అందాన్ని త్రాగుతూ, నిన్ను స్మరిస్తూ శిలనై పోగూడదూ.

శ : అబ్బి ఎంత ప్రేమ! ఇంకా పరివర్తనం కావాలి.

రా : ఇంకానా. అవుతుంది. నీ ప్రేమకోసం నాప్రాణం బలి చేసే రోజు కూడా వస్తుంది అవునరమైతే.

శ : తప్పు. ఎందుకా మాటలు. మన ప్రేమాకాశానికి చంద్రుడివి నువ్వు. చంద్రికను నేను. కిరణ్, కాంత తారకలు. ఇంకా ఏం కావాలి చెప్పు. జీవితంలో హాయిగా, అనందంగా నాలుగు స్థంభాలాట అడుగుంటున్నాం. మనం ఏదో క్షణాన ఎవరో ఒకరం అవుతు అవుతాం. దొంగ మిగిలి పోతాడు. ఇంతకంటే రసవత్తరం, అనందదాయం ఏముంటుంది? ఇంతకన్నా అధికం మనం కోరే దేముంది?

రా : సువ్వేమైనా అనుకో శశీ, నీ పాదాల చెంత ప్రాణమైన విడ వాలని వుంది నాకు. చివరికి మధురభావాలు వుట్టించే నీ పాదాలు గూడా శిల్ప శాస్త్ర ప్రకారం చెక్కినట్లున్నాయి. ఎంత సౌందర్యం విస్మయించింది నీలో :

శ : ఎందుకలా పొగుడుతావు ? ప్రేమికుల కళ్ళు మనకలు కమ్ముతయ్యే. ప్రేమాంధకారంలో దారితెన్నూ మరచిన నిన్ను, మళ్ళీ యధా ప్రకారంగా మార్చాలి. ఎంత కష్టమో మరి. నన్ను బాధ పెడతావా ? నా కోసం — నా ముద్దు చెల్లించవా రాం ? నా కోసం — నీ మహాశక్తి, నీ సృజనాశక్తి నాశనం చేసుకుంటావా ? ప్రపంచం ఓ గొప్ప శిల్పిని — చిత్రకారుణ్ణి కోల్పోవలసిందేనా ? నీ ఆశలు, ఆశయాలు అన్నీ బూజువట్టి శిథిల మవల్సిందేనా ?

రా : ఏమో నాకు తెలీదు. నా ఆశలు, ఆశయాలు అన్నీ నీవే. నా సర్వస్వం నీవే. ఏ ఊహా ప్రేయసి కోసం 'పేదలు' పేదనా భరితుడై రోదించాడో, ఏ ఊహా ప్రేయసి కోసం 'బాపిరాజు' శిల్పం, కవిత్వం అంతా ఖర్చయిందో, ఏ ఊహా ప్రేయసి కోసం 'కరుణ శ్రీ', ప్రణయశ్రీ [జంధ్యాల ప్రణయ సుందరి] నే నిర్మించుకొన్నాడో — అలాంటి భావనారూపం — ప్రత్యక్షంగా నా కళ్ళ ముందు నాట్యమాడుతోంది. ఎన్నో క్షణాలలో ఇలాంటి అపురూపం కోసం నా మనస్సు తపిస్తోంది. ఆ రూపం సువ్వే — సువ్వే శశీ — ఆ. నీ కోసం ఎన్ని కన్నీళ్ళు గార్చానో తెలుసా ? ఎంత బాధ పడ్డానో తెలుసా — ఆ "ఏయోగాశ్రుకు, విషాదాశ్రులకు ఖరీదు గట్టే షరా" బెవడైనా పున్నాడా ?

శ : ఎందుకంత బాధ. నీ బాధకు నేనెలా ఉపశమనంగా అక్కరకువస్తే అలాగే వుపయోగించుకో. నిన్నెవరూ అడ్డదంలేదుగా. అరచేతిలో ఎవెకుంతం చూసుకొని మురుస్తావేం ? నా సర్వస్వం అనుభవించు. ఈ రసానుభూతిలో నీ చానందంలేదా ?

రా : అరమధుణ్ణి. పనికి రానిదాణ్ణి.

శ : అసమర్థుడు. శశికళాప్రియుడు అసమర్థుడు కావటానికి వీల్లేదు. జీవితసత్యాన్ని పరిపూర్ణంగా నీదాన్ని చేసుకో - ఏముందయ్యా. దాంపత్యంలో - సంయోగంలో, ఏనాటికైనా చునిద్దరం ఒకటే. ఒకటే రూపం. రెండు ప్రతికృతులు.

రా : నిజం. శశీ. నిజం. శశికళాప్రియుడు అసమర్థుడు కావటానికి వీల్లేదు. వీల్లేదు. [కాసేపు నిశ్శబ్దంగా కళ్ళుమూసుకునివుంటాడు. శశికళ ఉత్సుకతతో అతణ్ణి పరిశీలిస్తూ వుంటుంది. అమాంతంగా లేచి కాన్వాసుదగ్గరకు పోతాడు. కుంచె, రంగులు తీసుకుని ఏదో దిద్దుతుంటాడు. కొద్ది టైం గడుస్తుంది. శశికళ లేచి రాం చేస్తున్న పనిని ఏకాగ్రంగా పరిశీలిస్తూ వుంటుంది. పని పూర్తి చేసి శశికళ చేయి గట్టిగా పట్టుకుంటాడు.]

శ : ఏమిటి రాం ?

రా : థాంక్స్. శశీ నా పని పూర్తి అయింది. నా కోర్కె ఫలించింది.

శ : [సంతోషంగా] అయిందా ? పూర్తి అయిందా ? ఏదీ సామ్యవాదం నిరూపిస్తున్నావా ? ధన్యురాలిని నీ సాంగత్యం వల్ల. ఎంత గొప్పగా వుంది బొమ్మ. అబ్బా. నీ మొదటి చిత్రం చూచిననాడు నా గుండెల్లో గల్గిన గాయం నేటికి మళ్ళీరేగింది. ఏవో అవ్యక్త భావము ఈగల్గి ఎక్కువ వుండును ముసురుతున్నాయి. ఇహ చూడ రేను. [చిత్రాన్ని చెరగుతో కప్పతుంది.] ఇలా చూడు రాం. ఇప్పుడు నా అందం నీలో కోర్కెలు రేవటించేదా ? [రాం ముఖానికి ముఖం దగ్గరగా చేర్చి చూస్తుంది.]

రా : లేదు.

శ : ఎందుకని ?

రా : ఏమో.

శ : అంత వికారంగా వున్నానా నేను.

రా : ఛా.

శ : మరి ఎందుకంత ఆవేశపడ్డావు ?

రా : అది తాత్కాలిక ఉద్దేకం. చిత్రం పూర్తికాలేదనే బాధపడుతున్నానువు రాక పూర్వం. ఎంత ప్రయత్నించినా మూడ్స్ రావడం లేదు. కాంత్ చెప్పిన మాటలవల్ల, నీ సహాయంతో కృత్రిమ వాతావరణం నిర్మించుకొన్నా. కానీ సహజమైన నీమీది ప్రేమ ఉధృతంగా బయటపడ్డది. నువ్వు దోహదం చేయటం — అంతా ఒక విచిత్ర ఘటన — ఎలాంటి చిత్రం గీయించావు నాచేత. ఎందుకైనా సమర్థురాలివి. నీ రుణం ఎలా తీర్చుకునేది ?

శ : రుణం! పిచ్చిరాం. నీ ప్రేమకంటే నాకేంకావాలి. నీలాటి అద్భుత వ్యక్తి సాన్నిధ్యాన్ని నాకు ఎప్పుడు ప్రసాదించావో అప్పుడే నీకు రుణ విముక్తి అయింది. కానీ మన అనుబంధం అనంతకాలం ఇలానే వుంటిపోవాలని దేవుడికి మ్రొక్కులిడుతున్నాను.

రా : నా కోసం బాధపడతావెందుకు శశీ. నీ గొప్పతనంవల్లనే నేనూ ఒక మనిషిగా నిలవబడ గల్గుతోంది.

శ : నా మొహం గొప్పతనం. హాయిగా యేదేదో ఎవ్వర్కీ తెలీని రహస్యాల్ని మాట్లాడుకుంటూ, ఒకర్నొకరు వారుసుకుంటూ, సముద్రపోయిన తిరుగుతూవుంటే — సరదాగా వుంటుంది.

రా : నిజమే మరి. సాయంత్రం పోదాం.

శ : సాయంత్రమేంలాభం. ఇవాళ పూర్ణిమ కదూ రాత్రి వెళదాం. కమ్మటి వెన్నెల్ని అనుభవిస్తూ పసిపిల్లల్లా ఇనకలో ఆడుకుంటుంటే ఎంత బావుంటుంది. చందమామను కాజేసి జాకెట్లో దాచుకోవాలనిపిస్తుంది.

రా : అమ్మో. అంత పనే. విరహంలో ప్రాణాలు కొరికి పారేస్తాడు.

శ : [నవ్వి] మనకు విరహ మెక్కడిది. మనిద్దరం ఒకటేగా. నాకా వెదవ భయాలేం లేవు బాబూ.

రా : పాపం : [ఇద్దరూ నవ్వుకుంటారు]

[హడావుడిగా కాంత్ ప్రవేశిస్తాడు.]

కా : [కోపంగా] శశి కళా దేవీ !

శ : ఏం ఎందుకంత కోపంగా అరుస్తావు కాంత్.

కా : కోపంగాక ప్రేమపుట్టందనుకున్నావా ? [పగలాళిగా] నీ దయ వల్ల బంగారంలాంటి మిత్రుడు మరణించాడు. అందంలో ఎంత విషముంది.

రా, శ : [అదుర్తగా] ఏమిటి ?

కా : [నిరాశగా కూలబడుతూ] శశికళా తిరస్కృత ప్రేమికుడు కిరణ్ విషం పుచ్చుకొని ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు.

రా, శ : ఆ !

కా : అంతా తమ దయ.

రా : అబద్ధం. శుద్ధాబద్ధం. కిరణ్ కి అంత ధైర్యం లేదు. అంత పని చేయలేడు. నేను నమ్మను.

కా : నువ్వు నమ్మినా నమ్మకపోయినా జరగవలసింది జరిగిపోయింది.

శ : [నిశ్చలంగా] ఇది నిజమే అయితే — ఒక మిత్రుడు రాలిపోయాడు. ఒక కాముకుడు నశించాడు. ఈ విశాల పిశ్వుంలో ప్రేమకోసం ఏదేవువాళ్ళులేరు. కామం కళ్ళతెగదట్టి — ఒక అసమర్థుడు — ప్రేమను అర్థం చేసుకోలేక — అనువులు బాశాడు. పూర్ ఫెలో.

రా : అనవసరంగా కామెంట్ చెయ్యకు శశి —

శ : కామెంట్ కాదు. ఈ అసమర్థుల గుంపును చూడ్లెక — హృదయ పూర్వకంగా సానుభూతి చెప్పలేక — విలపించే దుఃఖిత మోసవి పేదన ప్రకటన — ఇది. అంత కంటే నర్సింగ్.

రా : అబ్బి. కాంత్ అసలీలా ఎందుకు జరిగింది ?

కా : ఎందుకా — మొదట్లోనే చెప్పాగా యామెగారి దయ అని.

శ : అనివార్యంగా నన్నంటావేం కాంత్. నే చెవుతా విను రాం. అతడు నన్ను ప్రేమించా నన్నాడు. మంచిది - అన్నాను. వివాహం చేసుకో మన్నాడు. తాళ్లతో బంధిస్తే కట్టుబడి వుండే ధైర్యం నాకు లేదన్నాను. నిన్ను కాపాడాల్సిన బాధ్యత నామీద వుందన్నాను. అంతే. ఇంకేమీ జరగలేదు. [తల వంచుకుంటుంది].

రా : ప్రొద్దున నాతో మాట్లాడి వెళ్ళాడే. అప్పుడైనా ఏమీ అనలేదు వాడు. అతిన్నిగురించి శశితో మాట్లాడువాం అనుకుంటున్నాను. ఇంకెలా ఇలా జరిగిందేమిటి?

కా : కిరణ్ అంతిమసందేశం వినే ధైర్యం వుందా మీకు? వినగలరా?

రా : తొందరగా చెప్పు. నా మనస్సు వాగాలేదు.

కా : నీ కోసం, నీ క్షేమం కోసం, నీ భవిష్యత్తు కోసం కిరణ్ మరణించాడు రాం. నువ్వు లేందే శశి లేడు. శశికళ లేనిదే నీ భవిష్యత్తు కూన్యం. నీ కళా హృదయం మోటువడతుంది. నీ సృజనాత్మక శక్తి నశిస్తుంది. నీ జీవితం, నీ గొప్పదనం వృధా అవుతుంది. తాను బ్రతికివుంటే ఏ క్షణానైనా శశితన ఆకర్షణకు లొంగక తప్పదనే సత్యం గ్రహించాడు కిరణ్. నీ కోసం - నీ కోసం ప్రాణాలు వదిలాడు.

రా : ఆఖరికి నా కళ.... ఒకరి ప్రాణాలు గూడా - ఒకరి ప్రాణాల్ని బలి తీసుకుందా. ఇంత స్వార్థపరుణ్ణానేను. కాంత్ - పెద్దవకళ పెద్దవగొప్ప. కిరణ్ లేని నాడు ఎందుకిదంతా - (కొన్నాను చిత్రించించబోతాడు.)

శ, కా : ఆ! ఆ! (తటాలున చిత్రం లాక్కుంటారు. శశి బొమ్మను తన ఒళ్లో పెట్టుకుంటుంది)

కా : ఏం చివ్చెక్కిందా రాం. ఎంతో తపఃఫలితాన్ని వమ్ముచేస్తావా?

రా : (గద్గదికంగా) తపః ఫలితం. ఏమిట్రుని ఆనందం కోసం ఇంత

తపస్సుచేశానో - ఆ మిత్రుడే లేనప్పుడు - ఏం లాభం ?
ఎందుకీ తపస్సు. ఒత్తి స్వార్థ వరుడిగా మిగిలిపోయాను.

శ : క్షమించు రాం. కిరణ్ ఇలా అవుతాడని తెలీదు. నా ఆశల్ని పివ
రించి చెప్పానతడికి. నిజానికి నా తప్పేమీ లేదు. ఇలా చేస్తా
డనుకోలేదు.

కా : పోనీ రాం. కిరణ్ ఆత్మశాంతికి ప్రతిఘాతం కల్గి కూడదు. నీ
బొమ్మ కాంపిటీషన్ కి పంపించు. ప్రైజ్ రాగానే కిరణ్ స్మారక
చిహ్నం ఏర్పరుద్దాం.

రా : స్మారక చిహ్నం. స్మారక చిహ్నం. (అంటూ రాం నిశ్చయ
మిస్తాడు.)

శ : కాంత్. ఏమిటి అసలు గొడవ.

కా : (పెద్దగ నవ్వుతాడు.)

శ : (ఖంగారుగా) పిచ్చి పట్టిందా ఏం ?

కా : నీకు తెలీదు శశీ. రాం తత్వం నీకింకా బాగా తెలీదు. అతడి చేత
కాంపిటీషన్ కు బొమ్మ గీయించాలి. కిరణ్ - నేను ఒక ప్లాను
వేశాం. ఏదో ఒక షాక్ తినిపించాలి. లేకపోతే అతడు మనలాంటి
మనిషే. షాక్ తిన్నాడా అద్భుతమైన వ్యక్తి. వండర్స్ సాధి
స్తాడు.

శ : ఆమృత్యు. బ్రతికించావు. హాడిలిపోయాను. రాం బాధ చూసి.

కా : నిన్నెందుకు ఇక్కడకు పంపించావనుకున్నా. ఆ కాన్వాస్ చిత్రం
సగంగీచి వదిలేశాడు. ఆ పని పూర్తిచేయించాలి. అందుకోసం.
అప్పటిదాకా అతణ్ని ప్రేమలోకంలో ముంచివత్తేను. కిరణ్
కూడా సమయానికి అంధాన అన్నాడు. నీ సహాయం కావాల్సి
వచ్చింది. నిన్ను ఉపయోగించుకున్నాం.

శ : అందుకనే రాం అంత శీఘ్రంగా, ప్రేమ కైపుకూతలు కూశాడు.

ఎప్పుడూలేనిది నా పిచ్చి రాం ఇలా అయిపోయేదే అని భయపడ్డాను. నేను దగ్గరికి పోయేకొద్దీ — ఆత్మార్పణం చేసే కొద్దీ మనిషి మారిపోయాడు. ఎంత ఊరించినా, యెంత వొరుసుకున్నా ఎంత నిగ్రహం ప్రకటించాడు : నేను దూరంగా వుంటే దగ్గరక వస్తాడు. దగ్గరకు వస్తే దూరంగా పోతాడు. ఎంత ప్రకృతి

కి : అదే విచిత్రం (అంటూ ప్రవేశిస్తాడు)

కా : రాంని అర్థంచేసుకోవడం చాలా కష్టం కిరణ్.

శ : కిరణ్ ఎంతగాభరాచేసేవు. పోనీలే రాం మంచి బొమ్మ గీస్తాడు గొప్ప పేరు వస్తుంది.

కి : అంతేనా. రాంపిటిషన్ లో ఫస్ట్ ప్రైజ్ రావాలి.

శ : అంతాకోరేది అదేగా —

కా : అమాయకపిల్లా : రాం కోసం ఏం బాధ పడ్తావు —

శ : నీకు తెలీదు కాంత్. ఇలాంటి మిక్చర్ ఆఫ్ ఆపోజిట్స్ అంటే నాకు చిన్నప్పటినుంచీ చాలాఇష్టం. మొదట్లో రాం ప్రేమపిచ్చి చూసి బాధపడేవాన్ని ఇప్పుడు గర్వపడుతున్నా. నావల్లేగా ఇంక ఆర్జిస్ట్ అయింది.

కి, కా : అహ :

కి : మా స్లానంథా వేస్ట్ అంటావు.

కా : అసలుకే ఎవరు పెట్టావే ?

శ : మీరేమైనా అనండి. రాం నావాడు, నావాడు.

కా : నీ వాడేమీం చేయటంలేదు. మే మెక్కడికీ ఎత్తుకెళ్ళం.

కి : ఇన్నోసెంట్ గర్ల్.

(ఇంతలో రాం తూలుతూ ప్రవేశిస్తాడు.)

రా : (కిరణ్ణు చూచి) కిరణ్ (బిగ్గరగా అరుస్తూ కావించుకుంటాడు.
అతడిచేతిలోంచి బొమ్మవేసిన కాన్వాస్ షీట్ క్రింద పడుతుంది.)

కా : [గభాలన్న కాన్వాస్ తీసుకుని] వండర్ ఫుల్. ఎంత బావుంది రాం.
శశీ ఇలా చూడు. బ్యూటీఫుల్ ఆర్ట్. [శశీకిస్తాడు]

శ : అబ్బి ఎంత బావుంది. రాం. నా పిచ్చిరాం. [రాం జాట్టు నిమిరు
తుంది.]

రా : 'ఏమిటిదంతా. కిరణ్. నా కిరణ్. బ్రిటికే వున్నావా :

కా : అదంతా తరవాత చెప్తాం. ఈ చిత్రానికి పేరు సజెస్ట్ చేయ్యి.

రా : ఏం చెప్తున్నా. నాకంతా అయోమయంగా వుంది. కిరణ్ నా ప్రక్కనే
వున్నాడు. శశీ, నీవు అంతావున్నాం. పోనీ వెధవ బొమ్మ. పోనీ.

కి : నా కోసం వేసిన బొమ్మకు నేనే నామకరణం చేస్తా. "మిత్ర
పియోగం". ఏమంటావు శశీ.

శ : నా ప్రాముఖ్యం పోయింది. ఇంక నేనేమంటాను.

కా : ఎక్కడికి పోలేదు. రాం నీవాడు.

కా : మచ్ ఎదో ఎబివుట్ నథింగ్.

కి : ఆల్ ఈజ్ వెల్ డట్ ఎండ్స్ వెల్.

శ : నాలుగు స్థంభాలాట.

కా : ట్రాజీ కామెడీ.

రా : ఏదన్నా కానీ - అంతా హుషారుగా జరిగిపోయింది. మొత్తానికి
శశీ అన్నట్లు - మనది "నాలుగు స్థంభాలాట". నాలుగు స్థంభా
లాట. అట అయిపోయింది. అంతా సుఖంగా వున్నాం.

(తెర వ్రాలుతుంది)

Swami Ayyappa Traders

స్వామి అయ్యప్ప ట్రేడర్స్

ప్రొఫెషియల్ : తమ్మన సూర్యనారాయణ

ధాన్యం, బియ్యం వ్యాపారం

మచిలీపట్నం.

Phone : 266

Sri Venkateswara Jewellery Mart

Modern Style Gold and Silver Jewellers &
Manufacturers

Partners : Maddula Panduranga Rao Phone : 677
Ramsetti Marayya

&

Annavarapu Sobhanadri Rao (Raja)

62, Pattabhi Market, Machilipatnam 521001

Grams : 'ASINSTS'

Phones : 581, 582 & 583

The Andhra Scientific Co., Ltd.,

(Under the Management of Government of India)

**SERVING THE NATION
IN THE FIELD OF SCIENCE AND
TECHNOLOGY SINCE DECADES**

Our Products :

- * Medical : E N T Surgical Microscope
Slit Lamp Apparatus
Ophthalmoscope.
- * Surveying : Theodolites & Dumpy
Instruments : Levels.
- * Microscopes : College, Binocular, Clinical.
- * Balances : Working Standard Balances.
- * Industry : Saccharimeters,
Interferometers,
Tobacco Ovens.
- * Research : Spectrographs,
Spectroscopes,
Spectrometers,
Spectrophotometers &
Bubble Chamber Scanner.

ILLUSTRATED LITERATURE ON REQUEST

Head office & Works :

P. B. No. 26, MACHILIPATNAM 521 001 (A.P.)

BRANCHES :

Bombay - Calcutta - Delhi - Hyderabad - Madras

Maarama Timber Depot

Managing Partner :

ANNAM VENKATA SUBBA RAO

*Teak wood, Non Teak wood, Logs,
Sizes, Furniture etc.*

Jaganbadhapuram, Machilipatnam 521 001

Sri Dhanalakshmi Pice Vi

Managing Partner :

Sannala Venugopala Rao B.A., B.L.,

Machilipatnam

Krishna District

Grams: EMERALD Phones: 61331, 61332,
76696, 77761

With the Best Compliments of :

EMERALD WINES

WHOLESALE WINE DEALERS

40-15-9, BHAVANI GARDENS

Labbipet, VIJAYAWADA 520 010

ANDHRA PRADESH

Stockist Distributors for :

Emerald Liquors, Seven Stars Liquors,
No. I Beehive Brandy

&

Emerald Lager Beer, Pals Beer,
Seven Stars Super Strong Lager Beer

**DEALERS IN ALL KINDS OF POPULAR
AND REPUTED LIQUORS AND BEERS.**

శ్రీ భక్త ఆంజనేయ ఆయిల్ మిల్

స్వచ్ఛమైన కొబ్బరినూనె, నువ్వులనూనె, పప్పునూనె, పిండి
తయారుచేయబడును.

రాబర్టుసన్ పేట [మత్స్యబజారువద్ద]
మచిలీపట్నం [కృష్ణాజిల్లా] A.P.

మేనేజింగు పార్టనర్ : మూల్పూరి మధుసూదనరావు

SRI BABA LAKSHMI TRADERS

శ్రీ బాబా లక్ష్మీ ట్రేడర్స్

PROP : KOLLIPARA CHIRANJEEVI

Paddy, Rice & Pulses Merchants

6/116, Kojjillipet—MACHILIPATNAM

Phones { Resi. 61770
Office: 75506

With the Best Compliments From :

Toco Engineering Company

Structural Fabricators and Erectors

Civil, Mechanical and Electrical,
Engineering Contractors.

TOCO ENGINEERING COMPANY

29-27-57 Suryanarayana Lane,

Suryarao pet

VIJAYAWADA - 520 002 (A.P)

With Best Wishes from :

SREE HANUMAN PRINTING WORKS

*Quality Printers & Book Binders,
Colour Jobs & General Works*

Stall No. 37, Pattabhi Market

Robertsonpet, MACHILIPATNAM 521 001

*Please Visit once
and Enjoy Full Satisfaction.*

చదవండి :

చదివించండి ! :

అనన్యప్రచారం గల
ప్రకృత కార్మిక సంక్షేమ మాసపత్రిక

లేబర్ లాండ్

సంపాదకులు : యం. సాశ్వతతి నాయుడు

ఫోన్ : 903, ఇంగ్లీషుపాలెం,
మచిలీపట్నం 521 001

Best Compliments from :

M/s Chowdary & Company

Canal Road

Vijayawada 520 001

With the Best Compliments From:

Sagar Bar & Restaurent

GANDHINAGAR

VIJAYAWADA 520 003

Head Office : Bhimayaram Phone No. 311
Mill Phone No. 83 Grams : SATYAM

Sri Venkata Jayee Rice

By Managing Partner :

Kuriseti Satyanarayana Murty

Bhyravapatnam

Kaikalur Taluk, (Krishna Dt.) A.P.

శ్రీ వెంకటసాయి రైస్ మిల్

బై మేనేజింగు పార్టనర్ :

కురిశేటి సత్యనారాయణమూర్తి

క్రైకూరు తాలూకా భైరవపట్నం (కృష్ణాజిల్లా)

స్టూడెంట్స్ రూమ్స్

(సాంఘికం)

కళా మాని, సహృదయులు

శ్రీ తుమ్మల జగదీశ్వరరావు కు

గౌరవ పురస్కరంగా కానుక

బూదరాజు శ్యామసుందర్

వచ్చేవాళ్ళు :

కామేశం

మహేశం

రాం

కీర్తి

కుమార్

భీమారావు

రచన : 1951 లో

ఆంధ్ర సారస్వత సమితి

వంచమ వార్షికోత్సవ సందర్భంగా

రచనకు

ప్రత్యేక బహుమతి పొందిన నాటిక.

స్టూడెంట్ రూమ్

(లైట్లన్నీ బాగా వెలుగుతూ ఉంటాయి. స్టేజీ నిశ్శబ్దంగా ఉంటుంది మహేశం తుడిచేపుగా ప్రవేశిస్తాడు. ఏదో ఆ లోచనతో మునిగి పోతున్నట్లు అగుచున్నాడు.)

మహేశం : రుచీ పచీ లేని జీవితం. నిద్ర ముంచుకొస్తుంది. హస్కు కొడదాం అనుకున్నప్పుడు ఒక్క స్నేహితుడు కూడా కనిపించడు. ఒంటరిగా జపం చేసుకుందాం అనుకుంటే మనస్సు ఊరుకుంటేకదా. ఈ ఊళ్ళో అసలు కల్చర్ ఉన్నట్లుగా లేదు. నాటకాలే లేవు. డాన్సులేవు. డిర్టీలైఫ్. కామేశం కామేశం వస్తున్నట్లుంది. కాసేపు వాగిద్దాం.

కామేశం : (ఎడమచేపుగా ప్రవేశం) ఏరోయ్ ! మహేశం. స్వగతాలో ఉండే వ్యవహారం. పాతాల్నామ రేస్తున్నారా?

మ : (కాసేపు అగి హతాత్తుగా) హలో మై డియర్ కామేశం. నీ పేరులోనే ఉందిరోస్ ఆవేశం.

కా : ఏరాబాబూ. ఇది స్టేజీ - రోడ్డు కాదు. కవిత్వం కట్టిపెట్టి కలకాలం అక్కరకువచ్చే కబుర్లు చెప్పరాబ్రదర్.

మ: కబురు - ఈ ఊళ్ళో కల్చర్ లేదు. గాలించినా దొరకేదు. కల్చర్ - కబుర్లు ప్రకృతి వికృతులు.

కా: అఘోరించావ్ గాని అడ్వాన్స్డ్ తెలుగు. కల్చర్ అంటే ఏమిటిరా? అదంతగా ఎందుకు దొరకటం లేదు? విశదీకరింపుము.

మ: కల్చర్ ఓ కొత్త రకం మిక్చర్. ఈ మధ్యనే ప్రతి వాళ్ళ నాలికలకు చురుకెక్కించిన క్రొంగొత్త పదం.

కా: ఆహా!

మ: పూర్వం మన దేశంలో కల్చర్ ముడి పదార్థ రూపంలో విరివిగా దొరికేదట - పెద్దలు అంటుంటారు. కానీ ఈ రోజుల్లో ఎగుమతుల్ని సర్కారు వారు నిషేధించారుగా - అందుకని కల్చర్ ఉత్పత్తి తగ్గించి ఒక్క సో కాల్డ్ నాగరికుల కోతలోనూ, ప్రజానాయకుల నాలికలమీద మాత్రమే ఉత్పత్తి అవాలని - అదీ పరిమిత్తమైన ప్రమాణంలో వుండాలని గవర్నమెంట్ గేషన్ అమలు జరుపుతుంది.

కా: అయితే బ్రదర్, నాకో చిన్న సందేహం. మరి బ్లాక్ లో కల్చర్ ఉత్పత్తికి పర్మిట్లు సంపాదించరాదుట్రా. అసలే నిరుద్యోగంలోవున్న మనకి చేతి నిండా పన్నెనా దొరుకుతోంది.

మ: బ్లాక్ వ్యవహారం కూడా కష్టంగానే వుందిభాయ్. అంతా మినిస్ట్రీ రియల్ లెనెల్ లో ప్రయత్నం చేయాలి.

కా: ఆరి నీ దుంపతెగ. మొన్నటి దాకా సురకర కొండయ్యకు ఓట్లకోసం తిరిగావుకదరా.

మ: అదంతా ఓట్ల నీజన్ రా. తరవాత మన మాట వినే వెధవెవడంటావు?

కా: పోనీలేరా. వెధవ కల్చర్. మన గొడవ మన కుందిగా. నాటకాలు - డాన్సులు.

మ: అవీ లాభం లేదురా కామూ. మనం ఏడవటమే కానీ - ఈ ఊళ్ళో నాటకాలేవు. డాన్సు లేవు. డబ్బీ టవున్.

కా: “నిరాశ నిద్రా హేతువు. దురాశదుఃఖం చేటు”. అన్నారా బ్రహ్మంగారు ఎట్ సెట్టా.

మ: (డ్రమెటిక్ గా) ఆశ - నిరాశ - టు బి ఆర్ నాట్ టు బి నాటకమేదాంరా. మన్నమేనా కల్చర్ పుట్టిద్దాం. వేడి పుట్టల్లా. జనంలో ఉద్వేగం పెరగాలి. విప్లవం - విప్లవం పుట్టల్లా. పీపుల్ దూకాలి - చూకాలా ముందుకి -

కా: దేనికీరా?

మ: నాటకాలేయడానికి - దేశాన్ని ఉద్ధరించడానికి -

కా: ఏం అయిడియారా? వండర్ ఫుల్.

మ: పామాన్స్ మైన బుర్రటా మనది. జీరో ఫ్లెష్. ఫ్లెష్ జీరో.

కా: ఆఖరికి బ్రాకెట్ లోకి దిగింది మన కల్చర్.

మ: అవునా భాయ్ వినంగా వినంగా బ్రాకెట్ భాషే
మనకి ఇన్ని రేషన్. మనం ఆడబోయే నాటకంలో
6 పాత్రలు. ఒకదానికి జీరో ఇంపార్టెన్స్.

కా: బ్రహ్మాండమైన బుర్రరా భాయ్ నీది. 5 పాత్రలూ
అయిదు రకాలంటావు.

మ: అయిదుగురు అఖండులు. శి ఖండులు. ఉత్త
బండులు.

కా: నీ బొంద. మనల్ని మనమే కించ పరుచుకోడమా?
ఫూలిష్.

మ: అది కాదు బ్రదర్. వాస్తవికత మన దృక్పథం
మనము ఆదర్శ పాత్రలం. మనం మిగతా విద్యా
సోదరులకు నిజం చూపిస్తాం. వాళ్ళచేత తలలూ
స్తాం. చివరకు ఇది అసలుపద్ధతికాదు. (డ్రమెటిక్ గా
సోదరులారా! మన తత్వం మారాలి. మన విదా
విధానం మారాలి. మనల్ని నిరుద్యోగులుగా, అ
మర్థులుగా, బానిసలుగా తయారుచేసే యీవిదా
విధానం మారాలి. భావి విద్యాస్థి నిోనరులకి
నూత్న మార్గం ఇది -

కా: బహూత్ ఖుషీ. విద్యార్థుల్లో విప్లవం రేగాలి
ఆ దుమారానికి ప్రపంచం తెలవొగ్గాలి. విద్యార్థు
నైతిక, సాంఘిక పరిస్థితులు మారాలి. మనల్ని
రాజకీయంలో దించి, ఉపయోగించుకొని అవ
రాలు గడుపుకుంటున్న రాజకీయ నాయకుల దుర

తాలునశించాలి. నాని కళ్ళు తెరిపిజిపజాలి. అందు కనే (ఉపన్యాస దోరణిలో) నోదరులారా! నాప్రియ మైన విద్యార్థి నోదరులారా! మేము నాటిక ప్రద ర్శించబోతున్నాం. అంతేకాదు మీకళ్ళు తెరిపించ బోతున్నాం. మనల్నిమనం గుర్తు తెలుసుకోవాలి. నిజం తెలుసుకుని, ఆలోచించుకొని ముందడుగు వేయాలి. అప్పుడే - ఆ రోజునే మనకు భవిష్యత్ వుంది. వుండితీరుతుంది. (మహేశం పైపు తిరిగి) ఎలా - వుంది - మనయాక్ష్‌న్ ?

మ: బ్రహ్మాండంగా వుంది. ఎవరూ చప్పట్లు గొట్టరేం. అయ్యగారి పేరుచెప్పి ఊలు కొట్టరేం. మేం నాయకులం కాదనేనా?

కా: నిజమే మనం నాయకులం కాదు. జండాలు పట్టు కుని తిరగం. ఊకదంపుడు ఉపన్యాసాలు దంచం. నిజాన్నినిజంగా, అబద్ధాన్ని అబద్ధంగా చిత్రిస్తాం. ప్రజల ముందు పెడతాం. తీర్పు మీది. ఫలితం మాది. ప్రయోజనం అందరిదీ - ఏమంటారు?

మ: సగే అంటున్నారులేరా. “పదరా ముందుకు పడి పోదాం.”

కా: ఎక్కడికి పోవడం? ఏటోకి. మనకి మేకప్ మూన్ లేడు. పోస్టల్స్ రావు.

మ: ఓస్. అంతేనా. నాకు జనాన్ని చూస్తే భయం. నోటోంచి నూటరాదు. వచ్చిన కొద్దీ పోస్టల్స్ గూడా ప్రామ్మింగ్ లేందే పరాక్.

కా: పరీక్ష లో ఎప్పుడూ కాపీ చేయలేదురా దద్దమ్మా,
మ: అది అఖండ మైన ఆర్ట్స్ రా భాయ్. అందరి
అబ్బదు.

కా: మరి - నీ గతి.

మ: ఏదీ గతి. మార్కులు వేయించు కోవడమే.

కా: ఇంతకీ జడ్జీలు మనవాళ్ళేనా ఏంటి? రహస్యం
చెప్పు.

మ: కాదనుకో.

కా: మరి ప్రైజ్ రాజే.

మ: రామాయణమంతా విసి - ప్రైజ్ కోసమేనట్రా
నాటకమాడేది. వెర్రినాన్ - మనం కళాతపస్వుల
మనది కళా హృదయం. కళ ప్రజలపరం. మనం చే
పని -

కా: (వ్చ) - ఉత్త గో-బిట్వీన్ పని.

మ: అంతకంటే మరెంత? నాంది అయిపోయింది. అసల
రంగంలోకి దిగుదాం. అంతా తయారైనారా?

కా: ఇంకా ఇంతసేపా. మనది ఇండియన్ పంక్చ్యూయాలిటీ

మ: షూర్. షూర్. ఆ. డాన్సుల్ గట్రా ఏమన్నా

కా: నీ బొంద. నువ్వేమన్నా ట్రయినింగు ఇస్తే గదా?

మ: అదెంతసేపురా, మన నాట్య ఫుల్ రిసోర్స్లు అదే
లోగా మనం డాన్సు ప్రాక్టీసు చేద్దాం. లైట్
ఆరడం. మళ్ళీ నెలగడం. నాటకం మొదలు.

కా: అంతా టెక్నికల్ గా వుండే.

మ: కాక. లెఖ్ఖా. గజ బిజా. మనం తెలుసుకుంటే
అసాధ్యం ఏముంది?

కా: ఇంపాజిబుల్. సరే కాని మన్ని గొట్టాల డ్రామా
యేనా?

మ: అని నీ సందేహం. “సందేహం సర్వనాశనం”.
గొట్టాలేమిటి?

కా: పద్యాల డ్రామారా భాయ్. రాజు దగ్గర నుంచి
ప్రూఫ్ దాకా దీర్ఘాలు తీస్తూనే అవి గొట్టాలు.
సెరన్ కూతలు.

మ: చంపేశావ్ గుండెలు మురగవుట్రా అల్లా పాడితే—
అయినా అసలు నా గాత్రం—

కా: గాత్రభ్రమేళ. అంటావ్! ఫరవాలేదు—యీ రోజులో
ఆడవాళ్ళకూడా స్టేజీ ఎక్కంగానే గొంతు మార్చి
డెలాగ్ చెబుతున్నారు. అలాగా నీవు గొంతు
మార్చి ‘బేస్ వాయిస్’లో పాడరా.

మ: అదంతా ఆలోచిద్దాం. మన నాటకానికి స్టేజీ,
సస్పెన్సు వ్వగైరా—

కా: అవన్నీ వుంటే మన గొప్పేముంది రాభాయ్.
నాటకమో, నాటికో, క్విజ్, జనం తెలుసుకుండే
లోగానే మన ప్రదర్శన అయిపోతుంది.

మ: భేష్. కుశాగ్రబుద్ధివిరా!

కా: మహేశం. కేక్ కొట్టుకున్నావేరా?

మ: లేదు బ్రదర్. ఉత్తమోప. చేసుకున్నా. ఏం ఇప్పుడం
దంగా లేనంటావ్?

కా: ఎస్సెమియూ సేషంట్ వాలకంలా వుంది అయ్యివారి
వాలకం.

మ: ఇంతమంది జనాన్ని చూసే సరికే చమట పట్టింది.
స్వంత మేకిప్ గనక మళ్ళీ పెబదలేస్తా.

కా: కానిబాబూ. జరా కాసే. అయినా నాటకానికి
పోడ్లు పోయేట్లుంది. అరేసుకొచ్చాంరా.

మ: అరసంగానే మండు వానసవేసింది. టీ సీళ్ళకేనా
ఇంత ఏడుపు. ఛల్ లే లేటా ఛల్.

(త్రెట్లారి పోతాయ్)

(స్టేజి అంతా చీకటి. ఒక్క సినిమా చార ఫోటో చూత్రం
స్పాట్ లైట్ ఫోకసులో అగుపిస్తుంది. "హౌత్ ఆర్గన్"
సన్నని కూనిరాగం).

ఒకగొంతు: "పలికింపవేలనే నా హృదయపీణా
ఒలికింపవేలనే దివ్యమూర్ఛనల ||
పలికింపువేని నా భగ్నవీణియను
ఒలుకునేమో మధుర శోక గీతికలు ||

ఇంకోగొంతు: పలికిస్తాందోయ్. ప్రేమ బికారీ పలికి
స్తుంది. చీకట్లో చిందులా కుంటిరా డగ్గి ఫెలోస్-

(లైబ్రరరీ వెలుగుతాయి. 'రాం' ఒక్కొక్కరిగా- సినిమా తార పోటో చూస్తూ పడుపునానుకొని పడుకొని పుంటాడు. ప్రక్కనే కుమార్ మోన్ అర్గన్ చూస్తూ పుంటాడు. ఇంకో చైపు కిష్ట కూర్చొని సిగరెట్ చమ్ము పడుతుంటాడు. గదిగోడలనిండా సినిమాతారల పోటోలు. గది అసహ్యంగా చిందరవందరిగా నిజమైన స్టూడెంట్ రూమును జ్ఞాపకం చేస్తూవుంటుంది.)

మొదటి గొంతు:— మోసు లెత్తినవోయి ఎదలోని రొదలు సొదలలో మధురాలు సోన్నలై కురిసినయ్ పూవులై విరిసినయ్ తేన్నలై వారిసినయ్ || పలి||

రెండవ గొంతు:— ఒరేయ్ రాం! నీ ఎదలో రొదతో నా మది బండ బారిపోతుందిరా బాబూ. ఎందుకొచ్చిన సొదరా నాయనా యిది. (విసుగ్గా అంటాడు.)

రాం: నీ పీక నులుముతారోయ్ కిష్టగా. “ప్రేమ మితాయీ, తింటుంటే సుఖం.” డోన్ట్ డిస్టర్బ్. ఘట్టం మంచి క్లయిమాక్స్ లో వుంది. (పాట మళ్ళీ ఎత్తుకుంటాడు)

కిష్ట: ఒరే అబ్బాయ్ నే నీ న్యూ సెన్సు సహించను. నా రూమ్ ఖాళీ చేసేయ్యండి.

మూడోవాడు:— (మ్యాజిక్ ఆఫ్) యవర్ ఆనర్. ఈ రూమ్ నా సొంతం. నోరు మూసుకో లేకుంటే ఒక్క రెన్ట్ కంట్రోల్ పిటీషన్ తో నీ కొంప గుండం.

కి : ఒరేయ్ కుమార్ గా [ఎగతాళిగా] యుమ్మ దూడ పణంబునం గడునల్లినవాడ్లనైతి. ఇదియో మదీయ దేశ దత్త భూంకారము. [మోన్ అర్గన్ విగ్గరగా పూడును.]

ఇచ్చ్యది మదీయ చక్రాయుధము. భయపడుమురా
దుర్మార్గం. (సిగరెట్ విసరివేయును.)

కుమార్ :- [సిగరెట్ దులుపుకుంటూ] ఇ డి య ట్. నెధవ
తెలుగూ నీవూను. కృష్ణుడిది దేవదత్తంబ్రా.
ఏడ్చినట్లుంది నీ తెలివి.

కి : నువ్వే ఏడ్చావ్ రేలంగి అన్నట్లు.

రా : నీకోరోగం ఇంకా పోలా. అన్నపేమిటి పెనరట్లు.
యువర్ హెడ్.

కు : భమిడిపాటి అన్నట్లు -

కి : నా'రోగం కేంగాని అసలు నీ రోగం విడమరచు
నాయనా. అన్నిటికీమధ్య వీడొకడు పెధవ కుమూ
రుడు. చస్తున్నా నీవిరహవేదన చూడక. చదువా
సంధ్యా. చెత్త పాటల్లో రూమ్ని సినిమాహాలు
చేస్తున్నావు.

రా : నీ తలకాయ. కామారపు జీడిలా తగులుకున్నా
నేరా - మాక్కో ప మమ్మల్ని పడనీక.

కు : అదేందంపే. అన్నట్లు ఒక 'కొపేషన్,' మన
ముఖాన పారేస్తాడు ఫూల్.

కి : హోల్డ్ యువర్ టంగ్ ఫర్ ఎ నైట్ - మిస్టర్.
(తెరలోంచి తెలిగ్రాం సార్ అని కేక.)

టి. వీ:- [ప్రవేశిస్తూ]. రాం గారెవరండి.

రా : ఏమిటి. టి...యం. ఒ. నా?

టి : సారీ. తెలిగ్రాం సార్.

రా : చచ్చాం. (సంతకంచేసి తీసుకుంటాడు.)

కు : పర్సూ ఖాళీ అయినప్పుడలా పోస్ట్ మాన్ కేక
టి. యం. బ. లాగానో లంకే బిందెలు దొరికినట్లు
గానో అనిపిస్తుందండీ స్టాడెంటుకు.

.. (అందరూ నవ్వుతుండగా టి. పి. నిష్క్రమణ.)

రా : సోదరులారా, దేవరవారి నెత్తిన పిడుగుపాటు.

కి : ఏం. డెత్ న్యూసా?

రా : షట్. మానాన్న వస్తున్నాడూరా.

కు : డామిట్. మీ ఫాదరే.

కి : ఏం చేద్దాం?

కు : అబ్బాయిలూ నాచారిన నేను చెక్కేస్తా. సినిమా
హాలు శరణ్యం.

కి : ఎందుకురా అంత గాభరా. ఆయనేం దయ్యమా
భూతమా.

రా : నీకు తెలీదురా బాబూ. వాటి తాత. జగతల
ప్రతాప్.

కి : ఆపద్బాంధవా. ఇంతకీ ఏ ప్త్రైన్ కి.

రా : ఎయ్ టో క్లాక్ కే రా బాబూ.

కు : మీరెట్లయినా చావండి. నాచారిన నే పోతున్నా.

రా : మేమూ వస్తామురా -

కి : నీ వీపేమైనా దురదగా ప్రదా?

కు : గుడ్ బై. (నిష్క్రమణ)

రా : అరే కిమ్మా ఈ స్మశానం నెట్టు క్లాస్ రూమ్ గా మార్చాలిరా. నువ్వు ఒక చెయ్యి వెయ్యాలిసిందే. లేకుంటే తెమల్దు.

కి : (యాక్టివ్ గా) యస్. బి క్విక్.

(చావలు దులిపి నీటుగా వరుపులు పెట్టారు. సిగరెట్ పిక్కలు ఎత్తి పొందోస్తారు.)

రా : అరే కిమ్మా ఆ బొమ్మలన్నీ తిరగబడెయ్యరా కాస్త.

కి : (విసుగ్గా) ఆ సినిమా బొమ్మలన్నీ అట్లా తగలెయ్యకపోతే ఈ బాధ లేదుగా. (అన్నీ తిరగపెస్తాడు గని ఒక బొమ్మ మరచిపోతాడు)

(సినిమాతారల బొమ్మలన్నీ తాగుల్, గాంధీ, నెహ్రూ వగైరాలుగా మారిపోతవి.)

రా : (చేతులు దులుపుకుంటూ) ఇక మనం శ్రద్ధనటించాలిరా. చదువుకుంటూ కూర్చుందాం.

(ఇద్దరు పుస్తకాలు తెచ్చిపెట్టుకొని కూర్చుంటారు.)

రా : స్వీట్ లైన్స్. స్వీట్ లవ్.

కి : నువ్వు డ్రామా తప్ప ఇంకేం చదవ్వా ఏరా?

రా : నాకు సచ్చిందదొక్కటేరా. జీవితమే డ్రామా - మనం ఇప్పుడెదురుతిరిగి డ్రామా. ఇంకా చాలాసేపు ఆడాలింది అదే.

కి : చాలించరా బాబూ ఊరదంపుడు.

(తెరలో చెప్పుల చప్పుడు. ఇద్దరూ ఎలెంటివ్ గా వుంటారు. ..
 “ఒరేయ్ రామూ” అంటూ భీమారావుపంతులు ప్రవేశం. పూర్వ
 కాలపు వేషము. ముక్కద్దాల జోడు. చేతిలో వంకీ కట్టె.
 ఇద్దరూ లేచి నీలబడతారు.)

రా: రాండి నాన్నా. మీ టెలిగ్రాం ఇంతకు ముందే
 అందింది.

భీమారావు: వేరే పనుంది వూళ్ళో (కూర్చుంటూ) ఆ...
 ఇతడెవరోయ్. (రూమ్ కలయ జూస్తుంటాడు).

రా: ఇతను నా ‘రూమ్ మేటండ్లీ’.

భీ : ఆహా, నాతో గూడ ఎంగిలి కూతలేనా. నోరార
 “సహాధ్యాయీ” అంటే ఎంత బావుంటుంది.
 కాలమే మారింది. నిన్ననేం లాభం, (కిష్ట వైపుతిరిగి)
 అబ్బాయ్ బాగా చదువుతున్నారా.

కి : మరేనండి. స్టడీయింగ్ హార్డ్లీ సర్. అంటే
 చచ్చేట్లు చదువుతున్నా మన్న మాట.

భీ : అన్నమాటో గిన్నమాటో. ఈ భీమారావు ఎదుట
 ఆ ‘చ’ కార ప్రయోగం మాత్రం కానీవాకండి..

రా: లేదుగాని నాన్నారూ. ప్రాణం పోతే మటుకు పరీక్ష
 పోవటానికి వీలుందా?

భీ : (కోపంగా) మళ్ళా అదే కూతా. అఘోరించారుకాని
 జాగ్రత్తగా చదవండి. ఎల్లుండే గదరా పరీక్షలని
 నాశావ్.

రా: అవునండీ.

భీ : ఆ. ఇంకేమిటా సంగతులు. మీ ఆరోగ్యం వగైరా
లెలా వున్నయ్.

కీ : ఆరోగ్యం కేంగానీండి. వగైరాలు బాగానే వున్న
య్యింజీ. (ఇంతలో అలాసం మ్రోగుతుంది.)

భీ : ఇదేంటా. ఇప్పుడలాసం మ్రోగుతుంది ?

కీ : (గాభరాగా) సినిమాకు వెళ్దామని ...

రా : (తెల్లబోతాడు)

భీ : ఎల్లండి పరీక్ష లేంటి? మీ సినిమా గోడవేంటి?

రా : (తెప్పరిల్లి) లేదు నాన్నా.

భీ : (కోపంగా) ఏం లేదు. నీ భొండ.

రా : (కోపంగా కిష్టం వైపు చూస్తాడు). లేదు నాన్నా. మా
కాలేజీలో ఎడ్యుకేషనల్ ఫిలింస్ చూపిస్తారు. మా
పాఠాల్నే సినిమాలుగా చూపిస్తారు. హాజరు కాక
పోతే ఫైవ్ కూడా వేస్తారు. అదొక డబ్బుదండుగ.
అందుకని - అన్ని సినిమాలకు హాజరవుతుంటాం.

భీ : వాళ్ళ పిండాకూడు. పరీక్షలముందు సినిమాలేంటి.
అసలు మీ ప్రిన్సిపాల్ ని అడుగుదాం పద.

రా : (బిత్తరపోయి) మా ప్రిన్సిపాల్ గారు ఇంట్లోవుండే రే
ఇప్పుడు. క్లబ్ లో వుంటా రనుకుంటా. ఏరొకిమ్మా.

కీ : నిజమండీ పంతులుగారూ. ఆయన క్లబ్ లో వున్న
ప్పుడు ఎవ్వరితో మాట్లాడరు కూడా —

భీ : ఛా, ఛా. ఏం చెబుతులు ఏం కథ. (ఇట్లా ఇట్లా పోతు

చేస్తూ) ఒరేయ్ ఈ అద్దం ఏక్కడిదిరా?

రా: ఈ మధ్యనే కొన్నానండీ.

భీ : ఎంత?

రా: అయిదున్నర.

భీ : ఓరి నిన్నగలగొయ్యా. పావలా పరకపెటే బంగారం లాంటి అద్దం వస్తుందే. నెల తిరక్కముందే పైకెం ముద్దుందనేగా కళ్ళు బైరలు కమ్మినయ్. నాప్రాణం తియ్యడానికి దాపురించావురా బాబూ.

రా: నే చెప్పేది కాస్త వినిపించుకోండి నాన్నారూ.

భీ : అఘోరించావులే. చేసిందిచాలు. ఇంకా వ్యాఖ్యా సంతకూడా ఎందుకు?

రా: అదికాదండీ. ఊరికే దుశారా చేయడానికి నేనేం కష్టం, సుఖం తెలియని వాణ్ణా? ఈ మధ్య బావ గారు వచ్చారు. ఆయనడిగితే మొహమాటం వలా, కాదంటే మీరేమంటారో అనే భయంవలా కొనక తప్పలేదు. ఈసారివచ్చినప్పుడు ఆయన తీసుకెడతా నన్నారు.

భీ : (విసుగ్గా) నాయన్నాయనా. ఇలాంటి అల్లుడు శత్రువు కైనా వద్దు. అల్లుడి సంబరాలతో కొంప గుల్లయ్యేటట్టుంది. అచ్చంగా దశమ గ్రహమే.

కి : అందుకు తిరుగుడేముందండీ.

భీ : నోర్మయ్. (అద్దం చూస్తూ దహినిన వెనక్కి తిరిగి) అదెవర్రా?

(రాం, కిష్క విత్తరపోయి ఒకరి పైవెపు ఒకరు చురుగ్గా చూసు కుంటాడు.)

రా: ఆమె...

భీ : (వినిపించుకోకుండా) నీక్కూడా సినిమా కై పెక్కిందన్న మాట. ఇహ బాగు పడ్డట్టే. ఇంకా ఎందుకురా ఈ వూళ్ళో. సర్దు. సర్దురా మూటాముల్లే.

రా: అది సినిమా తార బామ్మ ఎందుకైందీ?! ఆమె “వంజలా” అని అమెరికా ప్రెసిడెంటు మేనకోడలు నాన్నా. గొప్ప విద్యుషీమణి. అందుకని ఆమె ఫోటో ఇక్కడుంచాంగాని చెతా కానీ సినిమా బామ్మల్ని అందులో గాంధీ మహాత్ముని ఫోటో ప్రక్క తగిలిస్తామా. ఇన్నల్టే.

భీ : గాడిద కూతలు కూయకు. కవయిత్రే అయితే ఇలా విరగబడు ఫోటో తీయించుకుంటుందట్రా. నేనేం సిచ్చోణ్ణనుకున్నా?

రా: నే చెప్తే నమ్మవ్. మీ కేమో తెలియదు. ఏట్లా చచ్చేది.

భీ : మళ్ళీ చూకార ప్రయోగం.

రా: (కిష్కతో) డోంట్ ఫియర్. (భీమా. తో) ఆమె మీద తాగూరంత గొప్పవాడు న్రాసిన పద్యాలు వినిపించనా నాన్నా. అప్పుడెనా నమ్ముతారు. (పుస్తకాల్లోంచి ఫైల్ తెరిచి లాగుతాడు)

భీ : [తృప్తుడై నట్లు కవిస్తూ] మళ్ళీ అవన్నీ ఎందుకు

లేవోయ్ ఇప్పుడు. నేనేదో సినిమా రకంది కామాల్సు అనుకున్నా. నా తెలివి మండా. ఆ. మన గొడవ ఎప్పుడూ వుండేదేకాని - రేపు మధ్యాహ్నం గదిలో వుండు. అర్ధరాత్రి మీ చదువు చెడగొట్టడందేనికి. రా: ఇప్పుడెక్కడికి వెళ్తావ్ నాన్నా. మీ దోవనమీరు హాయిగా పడుకోండి. మా చదువు మేం చదువు కుంటాం.

భీ : కాదులేరా. శంకరం గారింటికి వెళ్తాలి. రేపు మధ్యాహ్నం వస్తా మళ్ళీ.

రా: సరే మీ యిష్టం.

... (భీమరావు చేతికట్టి మరచి నిష్క్రమిస్తాడు)

రా: అమ్మయ్య, “గాడ్ సేవ్ ది కింగ్” అన్నట్లు - ఇప్పటికీ ప్రాణాలు కుదుటపడ్డయ్. [సిగరెట్ వెలిగించి గాఢంగా రమ్ములాగుతాడు.]

[ఇంతలో భీమరావు ప్రవేశిస్తాడు]

భీ : నా చేతి కట్టి.

రా: [తండ్రి చూడకుండా సిగరెట్ కిప్పు వెనకాల పారేసి]

ఇదుగో నాన్నా. అరే నేనూ చూళ్ళేదే [చేతికి అందిస్తాడు.]

భీ : ఏంటా వాసన. చుట్ట కంపు కొద్దుంది.

రా: లే... లేదు నాన్నా. ఈ కుత్తాడు ఎప్పుడన్నా తగలేస్తూ వుంటాడు.

భీ : నువ్వా నాయనా ?

కి : అవునండీ. పెద్దవాళ్ళ యెదట ఎందుకని అవతల పేళ్ళేశాం గాని లేకపోతే ఝాంఝామృతంగా కాలేస్తామండీ.

భీ : బహువచనం పలుకుతున్నావే. మావాడు కూడానా.

కి : లేదండీ. బహువచనంబు గౌరవార్థంబని చిన్నయ సూరి సూత్రమండీ. చూ. బా. వ్యా. గిరీశంలాంటి మహా పండితుడు గూడా దీని ప్రయోగంలో నెనకటి రోజుల్లో బ్రహ్మాండమైన లెక్చర్ దంచేశాడండీ. వారి అడుగు జాడలోనే భూప్రపంచం అంతా నడవాలి అని దండోరా వేయించారండీ. అందుకని... (సిగరెట్ దమ్ము గాథంగా లాగి విడుస్తూ) వస్తానండీ. గుడ్ నైట్. (నిష్క్రమిస్తాడు)

భీ : అరే నెధవాయ్. వీడెవడా గడుగ్గాయ్. గిరీశం అంటున్నాడే. [కోపంగా] వీడెక్కడ దొరికాడా నీకు. పెద్దా చిన్నా లేదు నెధవకి. నా ఎదట - నా ఎదట సిగరెట్ కాలుస్తాడా ఫుండాకోర్. ఈ ముసలి మదరష్టపాడు ఏం చెప్పినా మీ కనహ్యం గానే వుంటయ్. సిగరెటు, బీడీలు తాగి చెడిపోయేవ్. లబ్బున నీజీవానికి పడి ఏడవాలొస్తుంది. వీలుంటే ఇంకోడ్ని చేర్చుకో. వీడిముఖం చూడవాకు. వస్తా. నా ముఖం మీదేనా. వీడి సిగరెట్ తగలెయ్యి. [గొణగుతూ నిష్క్రమిస్తాడు]

రా: [సిగరెట్ అప్యాయంగా కాబస్తూ] వెధవ చదువు.
[పుస్తకం గిరాబువేస్తాడు] ఫస్ట్ మార్క్ వచ్చినా లాస్ట్
మార్క్ వచ్చినా ఫలితం ఒక్కటే. రికమెండేషన్
వుంటే గాని వుద్యోగంరాదు. అది వుంటే ఎలా
పాసెతేనేం. ఎన్నేళ్ళకు పాసెతేనేం. ఓసమాలు
రాని ఫకీర్లంతా అధికారులు. జీనియస్ లేమో
సర్వెంట్స్.

కు: ట్రూ. ఎగ్జాక్ ట్లీ ట్రూ. [అంటా ప్రవేశిస్తాడు]

రా: ఏంట్రా కుమార్. చదువుకున్న నిరుద్యోగుల్ని పాదగ
డం మన ప్రజాప్రభుత్వపు ప్రధాన బాధ్యతలావుంది.
చదువేమో గుమాస్తా చదువు.

కు: నిజమేరా. అయినా ఏం చేస్తాం చెప్పు. వెనకటికి
ఎవరో అన్నాళ్ళే. చదువుకోవడం పూర్తి అయితే
గాని విద్యార్థి నిజమైన జీవితపు బళ్ళో ప్రవేశించ
డం జరగడంలేదని.

రా: సర్వేన్ లీ. ఏమైనా గానీ ఓ చిక్కు వస్తున్నది.
ప్రిన్ ట్రైబ్డ్ కాస్ టెక్స్టు అసగానే దాని మీద
ఇంటరెస్ట్ నశిస్తుంది. ఇది నాకేనా అందరికీనా
అని పెద్ద సందేహం.

కు: ఎవరికైనా అంతేరా బాబూ. టెక్స్ట్ బుక్స్
మెహర్బానీ రాయళ్ళు వాళ్ళివ్వ మొచ్చినట్లు
రాయడం, బలవంతంగా మన నెత్తిన రుద్దడం.
ఉత్త చత్తనరుకు తయారవుతుంది. నిజంగా మనల్ని

సంపూర్ణ మానవులుగా తయారుచేసే సాహిత్యం దొరకడంలేదు. ఇదంతా మన ఖర్మ.

రా: ఖర్మ కాదురా భాయ్. మనలో చైతన్యం లుప్తమైంది. మనం తిరుగుబాటు చెయ్యలేక పోతున్నాం. ఇది మనకు ఘోర పరాజయం. అభివృద్ధి నిరోధకులకు విజయం. ఇంకా చెప్పాలంటే మేధావుల ఘోర పరాజయానికి ఇది మహత్తర నిదర్శనం.

కు: ఏదెట్లావున్నా రేపు మన పరీక్షల గండం గడవాలి గదా?

రా: ఏం గండమో, నాకు పానయ్యే చాకా నమ్మకం లేదు. ఇది “గారంటీ”మాట.

కు: నీ మొహం. వుత్త ఫూలిష్ సెంటిమెంట్ నీది. రోజూ గంటనేపు అయినా చదివావుగదా. నీ కేంథోకా లేదు. మన కిష్టిగాడి దన్నావ్. వాడు హోప్ లెస్. వాడు చదవడు. ఇంకోడు చదివితే బాధపడ్డాడు.

రా: పూర్ ఫెలో. వాణ్ణి చూస్తే నాకు జాలేస్తుంది. కానీ ఒక విషయం. మనకు అనేక ఆశయాలు, ఆశలు వుంటవి. వాటికో ఆకారం కల్పించాలంటే — మన చుట్టూ నాతావరణం మనకు నిజమైన, సహజమైన ప్రోద్బలం ఇవ్వాలి. ఏమంటావ్?

కు: నిజమే కాని ఇందులో ఒక చిక్కు వుంది. అందులోంచి నీవు ఎస్కేప్ కాలేవు. నీవే కాదు. ప్రతి

మానవుడూ అంతే. జీవితం సాల్వేకాని క్రాస్ వర్క్స్ వజల్. సాంఘిక న్యాయం ఎప్పుడూ స్వలాభం దృష్టితోనే వుంటుంది అది మానవుని పురోగమ నానికి ఒక పెద్ద ప్రతిబంధకం. దీన్ని ఎదుర్కోగల ధీరుల్ని వ్రేళ్లమీద లెక్క పెట్టాల్సి ఉంది.

రా: నేనూ వాళ్ళల్లో లెక్కే.

కు: లెఖో, జమో. దానికి స్థిర సంకల్పం అవసరం, టాలూ టోలీ వ్యవహారంగా సంఘన్యాయాన్ని వ్యతిరేకిస్తే ఫలితం దుస్సహంగానే వుంటుంది. జీవితం సుదీర్ఘ ప్రయాణం. ఆశయసాధన కత్తిమీదసాము.

రా: కానీవోయ్. అంతిమ విజయం మానవుడిదే. జనం గొట్టెలమంద. జాడ గొట్టె నిజాయితీపైన, మేధస్సుపైన ఆధారపడి వుంటుందిగదా సాంఘిక న్యాయం.

కు: పిచ్చివాడా. మానవుడి జీవిత గ్రంథమంతా అన్వేషణాధ్యాయంలోనే గడిచి పోతుంది. చరమాంకం మృత్యువుతో దుఃఖాంతం అవుతుంది. ఈ సత్యం గమ్యంలేని మహా ప్రస్థానాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. ఇంతకంటే బృహత్సత్యం ఏముంది.

రా: నీవు నిరాశావాదివి కుమార్. జీవితమనేది ఉన్నాడ ప్రక్రియల సంపుటికరణం.

కు: సరే పోనీ. ఈ గొడవెందుగ్గాని మీ నాన్నగారొచ్చారా?

రా: ఆ, రావడం అయింది; దీవనలు గిట్టడం అయింది.

కు: ఏం? ఏమయిందేమిటి?

రా: నళిని ఫోటో ఆయన కంటపడింది. అసలే ధూమ్రాక్షుడా! అగ్నిరాముడైపోయాడు. ఎలాగో నానాతం టాలుపడి ఆయనకు మస్కా కొట్టేటప్పటికి చావు తప్పి కన్నులొట్టపోయింది. సినిమా ప్రోగ్రాం వుంది గదూ. అలా రంమోగింది. వాడు ఫూల్. సిగరెట్ కూడా కాల్చాడు.

కు: ఆయనెదటే! ఇంకేం. అయ్య పెట్టల్సిన నాలుగు అమిరాయన్నమాట.

కి: (ప్రశ్నేస్తు) అమరాల్సిందే బాగా. నే సిగరెట్ కాలుస్తానని చెప్పాడా కుమార్. వీణ్ణి రక్షించడానికి నేనడ్డంపడే ఇంకా నాదే తప్పంటాడు. అయినా వీళ్ళనాన్నగారు మైరావణుడేరా-గిరిశంకారన్నట్లు.

రా: నీబాండ. సినిమా కెడుతున్నాం అంటివి. సమయానికి ఏదో బురిడీ వేశాం గాబట్టి బ్రతికిపోయాం. లేకుంటే ఈపాటికి మనిద్దరం హాస్పటల్లో చేరేవాళ్ళం.

కు: అదీ మంచిదేలే. జల్సాగా-నర్సూ-వ్యవహారం.

కి: నిజమేరా పరీక్ష బాధైనా తప్పతుంది.

రా: అఫోరించావ్ గాని. చాలా పొద్దు పోతోంది. ఇహ చదవడమో నిద్రపోవడమో మంచిది.

కి: ఈ అన్ పార్లమెంటరీ వర్డ్స్ వినలేక చచ్చిపోతున్నాం. ఎవరో అన్నట్లు.

రా: నీ అన్నట్లు తగలెయ్యి. నాకు నిద్రవస్తుంది.

కు : లైట్లార్పరా కిమ్మా. [కిష్ట లైట్లున్నతాడు]

[స్టేజీ చీకటవుతుంది.]

[స్టేజీ అంతా చీకటి. గడియారం టిక్కు టిక్కు మని శబ్దం వినిపడుతూ వుంటుంది. గోడల నిండా సినిమా బొమ్మలు]

కి : [లైట్లు వెలిగేటప్పటికి] ప్రొద్దున్నే నిత్యయవ్వని దర్శనం, నామస్మరణమంచిదే. [గోడవైపు చూస్తూ] నాస్సెస్స్. బ్యూటిఫుల్ యంగ్ లేడీస్ గోడమీద వ్రేలాడుతుంటే గుట్టుపెట్టి నిద్రపోతున్నారు ఈ గుల్మరాశ్రమనాసులు. పరీక్షలో గూడా ఎంత గుండెనిబ్బరం పేళ్ళకి. ముందుగా ప్రిపేరయ్యారు. హాయిగా నిద్రపోతున్నారు. ఇహ నాసంగతో ఆ పరమాత్ముడికే తెలుసు. నిద్రాలేదు—చదువూలేదు. ఉత్పవ్వడేమోడాన్నులు, నాటకాలు. ఇవ్వడేమో పరీక్షలూ. దిగుళ్ళూ. శ్రీరామచంద్రప్రభూ [పెద్దగా అరుస్తాడు].

రా : (మెల్లగా కళ్లు నులుముకుంటూ) తెల్లవారిందిరా. గొడ్డులాగా అరుస్తున్నావ్.

కి : తొమ్మిదవ్వచ్చిందిరా బాబూ. వెధవ నిద్ర. ఒరే కుమార్. (తట్టి లేపుతాడు.)

కు : (పడుకోని) పోరా ఫూల్. ఇవ్వాలి కుంభకర్ణుడి తాతలా నిద్రపోవాలి. బ్రహ్మాండమైన కల చెదరగొట్టావ్. డర్టీ గూస్. సెప్టెంబర్ లో పాస్ గాకుండానే లేపావు గదరా.

కి : రాం గాడి నాన్నగారు వచ్చారా. లే లే.

కు : ఆ! (చివలని లేస్తాడు). గుండె ఆగిపోయింది గదరా, కదిలించి మళ్ళీ పెట్టుకోవాలి.

రా : ఏడ్చావ్ గాని కళ్ళంత ఎఱ్ఱగా వున్నయ్యేరా ? కల్ల నిద్రా?

కు : కలో గిలో గాని బెస్ట్ కల చెడిపోయిందిరా రాం. సెప్టెంబరులో పాస్ అయినతర్వాత మెళుకువ వస్తే బావుండేది.

కి : రాత్రంతా కలో మేలుకున్నావు గామాన్లు. దిగులు పడకు. మార్చిలోనే పాసవుదువులే.

రా : అది మన యింటా వంటా లేదు. వంశపారంపర్య హక్కును బ్రేక్ చేయడం బుద్ధిమంతుల లక్షణం గాదు.

కు : సరేగాని, మీ నాయనొస్తాడేమోరా.

రా : ఆయనొచ్చేది. మధ్యాహ్నం రా బాబూ.

కి : ఏమో. పుటిక్కిన దిగుమతయ్యాడా -

కు : ఈ రథస చూసి డంగవుతాడు. వంకకెక్కితో మన భరతం పడాడు. లేకపోతే రేపు పరీక్షేమిటి ? ఇంత వరకూ హాస్టేమిటి ?

రా : మన బ్రతుకంతా మస్కా కొట్టడంలోనే సరి పోతుంది. తెల్లార్లు తెగ చదువుతున్నాం అన లేమా?

కి : వెనకటి కెవరో అన్నట్లు - ముందు నిన్ను నువ్వు

మోసం చేసుకో గలిగితేనే, తర్వాత ప్రపంచాన్ని
మోసం చెయ్యగలిగేది. 894.8132

కు : ఎవరో అనడమేం ఖర్చు. తుడిచాను. 54A

రా : ఎప్పుడూ వుండేదేగా మన గొడవ కుమార్. ఇక
మన ఫ్యూచర్ ప్రోగ్రాం తయారుచేద్దాం.

కు : ఏముందిరా. నామటుకు నాకు నాటకాలు -
డాన్సులు, తినడం - తిరగడం. నువ్వూరా రాం. 10-00

రా : నేను పేపరు నడవ దలచుకున్నా నబ్బాయ్. యువ
రచయితల్ని ఎంకరేజ్ చేయడం నా ప్రోగ్రాం.

కి : నిజమేరా. మంచి ఆలోచన. రెడ్డ రచయితల
పేరుతో వుత్త చెత్త బయట పడుంది. కొంత
మందేమో శనాలమీద బ్రతుకుతున్నారు.

కు : శనాల మీద బ్రతుకడమేందిరోయ్.

రా : డిటెక్టివ్. కాదు డిఫెన్సివ్ నవల్లు వ్రాసి శనాల
మీద సామ్మూచేసుకోవడం. వుత్త చెత్త ఇమిటేషన్.
ఇంగ్లీషు నవల్లు మక్కికి మక్కి కాపీ గొట్టడం.

కు : ఏమన్నాగానీ మన పత్రికమాత్రం చెత్త ప్రొడ్యూస్
చెయ్యగూడదు. మంచి ఆశయంతో పనిచేస్తే తప్ప
కుండా లాభిస్తుంది. 7ccno 8596

రా : నా ఆశయాలన్నిటికీ ఓరూపం నా పత్రిక ద్వారా
ఇవ్వాలని నా కోరిక. సాధిస్తారా భాయ్, సాధిస్తా,
లేకుంటే “నా పేరు గిరిశమే, నినదభీషణ శంఖము
దేనదత్త మే.”

కి : ఇంక ఆపండ్రా గొడవ. రేపేగా పరీక్ష మొదలు. తలా తోకా అర్థం గావటంలేదు. ఏం రాయాలో ఏంటో.

కు : ఏదో నీకు వచ్చింది-నచ్చింది రాయరా. దానికో సేన్ - .

కి : నీకేరా కడుపు నిండిన వాడివి. చదువుకు చదువూ. డబ్బుకు డబ్బూ. నా గొడవ ఆ ఆది మధ్యాంత రహితుడికే అర్థంగావటంలా. సోదరులారా నేను గ్రూప్ విత్ డ్రా చేసుకుంటున్నా.

రా : అప్పుడే తోకపీకుడు. నీకీ మాయరోగం పోయేది లేదు. నీవు ప్యాసె చచ్చేదిలేదు. నేను మలుకు కంప్లీట్ గా కూర్చుంటాను.

కి : నీకేరా. నాకు గ్రూప్ అనే మాటకే 'స్పెల్లింగ్' రాదు.

కు : ఒరే కిష్టిగా. నీవడుపే నీకు దరిద్రంరా. తెలుగు అంటావా మాతృభాష. కాలో రాసినా పాసవు తాం. హిస్టరీ అన్నావ్ “చెట్టు నాటిం చెను, బావులు త్రవ్వించెను.” ఏం రాసినా మార్కు లేస్తారు. పరీక్షకు కూర్చోరా. లక్ష్యంలే అదే కలిసేనస్తుంది.

కి : కొయ్యవాకురా. పరీక్షరా యిది. లెక్కా గజబిజా.
రా : ఊరికినే భయపడతావేరా.

కి : మీ కెంత చులాగ్గా వుందిరా. పరీక్షంటే “పదీగతి నాకు” (అలాపిస్తాడు)

రా : గతేంటోయ్ దుర్గతి. ప్లాసెనామా లక్ష్మీ ఛాన్స్. లేదూ యం. యస్. యం. వుండనే వుంది. డోన్ట్ కేక్. నిశ్చింతగా పరీక్షకు పోదాం. పలికిందా కొన్ని పార్ట్స్ అయినా పలుకుతయ్. లేదా, పోనీ, మనం కష్టపడ్డాంగాబట్టా దిగులుపడ్డానికి.

కి : నీ మెట్టవేదాంతం కేంగాని రేపు పరీక్ష ఎగిరిందా మన వీపులు తాపా మర్చాలు మోగుతయ్.

రా : రండోలు మోత మోగనీవోయ్. ఎవడొద్దన్నాడు. కాకపోతే సిగరెట్లకు కొన్నాళ్ళ పాటు డబ్బులు దొరకవ్. అంతకన్నా కొంపేముణగదు.

కు : అసలు సిగరెట్లే మానేద్దాం. ఇంటికి వంటికి మంచిది.

రా : నీబొందమంచి. ది లాస్ట్ పఫ్ ఆఫ్ ఎ సిగరెట్ ఈజ్ ఈక్వల్ టు ఎ ఫస్ట్ కిస్ ఆఫ్ ఎ లాన్. (అప్యాయంగా సిగరెట్ పెలిగిస్తాడు)

కు : నీ కవిత్వం చాలుగానీ ఇంతకీ మీ నాన్నగారొచ్చిందెందుకు?

రా : ఎందుకేమిటి. నాకో బెటర్ హాఫ్ ని స్టైల్ చేయడానికి.

కి : ఓహో! శంకరంగారింటికి అనగానే ఈ జీనియస్ కు అర్థమయిందిలే. కానీ, నా ప్రేమపూర్వక అభ్యర్థన

ఏమంటే — రిజల్టు రాకముందే పెళ్ళి చేసుకో, తర్వాత ఘట్టం క్లయిమాక్స్ లో వుంటుందా యె.

కు : శుభం పలకరా మం కెన్నా అంటే — దొర్నా గ్యూడా. తొమ్మిదయింది. ఇంకా కాఫీ లెప్పడూ? టిండె వ్వుడు? ఈ ఘట్టంలో మీ నాయన కంటపడ్డోమో శిరఃపూజ ప్రాప్తయామి. కాలశృత్యంబు లవశ్యంబు నిర్వర్తనీయంబులు గదా.

(అందరూ లేస్తుండగా, త్రెళ్లు అరిపోతాయి)

త్రెళ్లు వెలిగేప్పటికి — కామేశం, మహేశం బుజాలమీద చేతు లేసుకుని వుంటారు.]

కా : ఇదేంట్రా డాం కామ్ గా వుంది. మన ట్రూప్ అంతా ఏరి?

మ : నా కేం తెలుసు.

కా : జనంకూడా లేస్తున్నట్టుంది.

మ : మనఖర్చురా భాయ్. మనం వేద్దా మనుకున్న డ్రామా —

కా : మనవాళ్ళు వేసేసివుంటారు. “కాగల కార్యం గంధర్వలే తీర్చిరి” అన్నాడు — వెనకటి కెవడో.

మ : మన కాపీరైట్ ?

కా : గంగలో కలిసింది.

మ : కాబట్టే — మన నాటిక కాపీరైట్ — !

కా : ఎవరు వ్రాడర్నిస్తారో వాళ్ళది. ఏలా వుంది మన అయిడియా?

మ : బ్రహ్మాండంగా వుంది.

కా : ఇంతకీ ఎలా వుందో ప్రదర్శన.

మ : రేపు మార్పు లేసిన జడ్జీల నడుగుదాం.

కా : అలావుంది నీ తెలివి. ఇంతమంది జనం ఇంకా - ఇలా కూర్చోనున్నారంటే -

మ : మనవాళ్ల ప్రదర్శన హోల్ మొత్తం కూడా -

కా : ఆల్ గల్లంతు కాలేదు - అన్నమాట.

మ : బ్రదర్.

కా : ఏం కథ?

మ : దురాశ దుఃఖం చేటు.

కా : ఎందుకని?

మ : ఒకటో రంగంలో మనం జైగ కోతలు కోశాంగదా!
ఇంతకీ మనం మెనర్ యాక్టర్ల మయ్యమే.

కా : అని నీ బాధ. బ్రదర్. సూత్రం పట్టింది మనం.
మనం లేకపోతే...

[గబగబా జనంలోంచి ఒక ప్రేక్షకుడు లేచి స్టేజి మీదకు వస్తాడు.]

మ : ఎవరు నువ్వు?

ప్రేక్షకుడు : నేనా? నేను - నాటకం చూడ్డానికి వచ్చిన వాణ్ణి -

కా : ఎవరినైతే మాకేం. ముఖాన కేక్ లేకుండా స్టేజి మీదకు రాకూడదు.

మ : యాక్టర్ల హక్కుల్ని ఇంగంచేశావు.

ప్రే : ఏం ఫరవా లేదు.

కా : ఏమిటి ఫరవా లేనది?

ప్రే : సహజ సౌందర్యవంతుణ్ణి. నాకు కేక్ అవసరం లేదు.

మ : నాన్నెన్నో. మా రూల్సు నప్పకోవు.

ప్రే : ఇంతేనా మీ డాబుసరి. ఉన్నది వున్నట్లు - వాస్తవం చూపిస్తామన్నారు.

కా : వాస్తవం అంటే ఇలాగా. ఫాక్ట్స్. ఫాక్ట్స్ అంటే సహజత్వం. వాస్తవానికి, సహజత్వానికి అర్థక్రోసు దూరం. కావాలంటే శంకర నారాయణ జమిడిక్షనరీ చూడు.

ప్రే : అంతే మీ బ్రతుకు. మొదటో సచ్చారు. తెగ కోతలు - కోతలుకోశారు. మధ్యలో మళ్ళీ మొహం చూపారా?

మ : అదేనయ్యా! టెక్నిక్ మహానుభావా? గొప్ప టెక్నిక్.

ప్రే : సంతోషించాం. ఇంతకీ అసలు సమస్యేంటి? మీరేం సాల్వ్ చేశారు?

కా : డియర్ ఫ్రెండ్స్. అంటే సోదర సోదరీమణులారా. ఇది ప్రజాస్వామ్యయుగం. అంటే మెజారిటీయుగం. మైనారిటీవర్గంలో చేరిన మేం కొంతమంది ఉన్న పరిస్థితుల్ని - జరుగుతున్న విషయాల్ని - అనుభవ పూర్వకమైన పాటిని బయలుపెట్టాము. మీ

అందరిముందూ వుంచాము. విద్యార్థుల నైతిక ప్రవర్తన ఎందుకుమారాలో, ఎలా మారాలో, వారి భావి ఎటూ రూపొందాలో — ఏం కావాలో నిర్ణయించాల్సింది — మీరు. మీలాంటి పేద్దలు. తెలుగు వేస్తున్నా మనుకోకండి — మెజారిటీ అభిప్రాయాన్నిబట్టి మేం గూడా నడుచుకుంటాము. ఇది, — సోదరులారా — ఇదంతా ప్రజాస్వామ్యము గం. మరచిపోవాకండి.

మ : ఓ ప్రేక్షక మహాశయా ! ఇంత ఉపన్యాసం విన్న తరువాత మీరు చాలా అలసి పోయుంటారు. ఇక విశ్రమించండి.

ప్రే : అస్సో ఏం తెలివి? గుడ్ నైట్. (నిష్క్రమణ)

కా : మధ్య ఇదేం గొడవరా బాబూ. అసలే ఛాన్సు పోయిందని ఏడుస్తుంటే.

మ : పోనీరా నాయక్ గాడి టీ నీళ్ళు చేసి నై ఇంత పని.

కా : షోంట్ వర్రీ. “తానొకటి తలిస్తే దైవం ఇంకోటి తలుస్తాడు.”

మ : ఎవరా దైవం? ఏమా కథ?

కా : ఆ కథ చాలా పేద్ద కథ. ఇంకోసారి మాట్లాడొం ఇంకో అరేసుకుందాం పదా.

మ : రెడీ. గెట్ రెడీ — గో,

[నిష్క్రమిస్తుండగా తెర]

Shop : 954
Phones : Res : 978

NARASIMHA GENERAL STORES

Prop: S. Surya Narasimha Prasad
GENERAL MERCHANTS
MACHILIPATNAM

Phone : 81

Sri Veeranjaneya Rice Trading Company

Proprietor : Dupuguntla Venkateswarlu

PADDY & RICE MERCHANTS

శ్రీ వీరాంజనేయ రైస్ ట్రేడింగ్ కంపెనీ,
పెడన

[ప్రొ॥ దువ్వగుంట్ల వెంకటేశ్వర్లు

PEDANA 521 366 Krishna Dt. [A.P.]

Sri Baba Laxmi Rice Traders

Proprietor : PARUCHURI BALARAMA KRISHNA RAO

Parasupet, MACHILIPATNAM 521 002

శ్రీ బాబా లక్ష్మీ రైస్ ట్రేడర్స్

ప్రొ॥ పరుచూరి బలరామకృష్ణారావు

పరాసుపేట, మచిలీపట్నం 521 002

With Best Compliments from :

గట్ట వెంకటేశ్వర్లు

రథం బజాయ, బావట్ల

మీ సహకారంతో అభివృద్ధి పథంలో పున్న మా సంస్థలు

ఫోన్ షాపు : 289 రెసి : 889

M/s. గట్ట వెంకటేశ్వర్లు అండ్ సన్స్

గ్లాస్ షో ఫోటోగ్రఫిక్ టెలర్లు, గాంధీచౌక్, తెనాలి

ఫోన్

షాపు : 76780 రెసి : 75015

M/s. వెన్నెటి ఫోటో గ్లాస్ కార్పొరేషన్

టీలర్లు : ఎటు జెడ్ ఇన్ ఫోటోగ్రఫి

పార్కు రోడ్డు, విజయవాడ-520001

గ్రాఫ్ : 'గట్ట'

ఫోన్ షాపు : 77622, రెసి : 75015

M/s. గట్ట గ్లాస్ వాచ్

టీలర్లు : షీట్ గ్లాస్, మిట్రస్, పైపుడ్స్, లామినేటెడ్ షీట్స్

చరియ అల్యూమినియం సెక్షన్స్

బందరురోడ్డు - విజయవాడ - 520 002

M/s. గట్ట ఫోటో గ్రాఫిక్స్

బందరురోడ్డు : విజయవాడ-520002

M/s. ప్లయవుడ్స్ & లామినేట్స్ కార్పొరేషన్

గాంధీచౌక్ - తెనాలి

M/s. గట్ట గ్లాస్ & ఫోటో గ్రాఫిక్స్

గాంధీచౌక్ - తెనాలి

M/s. గట్ట ఏ జెన్స్

శివాలయంవీధి, గవర్నరుపేట, విజయవాడ-2

శుభాభినందనలతో —

విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్

చంద్రం బిల్డింగ్స్, విజయవాడ - 4

ప్రచురించు :

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్

విజయవాడ, హైదరాబాదు, హనుమకొండ,
అనంతపురం, తిరుపతి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం,

Phones { Resi. 221
Mill 815

/s P. Annapurna Rice & Co.

Paddy & Rice Merchants

Managing Partners :

G. Sudhakara Rao M. Sc.,

C. V. N. L. Prasad

23/326 Fort Road, MACHILIPATNAM

Tel: GOPAL

Phone No 8923

**Sri Venkateswara Rice Mill
Contractors Company**

Manager : A. S. R. ANJANEYULU

శ్రీ వెంకటేశ్వర రైస్ మిల్ కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ

మేనేజరు : A.S.R. అంజనేయులు

పోలవరం, మండవల్లి తా. (కృష్ణా)

M s Annapoorna Traders

Paddy, Rice, Brokens, Pulses Merchants

6/575, Javvarupet, Machilipatnam

Shop : 634
Phones
Res : 734

Vijaya Cloth Dress Home

*Dealers : All Varieties of Cloths
and Ready-made Dresses*

Main Road,
MACHILIPATNAM 521 001 A.P.

అంధ్రమేన రజ్జీ మేడ్ దుస్తులకు
విజయ్ క్లాత్ డ్రెస్ హౌం

Phone : 269 P.P.

Vattumil Venkateswara Rao

RICE & PADDY ETC. MERCHANT

Khojjillipet, MACHILIPATNAM Krishna Dt.

Phone : 641

Tadepalli Radhakrishnamurty & Sons

General Merchants & Commission Agents

తాడేపల్లి రాధాకృష్ణమూర్తి అండ్ సన్స్

జనరల్ మర్చంట్స్ అండ్ కమిషన్ ఏజంట్స్

ఏజంట్స్ : తోషిబానంద్ బ్యాటరీస్, అజంతా గ్లాస్ కోజు,

మెకీనా మ్యాచెస్.

రాబర్టుస్ పేట, మచిలీపట్నం.

Grams : KAMADHENU

Office : 428
Phones -

Res : 212

Sree Jayalakshmi Rice & Groundnut Mill New Contractors' Co.,

Mg. Partner :

PALAKURTI LAKSHMI GANAPATHI RAO B.A.,

శ్రీ జయలక్ష్మీ రైస్ అండ్ గ్రౌండ్ నట్ మిల్
న్యూ కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ, మచిలీపట్నం.

మేనేజింగ్ పార్టనర్ : పాలకుర్తి లక్ష్మీగణపతిరావు బి.ఎ.,

Fathullabad, Machilipatnam (Andhra Pradesh)

Phone : 968

Gelli Srinivasa Rao Son

Pan Mashala & General Merchant

Robertsonpet,

MACHILIPATNAM 521 001

ALL VARIETIES OF FARDAS
ARE AVAILABLE HERE

Grams : Kanyaka

Mill : 377

Res : 682

**Sri Kanyakaparameswari Rice Mill
Contractors' Company**

Manager: Kollipara Varahanarasimha Murti

MACHILIPATNAM.

శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరి

రైస్ మిల్ కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ

మేనేజర్ : కొల్లిపర వరాహనరసింహమూర్తి

మచిలీపట్నం.

With Best Compliments From :

**SREE VIJAYA DURGA
RICE TRADING CO.,**

Prop : Sanka Janaki

**ROBERTSONPET,
MACHILIPATNAM**

Md. Saleha Timber Depot
మహమ్మద్ సాలెహ్ టింబర్ డిపో

శేకు పరికలు, రవును కర్రలు, సయిజులు,

ఫర్నిచర్ వుగైరా వ్యాపారం

జగన్నాథపురం, మచిలీపట్నం.

భైరవచెల్లింశనమూర్తి

(చారిత్రకం)

మూలం:- శ్రీ రాహుల్ సాంకృత్యాయన్

రంగిమామ పాటలు రాసిన, రాస్తున్న

సన్నిత్రులు,

అంధ్ర నాటక కళాపరిషత్ కార్యదర్శి,

'నవ్యకవి'

శ్రీ నాదెళ్ళ పురుషోత్తమశాస్త్రికి

అంకితం

బూదరాజు శ్యామసుందర్

పాత్రలు :

బుద్ధప్రియుడు

అశ్వఘోషుడు

దత్తమిత్రుడు

అశ్వఘోషుని తండ్రి

ప్రభా

రాసింది:- 1950 సచవత్సరంలో

ప్రేమ చెల్లించిన మూల్యం

1

(నాటకశాల ఆవరణం. అలంకరింపబడిన రంగస్థలం. అశ్వఘోషుడు ప్రవేశిస్తాడు. యువకుడు-కండలు తిరిగిన శరీరం. కళ్ళలో మంచి వెలుగు కనిపిస్తూ వుంటుంది.)

అశ్వఘోషుడు:- బుద్ధప్రియా : బుద్ధప్రియా :

(రంగస్థలం తెర తొలగించుకొని బుద్ధప్రియుడు ప్రవేశిస్తాడు)

బుద్ధప్రియుడు:- ఓహో. అశ్వఘోష మహాశయులకు స్వాగతం.

“క్షీరకరారు మహాత్ములు.” ఏమిదో అంత విశేషం.

అ: విశేషాలకేమిలే మిత్రమా. అలంకరింపబడిన మీ గ్రీకునాటకశాల నన్నకర్పించింది.

బు: ఇది సర్వసాధారణమైన అలంకరణ మాత్రమే మహాకవీ! నాటక ప్రదర్శన నాడు మరింత శోభాయమానంగా ప్రకాశిస్తుంది - మారంగశాల.

అ: అవును. మొన్నటి మీ ప్రదర్శన చూచిన తరువాత మా భారతీయ నాటకకళ ఎంతగా పెనుకబడి వున్నదో తెలుసుకోగల్గాను.

బు: అలా. అనకు మహాకవీ! మీ భారతీయ సంస్కృతి, నాగరికత కొన్నివట్ల గ్రీకుల్ని మించిపోతుంది.

అ: అంతా బుద్ధభగవానునిదయ. ఏమైనా మీ నాటకశాలాధనావిధానం

ఒక ప్రత్యేకమైనది. ఇదంతా చూచినతర్వాత మాభారతీయ రంగాలంకరణ మీ అడుగుజాడల్లో నడపాలనిపిస్తున్నది. మంచిని అనుకరించటం మానవసహజం గదా !

బు: మీ ఊర్వశి ప్రదర్శనం రేపు చూచింతయవాల మీ మా సంస్కృతుల కలయిక మిశ్రమంగానే మిగిలి పోతుందో లేక పూర్తి సంయోగంగా రూపొందుతుందో తేల్చుకోవచ్చు.

అ: ఊర్వశి పాత్ర ఎవరు నటిస్తున్నారు ?

బు: దత్తమిత్రుని పుత్రిక - ఆనాడు మీతో పాటు ఈ త పోటీల్లో విజయం పొందిందే ఆ ప్రభ - మా గ్రీకుల సర్వశ్రేష్ఠ సుందరి.

అ: అమె కా పాత్ర మహాత్తమంగా అమలుతుందని భావిస్తున్నా.

బు: భావించటంకాదు మహాకవీ! అమె తనంతట తానీ పాత్రను పరి కోరి ధరిస్తున్నది. అమెతో నటింపడం సూర్యుని ముందు దివిటీ అవుతుందేమో అని నా భాధ.

అ: భయపడకు బుద్ధా! నీ వంటి మహత్తర నటుడే వెనుకకు తగ్గటం నాటక కళకు అవమానం.

బు: నిజమే. నిజమైన గ్రీకుయవకుడు రక్తపాతానికి జంకనట్లే, పేషం కట్టటానికూడా వెనుదీయడు. కాని నా పాత్రను మీరు ధరిస్తే అమె ఇంకా ఉజ్వలంగా రంగంమీద భాసిస్తుంది.

అ: అదేమిటి! మీ సంభాషణ ఇలా మారింది ?

బు: ఉన్న మాట అంటున్నాను అశ్వఘోష. అమె మీ ప్రేమకోసం తహ తహ లాడుతున్నది. అందువల్ల ఊర్వశి వియోగఘట్టం అమె హృదయాంతరాళంలోని బాధను వెలిగ్రక్కి సమాజి కుల్ని ముగ్ధుల్ని చేస్తుందనటంలో అతిశయోక్తికి తావులేదు.

అ: చూదాం! తినబోతూ రుచులడగడం దేనికి ?

బు: మహా కవీ!

అ: పదే పదే మహా కవీ! అనకు బుద్ధప్రియా! ఆ శబ్దం నాలంటి సామాన్యుని పట్ల ఉపయోగించటం అవచారం అవుతుంది.

బు: వినయం పండితులకు అలంకారమే అయినా అందుకూడా ఒక పరిమితి అంటూ వున్నది మిత్రమా! మహాకవి బిరుదం — ఒక్క ఊర్వశీపాత్రచిత్రణకే నీకు దక్కుతోంది. ఇతర రచనలన్నిటికీ — మే మివ్వగల బహుమతి ఏమున్నదా అని మా గ్రీకుల ఆలోచన.

అ: నీ అభిమానానికి కృతజ్ఞుడిని మిత్రమా! నా రచనా వ్యాసంగం అంతా ఇక మీద మీ స్నేహ సౌభాగ్య చిహ్నంగానే సాగుతుంది. నా కవిత్వం ఎంతో కృతజ్ఞతా భారంతో తూగుతుంది.

బు: కృతజ్ఞత చూపాల్సింది మేము మహాకవీ! నీ మహాత్యంవల్లనే మా నాట్యకళ సర్వాంగ సుందరం కావల్సి వున్నది. కవికి, నటకునికి పుండవల్సిన అవినాభావ సంబంధమే మిమ్మల్ని మమ్మల్ని దగ్గర చేస్తున్నది.

అ: బుద్ధభగవానుని దయవల్ల మన అతీతీయత అజరామరమగు గాక!

బు: తథాస్తు! మళ్ళీ కలుసుకుందాము అశ్వమేష్. ప్రభాదేవి ఎంత వరకు ప్రదర్శనకు సిద్ధమయిందో తెలుసుకుని రావాలి. వమస్తే! (నిష్క్రమిస్తాడు).

అ: ప్రభాదేవి! నా ప్రభ సంగతి ఇప్పటికీ తెల్సుకున్నారు బుద్ధ ప్రియుడు. నా ఊర్వశీ వియోగం ప్రభాదేవీ వియోగ సంజనితమే నని అతడూహించ లేకపోవటం విచిత్రంగానే వుంది. ప్రభా — నా ఊర్వశీ (మెల్లగా అచ్చటి ఒక అసనం మీద విశ్రమిస్తాడు. కొద్ది క్షణాలు నిశ్శబ్దం. చప్పుడు గాకుండా ప్రభాదేవి ప్రవేశిస్తుంది. లేత యౌవ్వనంలో అప్పర సౌందర్యంతో మెరిసిపోయే యువతి. సువర్ణ కేళాలు జాలుగా, నిర్లక్ష్యంగా వదలివేయబడి వుంటవి. మెల్లగా అశ్వమేషుని ప్రక్కకు చేరుతుంది.)

అ: (నిమిశ త నేత్రుడై) ఊర్వశీ :

ప్రభాదేవి:— స్వామీ :

అ: (కండ్లు తెరచి) ఎవరు — ప్రభా :

ప్ర: అవును స్వామీ ! తమ పాదదాసిని.

అ: పాదదాసిని అనకు ప్రభా. నా ఊహానుందరిని కించపరచకు.

ప్ర: లేదు నా కంత గౌరవమీయవద్దు.

అ: ఎందుకని ప్రభా ?

ప్ర: తమ కవితా సృష్టి మార్గాన నాకు దివ్యత్వం కల్గించారు. ఏ నాదో నోచిన నోములకు సత్పలితం ప్రసాదించారు. ఇంతకంటే నా స్వామినుండి నేనే మాళించేది ? అంత భారమైన ఋణాను బంధంతో నన్ను బంధించకండి ప్రభూ.

అ: గ్రీకు యువతికి తగినట్లుగా నీవు మాట్లాడటంలేదు ప్రభా. స్వేచ్ఛావాయువు పీల్చగల్గిన నీవు జానిసత్వానికి లోబడడం.

ప్ర: ఎందుకు స్వామీ స్వేచ్ఛ ? ఎవరినుండి స్వేచ్ఛ కావాలి నాకు ? మీ జీవితంలో, కవిత్వంలో పాత్రనై మీ మనస్సుకు ఆనందం కల్గించడానికి — పరిపూర్ణంగా నిండు మనస్సుతో ఆత్మార్పణ చేసుకోవడానికి — అవరోధంగా నిల్చే స్వేచ్ఛ — నాకు వద్దు. నేను భరించలేను. మీదాయగా, మీ దాసిగా, మీకు పూజారిణిగా నన్ను బ్రతకనివ్వండి. అంతేచాలు.

అ: ఇంత మధురంగా, కవితా రోరణిలో మాట్లాడడం ఎలా అభ్యాసమైంది ప్రభా ?

ప్ర: మహాకవుల నిరంతర సాన్నిధ్యంవల్ల సాధింపదగనిది ఏముంటుంది స్వామీ :

అ: ప్రభా : శ్రీని శ్రీగా, ఒక నిండు వ్యక్తిగా గౌరవించని మతం

అంటే నా కనహ్యం ప్రభా. అందుకనే నేను బౌద్ధమతావలంబి నయినాను.

ప్ర: కావచ్చు ప్రభూ! శ్రీకి ఆత్మార్పణగావింపడంలో వున్న ఆనందం, తదితరంవల్ల లభ్యం కాదని నా విశ్వాసం.

అ: ఈ విచారణ వదిలేయ్ ప్రభా! నా తల్లి తండ్రులు పూర్తిగా హిందూ బ్రాహ్మణులు. సనాతనాచారాలకు దాసులు. మన కలయిక వారు హర్షించక పోవచ్చు.

ప్ర: పోనీలెండి. మనకు దాంపత్య సౌభాగ్య ప్రాప్తి లేక పోవచ్చు. కానీ జగత్తులో జీవమున్నంతవరకూ మీ కవిత్వం నశించదు. మీ కవితానుండరినైన నాకూ మరణం వుండదు. నాకింకా కావలసిన దేముంది.

అ: ఎంత త్యాగమూర్తివి ప్రభా! ఈ మతభేదం మన జీవితాలను సుఖపడనిచ్చేట్లు లేదు. కానీ. విధిని ఎదుర్కొందాం. మనం సాధించగల్గింది సాధిద్దాం. ఏమతంలో అయితే ఉదారత లేదో, ఏమతంలో ధన చిలాలు ప్రాధాన్యత వహిస్తాయో, ఆ మతం మానవ జాతికి కళంకం.

ప్ర: ఆ మతం నశించక తప్పదు. నశిస్తుంది. అందుకనే మాగ్రీకులకు బౌద్ధం అంటే అభిమానం. హిందూమతాన్ని సంస్కరించిన బుద్ధ భగవానుని చరణాలే మనకు ఆశ్రయాలు.

అ: బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి. (అర్ధనిమీలిత నేత్రవపుతాడు).

ప్ర: (భక్తితో నమస్కరిస్తుంది.)

అ: (కండ్లు తెరిచి) ప్రభా! నీ కళ్ళల్లో మాదకత్వం నిన్ను పరవశం చేస్తున్నది. నా మనస్సు వశం తప్పతున్నది.

ప్ర: ప్రణయోన్మాదంలో పడి తమ జీవితాన్ని భగ్నం చేసుకోకండి ప్రభూ. ప్రపంచానికి వెలుగు నీయవలసిన మహాకవలు అంధ కారంలో మునిగిపోతారా?

అ: నీ నేత్రాల్లో చెలుగే నా విత్వానికి టీవం పోసింది ప్రభా! నీవు లేని నాడు, నాకు మిగిలేందుకు ఏముంది? ఎడారిజీవితం తప్ప.

ప్ర: యీ అదరణ, యీ ప్రేమానురాగాలే నాకు చాలు కపీ! నాలాంటి ఒక సామాన్య వనితకోసం, మీరోని మహత్తర శక్తిని నాశనం చేసుకుంటారా? నా భౌతికకాయం నశించినా నా కీర్తికాయం మీ కవితా స్రవంతి మార్గాన లోకంలో విహరిస్తూనే వుంటుంది. మీ సాన్నిధ్యంలో, మీ పాదా క్రాంతమై సుఖిస్తూనే వుంటుంది.

అ: నిరంతర సాన్నిధ్యంకంటే ఇతరం నాకవసరంలేదు. ఈ కవిత్వం, కల్పన ఇవన్నీ ఉబుసు పోని క్రియలు. నువ్వు నేనుగా, నేనే నువ్వుగా మారే క్షణంకోసం ఎదురుచూస్తూ జీవితాన్ని తృణప్రాయంగా గడపగలను.

ప్ర: జీవితంలో మధుర క్షణాల కోసం నిరీక్షణమే ఒక రసవత్తర అనుభూతి కపీ! అనంతమైన నిరీక్షణము కంటే అప్యాయమైన దేముంటుంది జీవితీ?

అ: కావచ్చు కానీ నిరీక్షణ ముగిసినప్పుడేకదా నిజమైన ఆనందం ప్రభు వించేది ప్రభా! నా యుగయుగాల అన్వేషణమే నీ రూపు — నా ఊర్వశి ఆవిర్భావం. ఆ తపఃఫలితాన్ని స్వంతం కావించుకోవాలనడంలో స్వార్థవర్మకైనా నాకు చింతలేదు.

ప్ర: మీ వస్తువును, మీ మనస్సును, మీ బహిఃప్రాణాన్ని మీ స్వంతం చేసు కోవడంలో స్వార్థం, పరార్థం ప్రశ్న ఏముంది? నా విన్నవం గూడా అలకించండి ప్రభూ. నా లాంటి తుచ్ఛ ప్రాణికోసం ఇహ పరాలకు దూరం కావద్దు. మీ బహిఃప్రాణం మాటలకు కొంచెమైనా విలువనీయమని చినమ్రురాలనై ప్రార్థిస్తున్నా.

అ: ఎందుకంత బాధ పడతావు ప్రభా! నీ ఆజ్ఞ శిరోధార్యమే కాని — మత ప్రాతిపదిక కారణంగా మనజీవితాన్ని భగ్నం చేయడం అంటూ జరగడంకన్న ఘోరం ఇంకేముంటుంది. బాధలో గూడా సుఖం

వుంటే వుండ వచ్చు. కాని బాధల్లేని సుఖాన్నే వాంఛించేది. — అందుకోసమే నా తపస్సు.

ప్ర: ప్రశాంతంగా ఆలోచించండి కవీ! జీవితంతో, సంఘంతో, చెర్లాటలాడ్డం అంత సుఖమైన వనిగాదు. ప్రతి జీవి సంఘం కట్టుబాట్లకు బద్ధుడే.

అ: అలా కాదు ప్రభా. సహనాన్ని అసమర్థతగా గుర్తించే సాంఘిక న్యాయం సహించదగినది కాదు. అలాంటి న్యాయాన్ని ధిక్కరించడం మేధావంతులకు సహజమైన లక్షణం. అదే ఋజుమార్గం అని నా నమ్మిక.

ప్ర: ముందు రేపు ప్రచర్యనం విషయం ఆలోచించండి స్వామీ. మన స్వంత విషయాలకన్నా ఇతరుల విషయంలో కూడా కొంత బాధ్యత తీస్తున్నామే వుంది.

అ: నీవు పెళ్ళిపో ప్రభా! నన్ను వంటరిగా వుండనివ్వు. ఒంటరిగా ఆలోచించుకోనీ.

ప్ర: బాధపడకండి స్వామీ! ఆశతో జీవిద్దాం. ఆశ పువ్వులాంటిది. పండు మాత్రం కాదు. ఆశలు ఫలించక పోవచ్చు కానీ వాటి పరిమళం మాత్రం శాశ్వతంగా వుంటుంది. క్షమించండి. మీకు చెప్పగల్గిన దాన్నికాదు. [దిగులుగా నిష్క్రమిస్తుంది]

అ: ఎల్లాప్పుడూ ఆనందంగా జీవితాన్ని గడిపే జీవికీ — ఎందుకీలాటి. సమస్యను కల్పించావ్ బగవాన్. కోరికలను జయించమంటారు శాక్యముని. కోరికలను జయించిన వాడికి మిగిలేదేమిటి? శూన్యం. చాందస్సుడైన తండ్రి అంగీకారం లభిస్తుందనే ఆశలేదు. కన్న తండ్రిని ధిక్కరించడమా — ఇలాగే బాధపడడమా? ఏమి జీవితం? ఎందుకు? [నిష్క్రమణ]

(పూర్తిగా గ్రీకుడుస్తులతో అలంకరింపబడిన చత్త మిత్రుడు ప్రవేశిస్తాడు)

దత్తమిత్రుడు: ప్రభ పూర్తిగా సువర్ణాక్షి సేవలో నిమగ్న మయింది. కాదోయే అత్తగారి సేవలోనే భర్త సేవా సౌఖ్యాన్ని అనుభవిస్తున్నది — పిచ్చిపిల్ల. అశ్వఘోషుని వంటి విద్యత్కవిని కన్న సువర్ణాక్షి కన్నా అదృష్టవంతులెవ్వరుంటారు.

(బుద్ధప్రియుడు ప్రవేశిస్తాడు. చాలా అడాబుడిగా వుంటాడు)

ద: ఏమిటి బుద్ధా! అంతటి తత్తరపాటు. విశ్రాంతిగా కూర్చో.

బు: క్షమించండి దత్తమిత్రా! సువర్ణాక్షిదేవి స్వర్గస్తు రాలయింది. అశ్వఘోషుని తల్లి, ఆతనికి జీవితమిచ్చిన మహాభాగ అనువులు బాసింది.

ద: ప్రభ అక్కడే వున్నది కదూ?

బు: చిత్తం కన్న బిక్కలా చూచుకునేది మన ప్రభను. అశ్వఘోషుడు వసిపిల్లవానిలా విలపిస్తున్నాడు. ప్రభాదేవి ఊరడింపు కొంతగా ఉపశమింప చేస్తుందని భావిస్తున్నాను.

ద: అశ్వఘోషునికే కాదు — ఆమె అందరికీ — ముఖ్యంగా ప్రభకు తల్లి. ఆమె ప్రేమ వల్లనే ప్రభ యీ నాటికి ఇంతదయనది. ఆమె మరణం మనకందరికీ తీవ్రమైన పరితాప కారణం కాగలదు.

బు: నిజమే. మాతృమూర్తి మరణం అశ్వఘోషునితో పాటు, ప్రభాదేవికీ ముఖ్యంగా నష్టం కల్గిస్తుంది.

ద: అంకే నీ భావం.

బు: తమ పుత్రిక ప్రభ-సువర్ణాక్షిదేవి ఆశ్రయం వల్లనే మహాకవిని భర్తగా పొందగోరింది. ఆమె కూడా అనుజ్ఞ ఇచ్చినది. హఠాత్తుగా ఆమె మరణం ప్రభాదేవి ఆశయానికి గొడ్డలి పెట్టు.

ద: అంతమాత్రానికేనా? ఘోషుని తండ్రితో సంప్రతించి నా ప్రభ కోరిక సిద్ధింప చేస్తాను.

బు: అది అసంభవం స్వామీ.

ద: గ్రీకు ప్రముఖునకు గూడా సంభవా సంభవాలున్నవా ?

బు: ఉపించండి ప్రభూ. గ్రీకు ప్రముఖులైనా తమరూ సాంఘిక న్యాయానికి లొంగవలసినవాళ్ళే. చుత భేదం. మన ఆశకు అడ్డు గట్టి.

ద: మతం. మతం. ఏమి మతం. దేవుని దృష్టిలో అన్ని మతాలూ ఒక్కటేనయ్యా. జీవితాలు బాగుచేయటానికి మతాలుగాని నాశనం చేయటానికి మతాలెందుకు ? మతాలు మారజాయుధాలు కాగూడదు —

బు: చిత్తం. అది అభ్యుదయకాముకుల సిద్ధాంతం. సిద్ధాంతాలకు, ఆచరణకు చాలా తేడా వుంది. సనాతనులకు ఇవి అర్థం కావు. ఇవి అర్థమైతే వాళ్ళూ అధునాతనులుగా మారుతారు.

ద: శుష్క పేదాంతంవల్ల ప్రయోజనం భూన్యం. కర్తవ్యాన్ని నిర్ణయించు బుద్ధిప్రియా :

బు: ముందు అశ్వఘోషుని దర్శిద్దాం. తరవాత మిగిలిన విషయాలు ఆలోచించవచ్చు. ప్రభా అశ్వఘోషులు పిచ్చి వాండ్లలాగున్నారు. దయచేయండి.

(ఇద్దరూ నిష్క్రమిస్తారు.)

2

[దత్తమిత్రుని గృహం. ప్రభ ఆలోచనాధీనయై కూర్చునివుంటుంది.]

ప్ర: మాతృ హీనుడైన ప్రియుని శోకాన్ని ఎలా పరిహరించాలో ఆర్థం కావడంలేదు. మాతృ వియోగినైన నా దురవస్థ నాప్రియునకు గూడా దాపురించాలా ! ఈ వియోగాన్నే భరించలేని మహాకవి ఇక మీద నా వియోగాన్నెలా భరించగలరో ఆర్థం కావడంలేదు. ఏమయినా కానీ, ఈ భయంకరమైన బాధలోనించే మహాకవిత్వం ఉద్భవించాలి. అశ్వఘోషుని కీర్తి దిగంత విశ్రాంతం కావాలి.

[తెరలోంచి ప్రభా, ప్రభా అని కేకలు వినిపిస్తాయి]

ప్ర: ఎవరు ?

[అంటూ పుండగానే అశ్వఘోషుని తండ్రి ప్రవేశిస్తాడు.
సనాతన హిందూవేషం. బ్రహ్మచర్యస్వీ.]

ప్ర: తమరా. నాలాటి ఒక క్షుద్రురాలి గృహాన్ని పావనం చేయడానికి వచ్చారా స్వామీ. అశ్వఘోష మహాకవి పితృపాదులు ఆజ్ఞ ఇస్తే తమ పాదాలచింత వ్రాలదా ఈ దాపి.

అ||తం||: ఎంత వినయ పరురాలవమ్మా. నీకోసం, నీ వద్ద దయాభిక్ష యాచించడం కోసం వచ్చానమ్మా.

ప్ర: నేను దయాభిక్షనీయగల సమర్థురాలనా స్వామీ. నన్ను కించపరచకండి. తమ ఆజ్ఞ శిరసావహిస్తాను.

అ||తం||: ప్రతిగ్రహీత దాతకు లొచ్చగదా తల్లీ. పుత్రపితృ యాచించడానికి వచ్చాను.

ప్ర: అదేమిటి స్వామీ అలా అంటారు. తమకోసం నేనేమైనా చేయగలను. నే చేయదగినదానిని సెలవీయండి స్వామీ.

అ||తం||: నా కోరిక విషఫలితాన్ని ప్రసాదిస్తుంది ప్రభా. మాటయిచ్చి తరువాత పశ్చాత్తాప పడి లాభంలేదు. ఆలోచించుకో. ఇంకా అవకాశం యిస్తున్నాను.

ప్ర: ప్రముఖగ్రీకు సామంతుడు దత్తమిత్రుని షట్రిక అడిగిన మాట తప్పదు స్వామీ. తథాగతుని చరణాల మీద ఆస.

అ||తం||: ఇక విను ప్రభా : ఈ రోజు నుంచీ నా అశ్వఘోషుని వీడి పోవాలి నీవు. నా కుమారుని వర్జనశతకునిగా చేయకు. వాని ప్రతిష్ఠా ప్రాభవాలను వమ్ముచేయకు.

ప్ర: బుద్ధ. బుద్ధ. ఏమిటి స్వామీ. నాటివిత లతను కూకటి వ్రేళ్ళతోనే పెకలిస్తారా ? [గద్గడికంగా] నా అలా కుమారుని మొగ్గు

లోనే గిల్లారా? నా ప్రాణాన్ని నానుంచి పేటచేస్తారా? మీకు దయలేదా స్వామి. [నిశ్శబ్దంగా విలపిస్తుంది.]

అ॥తం॥: ముందుగానే చెప్పాను ప్రభా. ఇచ్చిన మాట.....

ప్ర: [అర్థోక్తిలోనే] తిరగను. నేను నాశనమైనారే. దత్తప్రభుని పుత్రుడు, అశ్వమోషుని ఆత్మేశ్వరి అడివమాట తప్పదు. మీరు వెళ్ళి పొండి స్వామి. వెళ్ళండి. (కాసేపు ఆగి) ఎవరి వియోగం అశ్వమోషుని మహాకవిగా తీర్చిదిద్దిందో, ఎవరి కారణంగా మీ కుమారుని కీర్తి దిక్కులకెగత్రాకిందో - ఆ కారణాన్నే, ఆ శక్తివే నాశనం చేస్తారా స్వామి? - ఎంత కఠిన హృదయుడవయ్యా! నీ మతం కోసం, నీ స్వార్థం కోసం చైతన్య ప్రపంతికి అవరోధం కల్పిస్తావా? ఇదేనా? న్యాయం - ఇదేనా? ప్రాణంలో ప్రాణంగా మెలిగిన మా జీవితాన్ని దుమ్ముచేయడాని కింతకంటే మహత్త్రం ఏమీ లభ్యంకాలేదా స్వామి.

అ॥తం॥: క్షమించు తల్లీ. అర్హు ధర్మం, అర్హు విజ్ఞానం కోసం నా సర్వస్వం ధారపోస్తాను. ఇందులో నా స్వార్థం యేమీ లేదు. యువరక్తంతో కుతకుతలాదే ప్రాణయోగ్యులకు ఆ మహత్తర ఉద్యమం అర్థంకాదు. అయిష్టంగానైనా మా ధర్మం కోసం నువ్వు చేసిన మహత్తర త్యాగానికి నా అశీస్సులు - సౌభాగ్యవతీ!

ప్ర: ఇంక నాకు అశీస్సులెందుకు బ్రాహ్మణస్వామి. ఎవరికోసం నా సౌభాగ్యం.

అ॥తం॥: అమ్మా నీ బాధ నాకు అర్థమవుతోంది. నీ కర్తవ్యాన్ని నేను తెలుసుకోగలను. నీ మహత్తర త్యాగం ముందు నా ధర్మం తలవంచుతుంది. వ్యక్తిగతంగా నా పరాజయాన్ని అంగీకరిస్తున్నాను. క్షమించు. (తలపాగ తీసి అమె పాదాలముందు పుచ్చుతాడు.)

ప్ర: [నిశ్శబ్దతయి] ఎంత పనిచేశారు స్వామి. మీ కోర్కె, ఎంత

దుర్బరమైనా గానీ, ఎంత దుష్టమైనా గానీ, నా స్వామికోసం, నా మహాకవికోసం—నిరపేక్షంగా నెరవేరుస్తాను. పెళ్లండి. నన్ను వంటరిగా వుండనీయండి. పెళ్లండి.

[అ॥తం॥ తలవంచుకొని నిష్క్రమిస్తాడు.]

ప్ర: నా వియోగంవల్లనే నా ప్రియునికి మేలు కలిగితే — అదే నా కనుసరణీయం కవీ! మీ పాదాల ముందు అత్మార్పణ చేసుకోడం కన్నా మహద్భాగ్యమేముంది. మీ యశస్సు కోసం ఏదైనా సరే చేస్తాను. చేసి తీరతాను. నన్ను మనః పూర్వకంగా ఆశీర్వాదించండి. (నిష్క్రమిస్తుంది.)

[కొద్దిక్షణాలు నిశ్శబ్దం. అశ్వఘోషుడు, బుద్ధప్రియుడు ప్రవేశిస్తారు. ఇద్దరి ముఖాలూ విచారసూచకంగా వుంటాయి.]

బు: మహాకవీ!

అ: ఎవరు మహాకవి. మహాకవి మరణించాడు. అశ్వఘోషుడు జీవచ్ఛవం.

బు: ప్రభాదేవికి ఆత్మశాంతినైనా ప్రసాదించడా మిత్రమా!

అ: ఏమిటీ?

బు: ప్రభాదేవి తమకో లేఖ వ్రాసింది.

అ: ఏమిటీ అమరలోకం నించి ప్రథ లేఖ వ్రాసిందా? అవును. నా ప్రథ మరణించినా నన్ను మంచిపోలేదు — ఊర్వశీ —

బు: అశ్వఘోష్. ఆమె తన మరణానికి పూర్వమే వ్రాసింది. మీ వ్యధను అధికం చేయడం ఇష్టం లేక వెంటనే మీకు సమర్పించ లేదు దాన్ని.

అ: (ఆతురతతో) ఏదీ. ఏదీ.

బు: (అంగీకరించి లేఖ తీస్తాడు.)

అ: (పడిగా తీసికొని)

ప్రియ మహాకవీ :

ఎవరివియోగం ఊర్వశీచిత్రణకు కారణభూత మయిందో, ఎవరి వియోగం అశ్వఘోషుని మహాకవిగా లోకానికి ప్రసాదించిందో - ఆ ప్రభ మీకు శాశ్వత వియోగాన్ని బహూకరిస్తున్నది. అంతిమ క్షణాల్లో బహూకరిస్తున్న ఆ మహద్భాగ్యాన్ని మనసారా ప్రేమించి, లోకంలో మహత్తరమైన వెలుగును విరజిమ్మే కవితా వ్యాసంగాన్ని సాగించమని ప్రభ మిమ్ముల అభ్యర్థిస్తున్నది. కన్నీటితోనే అయినా అజరామరమైన కవితా రూప తార్కాణగా విజయంగాంచిన గర్వంతో, సహధర్మచారిణి కాలేక పోయినా సహవాసిగా, అశ్వఘోషుని భావనా ప్రతీకగా, నాట్యకళావిభవశ్రీగా మీప్రభ విలసిల్లినంతకాలం జీవించి, విశ్వకవిగా, గాంధర్వశిల్ప స్రష్ట అశ్వఘోషుని ప్రేరణగా, కలకాలం నిలవాలనే నేడు నిష్క్రమిస్తున్నది. నా కీర్తికంఠాతి - మీ భావనా పరిధి అనంత విశ్వమయరూపంగా రూపొందాలని ఆకాంక్షిస్తున్నది. నాకోసమైనా మీరు విద్వత్కవిలోకంలో ఏకాకిగా, ఒకే ఒకరుగా నిలవాలని, ఏకైకమాత్రులుగా వంద్యులు కావాలని, దత్తమిత్రుని పుత్రికా సాహచర్యం కవితాకన్య సాహచర్యంగా అభిరూఢమవాలని ఆశిస్తూ మీ ప్రభ - మీకు శాశ్వత వియోగాన్ని ప్రసాదిస్తున్నది.

వందన శతములతో —

మీ

ప్రభ.

బుద్ధా! జీవితంలో ఏది ఆమూల్యమని? ఏది అగమ్యమని? మహత్తరమైన భావనా పటిమకు అంకురాభివృద్ధి సలిపిన అతిలోకసౌందర్యం అనుకోని రీతిలో అణగారిపోయింది. అత్యంతమైన అభిమానించలేని,

అనురాగాన్ని అనుభవించలేని, ప్రేమను ప్రేమించలేని అశ్వఘోషుడు ఎంత దొర్బాగుడు. (అశ్రుసిక్తనేత్రు డవుతాడు.)

బు: దుఃఖించకు అశ్వఘోష. జీవితగమ్యంలో కళాత్పష్ట ఒక చిన్న సోపానం మాత్రమే. కర్తవ్య విముఖుడవటం కంటే, కింకర్తవ్యాభిమూఢుడవటం మేలు. నీ వంటి వేదాంతికి నేను చెప్పగల దేమి వుంటుంది.

అ: కన్నతండ్రి కఠినత్వం యింతగా పరిణమించడం దాంతితైనా, వేదాంతితైనా దొర్బాగుమే బుద్ధప్రియా. (కోపంగా) ఇలాంటి తండ్రులనెలా గౌరవించగలను.

బు: అవచారం మహాకవీ! పితృదూషణ....

అ: దూషణ.... ఎవరిని దూషించి ఏమిలాభం. ఇంటినిండా నిత్రాళ్ళు, వంటినిండా బొప్పలు. బుద్ధా. ఇక నుంచీ వీడు.... సువర్ణాక్షీ పుత్రుడైన అశ్వఘోషుడు. నా తండ్రి అనామకుడు. చరిత్రలో అతడిపేరుకు ప్రసిద్ధి వుండదు.

బు: (అశ్చర్యంతో) మహాకవీ! శాంతించు. శాంతించు.

అ: శాంతం.... ఎలా వస్తుంది శాంతం. భగ్నజీవికి. ప్రభా! నా ఊర్వశీ! నీ ఆత్మశాంతికి.... నీ మనోభీష్టసిద్ధికి.... యీ అశ్వఘోషుడు — ఈ నాటినుంచీ సువర్ణాక్షీ పుత్రుడు అశ్వఘోషుడు.... బిద్ధకంకణం తాలుస్తున్నాడు. (కళ్ళుమూసుకుని పతిస్తాడు)

ఓం బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి.

ధర్మం శరణం గచ్ఛామి.

సంఘం శరణం గచ్ఛామి.

[తెర వ్రాలుతుంది.]

With the Best Compliments from:

Janab Babu Sahob

Janab Asdu. Gani Sahob

Ismail Salim, Moosa Bros.

VEGETABLE MERCHANTS
MACHILIPATNAM 521 001

ESTD. 1961

Phone : 688

SURYA & SONS

(REGD.)

Mfrs: Account Books, Paper, Stationery
& Fancy Goods Merchants

SURYA BHAVAN,

Tagore Road, Machilipatnam 521 001

Phone : 481

Res : 714

Sri Radhakrishna Rice Mill Contractors Co.,

శ్రీ రాధాకృష్ణ రైస్మిల్ కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ

Managing Partners:

Annam Sambasiva Rao, Urimi Bapanayya

PADDY, RICE MERCHANTS

Inuguduru, Machilipatnam

H.O. Phone No. 464

Branch Phone No. 464 Ext.

Sri Lakshmi Anaxiram Iron Stores

శ్రీ లక్ష్మీ జానకిరామ్ ఐరన్ స్టోర్స్
మచిలీపట్నం

*Iron, Hardware, Plywood
& Flower Glasses Merchants*

Jagannadhapuram, MACHILIPATNAM

Phone No. 435

Annam Rajhava Rao & Company

అన్నం రాఘవరావు అండ్ కంపెనీ

Paddy, Rice, Pulses & Groundnut etc. Merchants

MACHILIPATNAM

Phone : 5 6 7

S. V. R. & CO.,

Stainless Steel Merchants

Robertsonpet, Machilipatnam.

యస్. వి. ఆర్. & కో

అన్నిరకముల స్టేయిన్లెస్ స్టీల్ సామానులు

సరఫరాచేసే ధరలకు దొరకును.

Grams : VIJAYA

Phone No. 3 4 9

**Sri Vajra Lakshmi Rice Mill
Contractors Co.,**

Paddy & Rice Exporters and Stockists

P. B. No. 31

Chemmanagiri pet,

MACHILIPATNAM 521 001 (A.P.)

With the Best Compliments from :

Phone : 72479

SEE MANI TRADING

Wholesale & Retail Dealers :

**Mechanical, Electrical & General Goods
and**

Government Suppliers & Contractors

Samarangam Chowk

VIJAYAWADA 520 001

.. Cable: Steelrange

Phone : 362382 & 384832

Champak Steel & Engineering Co.

52, Kika Street, Gulalwadi

B O M B A Y-400 004

Mfr. & Stockists :

Stainless Steel, 304, 304L, 316, 316L,

321, 320, 410, Wire Mesh, SS Fittings,

Sheets, Rounds, Pipes, Strips, Wire

Angles and all other Ferrous & Non-Ferrous

METALS.

Phone : 248

Res : 590

Pallapotu

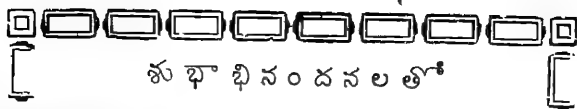
Sarveswara Rao & Others

RICE & PADDY ETC. DEALERS

Kojjillipet,

MACHILIPATNAM

Krishna Dt.

శుభాభినందనలతో

ఈజిప్టువాసక అందించేది మేము!
సంతృప్తి సంతోషం సాందేరిమీదు!!

కల్యాణి

వక్రపాడి వాడండి

కయానుజేయువాడు
కళ్యాణి నట్ వాడర్ వరుణు
రుస్తుంబాదా, మచివల్లు-521001

Tele : COACHSCREW

Phone : 322794
323909

3. Kanti_a & Co.,

RAILWAY & GOVT. CONTRACTORS
Metals & Non-Ferrous Metal Wire &
Hardware Merchants

272, Yusuf Meherali Road,

[Masjid Bunder Road]

Opp. State Bank of India

Post Box No. 3200 BOMBAY-400 003

Cable: ANILINDEED Phone: 361567 & 365931

Anil Metal Corporation

5, 2nd Panjrapole Lane, BOMBAY 400 004

Dealers & Stockists of:

Stainless Steel, Copper, Brass, Monel,
Gun metal, Phosphor Bronze, Lead,
Tin in Rods, Pipes, Sheets, Plates, Wires,
Strips, Ingots.

**Specialists in Stainless Steel of all
Grades & Specifications.**

Phone : 851

Sri Venkateswara Trading Co.,

Managing Partner:

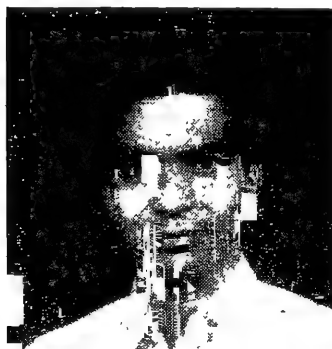
Vattumilli Govardhana Rao

RICE & PADDY ETC. MERCHANTS

Buttaipet, MACHILIPATNAM Krishna Dt.

బహిష్కారంతా... పరిష్కారం

సాంస్కృతిక సేవకు అంకితమైనవాడు
ఒకే రకం మనస్తత్వం గల
మా ఇద్దరిలో ఒకడు
గుత్తికొండ సుబ్బారావు కు

ఈ చిరుకాసుక

బూదరాజు శ్యామసుందర్

వేషాలు

జీమూత వాహనుడు

సంఘా రామాధికారి

ఇద్దరు బౌద్ధభిక్షువులు

రాసింది 1955 లో

1956 లో వి.యస్.ఆర్. కళాశాల

మాగ్నెజ్ లో ప్రచురితం

బహిష్కారంతో పరిష్కారం

[తెరలేచేటప్పటికి — అది ఒక బౌద్ధ సంఘారామం. ప్రక్కనే ఒక సుప్రసిద్ధ పురాతన చైత్యకం. చైత్యకం గోడలు బౌద్ధశిల్పాన్ని, సంస్కృతిని ప్రతిఫలిస్తూ వుంటాయి. ఒక గోడను అనుకొని ఒక భిక్షు కూర్చుని వుంటాడు. వయసు షుమారు 30 సం॥లు. గీసివున్న చిత్రానికి రంగులు దిద్దుతూ వుంటాడు. కాసేపు నిశ్శబ్దం. మధ్య మధ్య తీక్షణంగా చిత్రాన్ని పరికిస్తూ వుంటాడు. ఆ వాతావరణాన్ని భేదిస్తూ భిక్షుల ప్రార్థన పినిపిస్తూ వుంటుంది.]

బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి
 ధర్మం శరణం గచ్ఛామి
 సంఘం శరణం గచ్ఛామి.

(భిక్షు ధ్యానంలో ఏమాత్రం మార్పు కనిపించదు.)

[బౌద్ధ సంఘారామాధికారి ప్రవేశిస్తాడు. వయస్సు 50 సం॥లు వుంటాయి. కాని మంచి దృఢకాయుడు సన్యాసివేషం.]

అధికారి: ఏమిటి భిక్షా — తదేకదీక్షతో నిమగ్నుడై వున్నావ్ ?

భిక్షు: (ఉలిక్కిపడి) ఓహో ! అధికార్లా ! నమస్సులు. దయచేయండి.

[శిరస్సు వంచి అంజలి ఘటిస్తాడు.]

అ : ఏదో మహా దీక్షతో నిర్వహిస్తున్నావే ?

భి : చిత్రరచన గురుదేవా :

అ : తదాగతుని దివ్యమూర్తేనా నీ చిత్రకల్పన ?

భి : కాదు గురుదేవా.

అ : దమ్మ పతి సూక్తి లేఖనమా ?

భి : కాదు మహాత్మా—

అ : మఱి ఏమిటో తెలియ వచ్చునా నేను ?

భి : అవశ్యం. ప్రకృతి సౌందర్యోపాసన.

అ : [కొంచెం కోపంగా] కాలం వ్యర్థం చేస్తున్నావా ?

భి : లేదు. సద్వినియోగమే చేసుకుంటున్నాను.

అ : ఇంద్రియ నిగ్రహం సాధ్యం కావటం లేదా ?

భి : క్షమించండి గురుదేవ్. తుచ్ఛకామానికి లొంగడంలేదు.

అ : అది నా ఉద్దేశ్యం కాదునాయనా ! అవిషద్యర్థ జయం భిక్షులకు ముఖ్యం అని తెలియజేస్తున్నాను.

భి : చిత్తం. ఇదివరకే తమరాసూక్తి సెలవిచ్చివున్నారు.

అ : అలాంటప్పుడు..... నీ మనస్సు భౌతిక బంధాలవైపు తిరగడం దోషంకాదా నాయనా ? ప్రకృతిపిచ్చలో పడి పవిత్ర ధర్మద్రోహం, అత్మద్రోహం చేసుకోవచ్చా నాయనా ?

భి : చిత్రకల్పనవిషయంలో నేనలా భావించడంలేదు గురుదేవ్. తమరీ విషయంలో దురభిప్రాయ పడుతున్నారు.

అ : నేనా ! లేదు. నేను చిత్రరచనను దూషించడంలేదు భిక్షూ.

భి : నేను దూషణ భోషణ తిరస్కారాదులను అంతగా లెక్కచేయనని తమకు బాగా తెలుసు ననుకుంటాను.

అ : అవునవును. నిన్నెఱిగినవారికి శాస్త్రేముంది : అయినా నీతో తర్కం అవసరం లేదు నాకు. చెప్పవలె గనుక చెప్పాను.

భి : [అవహేళ్యంగా] చిత్తం.

అ : యేదీ ఆ చిత్రం ఒకసారి పరికిస్తాను.

[భిక్షు చిత్రం అధికారికి అందిస్తాడు.]

భి : (చూసి, కోపాశ్చర్యాలతో) ఏమిటిది భిక్షా— శ్రీమూర్తి చిత్రణమా? ఎంతటి చేయతగని పనిచేస్తున్నావు భిక్షా. బుద్ధ ! బుద్ధ !

భి : (వినిపించుకోడు)

అ : పవిత్రమైన తథాగతుని యాపకల్పనల చేత ధరించవలసిన నీవు— అ సభ్య చిత్ర సృజనానికై కుంచె చేపట్టావా భిక్షా ! బుద్ధం శరణం గవ్యామి !

భి : ఇందులో అసభ్యానికి తావే లేదు గురుదేవ్. ప్రకృతి సౌందర్యా గాధాల లోకుల పరికిస్తున్నాను. రీతులు చిత్రిస్తున్నాను.

అ : (కోపంగా) అబద్ధం. అబద్ధం.

భి : శాంతించండి గురుదేవా.... భిక్షులకు అరిషడ్వర్గ జయం ఆవశ్యకం అని ఇదివరలో తమరే నెలవిచ్చి వున్నారు.

అ : (తలవంచుకొని వినీ విననట్లు) కరుణామయుని ధ్యానంలో మునిగితేలవలసిన నీవు.... ఇలాంటివి చిత్రిస్తున్నందుకు చింతిస్తున్నాను భిక్షా.

భి : (అవహేళనగా) నన్నుగురించి విచారించడ మెందుకు గురుదేవ్. తమరు తోటి ప్రాణి దురవస్థ సహింపలేరు పాపం !

అ : (వినిపించుకోకుండా) భిక్షా, ఒకే చిత్రంలో ఇంత సౌందర్యం, ఇంత క్రూరత్వం తోపింప చేయడం చాలా అన్యాయం.

భి : శాంతించండి మహాత్మా. ఇది క్రూరత్వం కాదు. అమాయకుల మతంపేరిట బలిగొనే స్వార్థ సామాజిక పైశాచిక వికటాబ్ధహాస విన్యాస చిహ్నం.

అ : (మండిపడుతూ) సమాజం, సంఘం, మతం : పేర్లు మాత్రం

తెలుసు అందరికి. ప్రతిపురుష్కూ విమర్శన చాతనపు. నిర్మాణ క్రమం తెలియకపోయినా దోషాలెత్తి చూపటం తెలుసు అందరికి. మంచి ఏకొద్ది అయినా గ్రహించటం మటుకు అసంభవం. (శాంతంగా) నీలోకినువ్వుచూసుకో భిక్షా, సత్యం గోచరిస్తుంది. నీ తప్పు తెలుస్తుంది. పశ్చాత్తాపం కలుగుతుంది నీకు.

భి : చిత్తం. ఆమూల్యం మీ సలహా. నా అంతరాత్మని చంపుకోలేను. (నిమిశాంతి నేత్రుడై) ఆ రంగులు నా హృదయానికి రంగులు. ఆ మెటుగులు నా ఆలోచనల్లోకి, అభ్యుదయానికి మెటుగులు..... దోహదం. ఆ భావాలు నా మెదడుకు మేత. అదే నా నిర్వాణ పథం. ఇతరంతో నా కనవసరం. వాటిని నేనమ్మును. నమ్మ లేను. ఇంతకంటే అధికంగా వాగలేను. డమించండి.

అ : మాట వినకపోయినా వినయం మాత్రం కావల్సినంత వుంది : నీ తెలాంటి సహాయం చేయలేను భిక్షా..... నీ గతికి విన్ను వదలడం తప్ప. (విసవిసా నిష్క్రమిస్తాడు.)

భి : (విసుగ్గా) వదిలింది పేద. అహర్నిశం హృదయానికి ఒకపే కోత. మాట్లాడే కొద్దీ గాయం పెద్దదవుతుంది. ఈయన.... వుండు మీద కారం చల్లే రకం. నా గొడవెందుకో వీళ్లకి. నాయిష్టం వచ్చినట్లు నన్నేడ్వనీక. [కౌపేషు అగి] అన్నీ తప్పులే. కళారాధనే తప్పు. స్వంత మతం తప్పు. దేవుడు లేడనటం మరీ పేద్ద తప్పు. చివరికి చూనవ్వుడై పుట్టడం కూడా తప్పే నేమో! ఈ సంఘరామం ఓ పెద్ద బంధిఖానా. అడ్డు ఆహు లేని, కటకటాల్లేని, ఓ పెద్ద బందెల దొడ్డిలా కనిపిస్తుందేగాని- అంతా కట్టు బాట్లు కొర్కానా.

[తెరలోంచి]

పరిశుద్ధాంతఃకరణకు చావులేదు భిక్షా. అనవసరంగా బాధ పడకు. ప్రకృతికి ఎదురులేదు. ప్రకృతి జయిస్తుంది. తప్పుదు. తప్పుదు.

భి : [అనందంతో] ధన్యుడి. ప్రకృతిదేవా ధన్యుడి. నిన్ను....
నీ రూపా ధ్యానించకుండా వుండలేను. నన్ను నీలో లీనం చేసు
కోలేవా.....

[కాసేపు నిశ్శబ్దం. ఇంతలో ఇంకో భిక్షు, ఒక యువకుణ్ణి
వెంటపెట్టుకుని ప్రవేశిస్తాడు. యువకుడు చాల అందగాడు.
సామాన్యమైన దుస్తులు.]

2భి : యేంబో వదరు తున్నావే భిక్షా ? భిక్షులకు కోపం కూడదు.
తెలుసుకదూ—.

భి : తెలుసు. అన్నీ తెలుసు. తెలుసు గనుకనే ఈ బాధ. తెలీ
కుంటేనే బాధుణ్ణు.

2భి : విసకట చెందకు సోదరా.... బోధిసత్వుని అడుగు జాడల్లో

భి : [అర్థోక్తిలోనే] నాకు బోధించకు. నన్ను బాధించకు. నన్ను
చేధించకు. నన్ను ఏకాంతంగా వుండనీవోయ్ సోదరా. అయినా
నాతో నీకేం పని ?

(యువకుడు ఆశ్చర్యంతో ఇరువురినీ పరికిస్తూవుంటాడు.)

2భి : ఓచ్చివాడా : ఈతన్ని చూడు. ఇతని పరిచయం నీకు చాలా అవ
సరం కూడాను. గొప్ప శిల్పి. కవి కూడా. సంసారాన్నిబాసి,
మమకారాన్ని రోసి భిక్షకదీక్షతై వచ్చాడు. ఆదరించి దీక్ష
ఇవ్వు. సంభారాలు సిద్ధంగా వున్నాయి. అధికార భిక్ష అజ్ఞు.

భి : (వెడనవ్వు నవ్వి) అజ్ఞు. భిక్షులకు అజ్ఞాపించడంకూడా తెలుసు
నన్నమాట. పాపం. కానరాని శ్రేయోకి వస్తున్నాడీ అభాగి.

(2వ భిక్షు వినిపించుకోకుండా వెళ్ళిపోతాడు.)

భి : (యువకునికేసి చూచి) ఇలారా నాయన —

యువకుడు : చిత్తం. (దగ్గరకు వస్తాడు)

బి : నీ పేరేమిటో తెలియవచ్చా నేను ?

యు : జీమూతుడంటారు అందరూ. జీమూతవాహనుడని అసలు పేరు.

బి : భేష్ గుండెల్లో జాలి జావలా పల్కబడేటట్లు చేస్తుంది నీ పేరు—
నీ కెందుకీ ఉద్దేశ్యం కలిగింది. ఎవరైనా బోధించారా ?

జీ : (ఆశ్చర్యంగా) తమరొక విచిత్రవ్యక్తిలావున్నారు.

బి : ఆశ్చర్యమేముంది నాయనా. కళాకారుడికి తగిన తావు కాదనిది.
నీ కళకు స్వేచ్ఛ వుండదిక్కడ. నీ భావస్లు, సుప్త్య, మబ్బుల
మీద తేలిపోలేదు. నీ ఊహ, నీ కళ, నీ స్పృహనాశక్తి మట్టి
పాలవుతుందని హెచ్చరిస్తున్నా.

జీ : ఏమిటి అంటున్నారు మహాశయా. నా శిల్ప ఎనెప్పటికీ, నా కవితా
శక్తి బుచ్చభగవానుని సేవకు అంకితం చేద్దామనుకున్నానే : తరిద్దా
మనుకున్నానే !

బి : పాపం ! భ్రష్టపడ్డావు. సహజంగా — నీ కవిత, నీ శిల్పం,
ప్రకృతి, ప్రతికృతులపైవు చూకినంత సులువుగా భగవానుణ్ణి
దాయబోలేదు నాయనా. అందరికీ సన్యాసాశ్రమం శోభించదు.
చూస్తున్నావుగా నా అవస్థ. సజీవ ప్రతిమల్లాగ జాతక కథల
సృష్టి తప్ప, విశాల ప్రకృతి అందాలకేసి చూడ్డానికైనా అనువు
పడదు — ఈ సంఘరామంలో వున్నంతసేపు.

జీ : నేనలా భావించడంలేదు మహాత్మా.

బి : అవును. ఎలా భావిస్తావు. అసలు వీలే లేదు. నీవలా అను
కోడానికి. భగవానుని సేవ—విగ్రహాలు చెక్కితే, వాటిల్లో జీవం
పోస్తే అబ్బిదు. అ ద్వైతా నం దాన్ని సాధించు. అయినా
దూరపు కొండలు నునుపు గదా !

జీ : (తలవంకిస్తాడు)

బి : నీ స్వాతంత్ర్యాన్ని చంపుకోకు. నీ వమ్ముడు పోకు. నీ భావ

మేమూల్ని అరికట్ట ప్రయత్నించకు. నీ స్వేచ్ఛా జీవిత లత త్రొంపివేసికోకు. మొదలంటా నాశనం చేసికోకు. స్వచ్ఛ మైన, సిస్టరైన కళాకారుడికి మతంతో పనిలేదు. దేవుడితో పని లేదు — ముక్తికోసం తంటాలు అనవసరం. కాని సృష్టి రహస్యాలు తెలుసుకోవలె. వాస్తవాన్ని విస్మరించకూడదు. ప్రకృతి నారాధించడమే భక్తి, ముక్తి, రక్తి కూడ. ఈ నిగూఢసత్యాన్ని చూచువకు. మేలు కలుగుతుంది.

జీ : (అనందముతో) మీ వాక్కులమూల్యాలు.

భి : హృదయంలో జాలివుంటే చాలు. చేతల్లో మేలు చేస్తే చాలు. పెతల కద్దు పడితే చాలు. అదే నీకు మహత్తర నిర్వాణవధం. నీకు దేవుడితో, దయ్యంతో పనే లేదు. భ్రమల్లో పడకు. మతోన్మాదుల ప్రలాపాలు నమ్మకు. ఈ వాతావరణం నీ మహానైర్మల్యాన్ని మరిచిం చేస్తుంది. నా మాట విను. (బ్రీజిమాలి నల్లుగా మాట్లాడతాడు.)

జీ : గురుదేవ్ : (అంటూ భిక్షుపాదాలకు నమస్కరించగా భిక్షు అశీర్వాదిస్తాడు).

(సంఘారామాధికారి, ఇంకో భిక్షు ప్రవేశిస్తారు).

అధికారి : (దూకుడుగా) భిక్షా, నీపై సంఘద్రోహం మోపబడింది. మరి నీ జవాబు.

భి : (అశ్చర్యం నటిస్తూ) నా జవాబా. నేనే తప్పు చేయలేదే నిజమాడినందుకా ఈ నిష్కారం స్వామీ.

అ : భిక్షా కోపం తెప్పించకు. దీక్షతో వచ్చిన యువకుణ్ణి దుర్బోధ పాల్పేయడం దోషం కాదా? బుద్ధభగవానుని చైతన్యకం పాదాల చెంత నిలువబడి నిజం చెప్పు.

భి : (వింత స్వరంతో) దుర్బోధా : నేను చేయలేదే. చేయలేను కూడా అత్యున్నత ఆకాశ శిఖరాగ్రాలను అందుకోమని నలహ యిచ్చాను

అంతే కదూ నేస్తం !

జీ : అవును.

అ : భిక్షా, నీ మీద మోపబడిన నేరం బహుదూర్షి. క్షమార్హం కాదు. అందులో మతద్రోహం, సంఘద్రోహం. బుద్ధభగవానుడు నిన్ను రక్షించుగాక !

భి : [మాట్లాడడు]

అ : వీటికి శిక్ష ఏమిటో తెల్సా నీకు ?

జీ : ఏమిటో !

అ : ఏమిటా. నా నాలుకతో ఉచ్చరించలేను.

జీ : ఆ పాపం, ఒకవేళ పాపం అంటూ వుంటే అది ఇంకోడి నెత్తిన రుద్దడానికి ఇది ఒక ఎత్తు గాబోలు. ఏం స్వామీ ! [భిక్షును సంబోధిస్తాడు]

భి : పాపాల బైరవుణ్ణి నేవున్నాగా నేస్తం ! నా నాలుక ఉచ్చరిస్తుంది. సంఘద్రోహానికి శిక్ష సంఘ బహిష్కారం.

జీ : [దిగులుగా] మీకీ బాధ నావల్లనేగా.

భి : జంకెందుకు నేస్తం !

అ : [గంభీరంగా] కరుణామయుని దివ్యసన్నిధిని — నిన్ను సంఘారామం నుంచి బహిష్కరిస్తున్నాను భిక్షా.

భి : (హేళనగా) ధన్యోస్మి. నేనిప్పుడు బలమైన రెక్కలుగల పక్షిని. బోను వదలిన సింహాన్ని. నన్ను బహిష్కరించడంతో మీ సమస్య పరిష్కరింపబడినట్లేనా మహాశయా ?

అ : (కొవంగా) మాతో ఎగతాళా ?

భి : లేదు. దురభిపాయపడుతున్నారు.

అ : నువ్వు వెళ్ళాలి వెంటనే.

భి : చిత్తం. కాని — ఓ మనవి.

అ : (అధికార స్వరంతో) ఏమిటది ?

భి : భిక్షుక జనాన్ని మీరు అర్థంచేసుకోలేననినాళ్ళూ మీ సంఘాదా
మానికి ఇలాంటి దుర్గతి తప్పదు.

అ : (కోపంగా) అనవసరం నీ సలహా.

భి : అమూల్యం మీ ఆజ్ఞ.

అ : నీ కుంచెలు, రంగులు కూడ తీసుకు వెళ్ళు.

భి : సన్యాసికి పాతగోచితప్పుతుందామరి. రావోయ్ నేస్తం. బలవం
తపు సన్యాసం ఇంతే నాయనా ! వెళ్దాం వద.

(సామాగ్రి తీసుకొని జీమూతుడితో పాటు నిష్క్రమిస్తాడు)

(తెరలోనించి)

మతంపేరిట మీరు మడి గట్టుకోని

మానవధర్మాలు మరచిపోయేరు

ప్రకృతి చిత్రము నేర్వరాని శిల్పులకు

స్వాతంత్ర్యమా లేదు ! సత్యమా చేదు !

కళకు చిహ్నము మతాధికార మయ్యేనా ?

లోక వృత్తము దిక్కులేక పొయ్యేనా.

అ : ఆఁ

(అంటూ విస్తుపోతుండగా తెరవ్రాలింది.)

Phone No. 889

REGISTERED & CO.,

Contractors :

SREE VENKATESWARA RICE MILL

Aravagudem,

MACHILIPATNAM 521 001 (A.P.)

జోగేశ్వరరావు అండ్ కంపెనీ

కంట్రాక్టర్స్ : శ్రీవెంకటేశ్వర రైస్ మిల్

అరవగూడెం, మచిలీపట్నం.

మేనేజింగ్ పార్టనర్ : బత్తుల జోగేశ్వరరావు

Phone : 2 5 4 P.P.

Naveena Engineering Works

ENGINEERS & CONTRACTORS

Manufacturers of :

Rice & Oil Mill Machinery

Nadakuditi Narasimha Rao & Others

Jagannadhapuram, Machilipatnam 521 001

Phone : 2 5 4

S. S. S. Engineering Works

ENGINEERS & CONTRACTORS

Partners : Kollu Subba Rao & Others

Manufacturers of Modern Steel Rice plants,

Heavy Type Rubber Roller Shellers (Dehuskers)

Modern Type Separators, Cones (German Type)

Shellers (American Type), Paddy Cleaners,

Steel Elevators, Dust Blowers, Oil Expellers,

Oil Filters & Decardicators

Jagannadhapuram, MACHILIPATNAM 521 001

Phone : 5 3 2

M/s Sri Krishna Modern Dress Home

Dealers in :

Ready Made Dress, Hosiery & Cloth etc.

Managing Partner :

Kantheti Gangadhara Rao

Robertsonpet, MACHILIPATNAM 521 001

Phone : 9 5 6

Sri Krishna Rice Traders

శ్రీ కృష్ణా రైస్ ట్రేడర్స్

ప్రాప్రయిటర్ : అన్నం గోపాలకృష్ణమూర్తి

జగన్నాథపురం, మచిలీపట్నం.

Tel: LUCKY 569 Mill

Res
264 T.S.R..
269 T.A.

శ్రీ వెంకటమణ రైస్మిల్
న్యూ కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ, మచిలీపట్నం.

**Sri Venkatramana
Rice Mill New Contractors Co.,**

Managing Partners :

T.S.R. ANJANEYULU & T. ANJANEYULU

Vegetable Market, MACHILIPATNAM A.P.

Phones { Factory 671
Resi. 761

**SR. RADHAKRISHNA
METAL ROLLING MILLS**

Manufacturers of Superior quality
Aluminium and Stainless steel utensils

Industrial Estate, Machilipatnam 521 002

Managing partner : Ch. Krishna Murty

Phones : Mill 304, 758 Res. 367

DURGA RICE & OIL MILL CONTRACTORS COMPANY

దూర్గా రైస్ అండ్ ఆయిల్ మిల్
కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ,

Paddy, Rice, Groundnut, Pulses &
General Merchants

Managing Partners :

PALAKURTHI GOPALAKRISHNA MURTHY, B.COM.,

YANDAPALLI RAJA RAO

Azad Road, MACHILIPATNAM 521 001

With Best Compliments from :

Phone : 718

SRI SRINIVASA MEDICAL & GENERAL STORES

Wholesale & Retail Chemists & Druggists

MANAGING PARTNER :

T. V. SUBBA RAO (B.com.,)

Stall Nos. I & II

K. V. R. Market

MACHILIPATNAM.

Phone : 72136

With Best Compliments :

Sudharar Agencies

Deales in

Paints, Hardware & Brushes etc.

11-52-31, Gudiwadavari Street,

VIJAYAWADA 520 001

Sole Agents & Distributors in

A.P. and Orissa, for :

M/s Prakash Paint Industries, Bombay

M/s R. T. Mehta & Co., Bombay

M/s Mehta Varnish & Paint Industries,
Bombay.

Phone : 348

LAKSHMI GANAPATI
Medical & General Stores

Ramanaidupet, Machilipatnam 521 001

Proprietor : K. SUBBA RAO

**ALL MEDICINES AVAILABLE
AT REASONABLE PRICES**

ఫోన్ : 988

భాస్కర విలాస్

(శాఖాహార ఫలహారశాల)

న్యూ భాస్కర విలాస్

(శాఖాహార భోజనశాల)

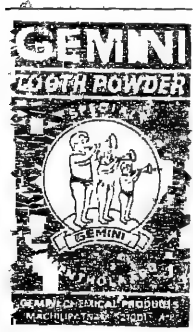
రవీంద్రనాథ టాగోర్ రోడ్,
మచిలీపట్నం 521 001

టీ పార్టీలకూ, విందులకూ ప్రత్యేకత.
అన్నిరకముల శీతలపానీయాలు లభించుచోటు.
ప్రొ. మట్టు పోలయ్య & యం. రామచంద్రరావు

తెల్ల మౌనె ష క్ల కేసం

జెమిని

వల్లదాడి వాడేడి

GEMINI CHEMICAL PRODUCTS
P.B No. 7 MACHILIPATNAM 52100
PHONE 877

మోక్షాని భస్మాసుర

పౌరాణికం

[యక్ష గాన సృత్య నాటిక]

ప్రఖ్యాత రచయిత, కవి

కీ॥ శే॥ మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి

స్మృత్యర్థం

బూడరాజు శ్యామసుందర్

నటకులు, నట్టువరాండ్రు :

సూత్రధారుడు

భస్మాసురుడు

శివుడు

మోహిని

అప్పరసలు

రాసింది 1961 లో

మోహినీ భస్మాసుర

[తెరలేచేటప్పటికి—త్రిభంగిలో సూత్రధారుని ప్రవేశం.]

ప్రార్థన : వినాయక కవులము.

నాటరాగం.

అది తాళం.

ప॥ గణనాయక గజాసుర దమన॥

అ॥ తాండవ నృత్య శుభంకర శంకర
తండు భరత ప్రమథాధి నాయక॥

చ॥ 1. విఘ్నకారకా హేరంబా
శత్రు భయంకర సాంబుప్రియా
స్కంద పూర్వజా సాగిలిమొక్కెద
మమ్ముట్రోవుమా మహిమవెలయగ ॥ గణ॥
తారక నాథుని శాపవిదగ్ధుని
సత్కాప్రియుని శశమంతకాధిపు
పేర్మితొ గాచిన ప్రేమను జూపిన
అదిపూజగొను అమృతమూర్తి ॥ గణ॥

2. తాళ జ్ఞానము పదవిన్యాసము
నృత్య చతురత అభినయదర్శం
గౌరీసుత మానాట్య సౌరభం

1. తీశ్రజాతి

2. మిశ్రజాతి

నలు దిక్కుల కెగ్గబాకీ పోవగా
వరమీయగదే మూషికవాహన ॥గణ॥

[చరణాంతమందు అనుపల్లవి వల్కి, పిదప పల్లవి అనుట అంద మిచ్చును.]

(సూత్రధారుడు పుష్పాంజలి సమర్పించును.)

సూ:- (తూర్పుకు తిరిగి) దేవగాంధారి.

1. లలిత నాట్య ప్రియా, దేవగాంధారి రాగప్రియా, మేఘనాథ వాద్యప్రియా, గజలీల తాళప్రియా, శచీప్రియా : —
2. ప్రాగ్ధికాధినాథా, వజ్రాయుధ ప్రయోగకుశలా, త్రిదశాధిపా, త్రిలోకపూజితా, ఇంద్రా, సురేంద్రా, మహేంద్రా—
3. అమరావతీశ్వరా, అచ్చెరల చెలికాడా, ఐరావతము డిగ్గి అవతరించగదయ్యా —
4. శరణు, శరణంటి, మముగావుమంటి, మహివెలయునుంటి, ప్రణతి గొనుమంటి—
దేవగాంధారి రాగప్రియా, లలితనాట్యప్రియా—

(ఆగ్నేయదిక్కు మొగముంచి) నాటరాగం — రూపకతాళం.

ప॥ స్వాగతం సుస్వాగతం
స్వాహాధినాథ స్వాగతం॥

చ॥ ప్రళయమో మరి చిలయమో
కనురెప్పపాటులో శూన్యమో
ఆగ్నేయాధిప స్వాగతం
యజ్ఞభోక్తా అగ్నిదేవా ॥స్వాగ॥
పీఠ విక్రమ తాళమూ
సింహనాద సువాద్యమూ

నాటరాగము తోడుగా
నాట్యమాడెద దేవదేవా ॥స్వాగ॥
శక్తి నీదగు ఆయుధం
కళింగ సృత్తము నీపీయం
మమ్ముగావుము హవ్యవాహన
స్వాగతం సుస్వాగతం ॥స్వాహ॥

(దక్షిణదిక్కు తిరిగి) కల్యాణీరాగం

ప॥ పాశహస్తా శ్యామలాప్రియ
ధర్మదేవత దక్షణాధిప
చ॥ కౌసికీ రాగంబు మేలుగ
సౌదనాద మృదంగ వాద్యము
'ధీం' యనుచూ దిక్కులమరగ
చక్కగా తాళంబు చెక్కిలి
నొక్కినట్టుల నిక్కి మిగులగ ॥పాశ॥
కర్తరీ నృత్తమ్ము అడెద
మహిష వాహన మమ్ముబ్రోవుము ॥పాశ॥
చిత్రగుప్తా చిత్రగింబుము
చిక్కుచ్రోయక విన్నవించుము
మమ్ముగావగ సన్నుతించెదమూ ॥పాశ॥

(నైరుతిదిక్కు నుద్దేశించి) ధైరవిరాగం

ప॥ నైరుతి సరవాహన
చ॥ తాళమా రంగప్రదీపము
రాగమా మరీ ధైరవి
విజయనాదము

వీనులలరగ

విధృతంబుగ నాట్యమాడెద ॥నైరుతీ॥

అయుధం మరి కుంతమూ

నివాసమూ కృష్ణాంగన

నిర్మలాత్మా కీర్తి నిలుపుము ॥నైరుతీ॥

(పడమటిదిక్కు చూచుచూ) మేఘరంజని లేక యమునాకల్యాణి.

ప॥ వరుణదేవా కరుణ జూడుము

చ॥ ఉధృతం ఉత్సంగ నాట్యము

మంగళం మకరంద తాళము

మేఘరంజని మేలమాడగ

మిమ్ముటొగడెద మేఘనాథా ॥వరు॥

వశ్చిమం పరిపాలనం

హస్తముల నొక దండమూ

కళిక దేవితో ఫేలనం

కరుణాంతరంగా గావుమా ॥వరు॥

[వాయువ్యము నుపలక్షించి] వసంతరాగం

ప॥ మహా వాయువా నమస్తే

చ॥ గభీరనాదం, సుగంధ భరితం

సువ్యాపకమూ సుందర నృత్యం

వసంతభైరవి, తంకరితాళం

గంధావతి గంభీర మొనర్చే ॥మహా॥

జానకి శోక వినాశకారుని

అడ్డాలల్లో అలరింపించిన

అంజన దేవీ ఆత్మేశ్వరుడా

అనుమతింపవే పతాకమెత్తెద ॥మహా॥

[ఉత్తరదిశ లక్షించి] శ్రీరాగం

ప॥ తురంగలీలా కుబేరదేవా
కరుణాసాగర ఉత్తరదిక్పతి
చ॥ అశ్వం ఖడ్గం ఆభరణాలట
చిత్రరేఖ నీ అర్థదేహమట
నలకూబరుడే ప్రియ పుత్రుండట
సంపదలన్నీ నీకు దాసులట ॥తురం॥
సంకీర్ణసృతమది నీకు ప్రియంబట
శ్రీ రాగమ్మది పూం హారమట
ధనాదివతులకె దానమిత్తువట ॥తురం॥
ధనధాన్యంబులు సమృద్ధికాగా
దానగుణంబూ ధర్మవర్తనము
మా కొనంగుమా కుబేరదేవా ॥తురం॥

[ఈశాన్యము పరికించి] భూపాలరాగం

ప॥ భరత శాస్త్ర కర్తా - పారవతి ప్రియభర్తా
చ॥ దండ పాద నృత్య భంగి
నంది లీల ఆడగా
అనంద మందిరి దేవతల్
పదాల తెరగిరి భక్తితో ॥భరత॥
మాతృ కన్నడ చక్కగా
మృదంగ మొత్తెను హెచ్చుగా
పన్నగంబులె స్వరము పల్కెను
వృషభమే భరతంబు చెప్పెను ॥భరత॥
త్రిశూలధారీ : ధమరుకహస్తా :
పాలలోచనా : ప్రమధగజాధిప :

కామధ్వంసీ ! భరతాచార్య !
 యశోవతీశా ! కైలాసేశ్వర !
 మహాదేవ శంభో
 మహితాత్మా శంభో ॥

[నభికుల కభిముఖమై]

నంది :

తోడిరాగం

అది నటరాజమూర్తికి అంజలించి
 గారి, మహాదేవి, నూర్వసిభజియించి
 భరత, నారద, నందీశ, అర్జునాది
 భరత శాస్త్రాధికారుల బ్రస్తుతించి
 క్షేత్రజ్ఞ, సిద్ధేంద్ర, జయదేవుడాదిగా
 వదకర్తలందరికీ బ్రజతులనగి
 గురువు నటరాజ రామకృష్ణాఖ్య
 పాదపద్మమ్ము లర్పించి భక్తిమీర
 మోహినీనాటకమూడ సంసిద్ధమైతి ॥

ఇవిధంబున గణనాథు బూజించి, అష్టదిక్పాలకుల స్తుతించి, రంగ
 పూజగావించి, గురువరంపర బ్రస్తుతించి, సదస్యుల బ్రార్థించి, వాద్య
 ప్రవీణుల సంసిద్ధంబుగా నాదేశించి, నర్తకులకు హెచ్చరికగా, మేమాడ
 బూనిన “మోహినీభస్మాసుర” యను యక్షగాననృత్య కాలక్షేపంబునకు
 కథాక్రమంబెట్టిదనిన —

(మృదంగంపై తీర్థానం యివ్వవలెను.)

మునుభస్మాసురుడను — పెనురక్కసుడొక్కడువుండెన్
 భక్తితోడ కైలాసవాసున — నిత్యము తాబూతించున్ ॥

“విభూతిరూప్తిరైశ్వర్యగం” అని మనంబున నమ్మిన

వాడె, ఆ యొక్క భస్మాసురుడు ప్రతినిత్యమూ భస్మముతో శివలింగ
 మొనర్చి — [సంగీతచ్చాయతో] శిష్టాయ నమః, శివలింగాయ నమః,

భవాయనమః, భవలింగాయనమః” అని శివసహస్రమ్ము జపించుచూ, బిల్వదళమ్ములనింపిన భస్మమ్మునేకధారగా మాహేశ్వరా ర్పణము చేయుచూ కాలంబు బుచ్చుచుండ కతిపయవత్సరంబులకు — [సంగీత చ్ఛాయతో]

“భస్మాంగధారిని భక్తితో నర్పింప
భస్మమ్ము ఎటనేని దొరుకదయ్యే ||
హరహరమహాదేవశంభో (జనమోష)

అంత నా భస్మాసురుండు ప్రపంచమంతయు భస్మమ్ముగావించిన తన బూజాదికమునకు అక్కరయగు విభూతికెప్పట్లను గరవురాదను భ్రమ నొందినవాడై —

“పద్మాననమున నుపవిష్టుండై
భక్తితోడ నాశంకరు శంకరు
పదములనే మదినిల్పి ||
భవబంధమ్ముల ద్రెంపి, తా
జితమన్మథుడై మించి
ఉగ్రతపంబున కుంకించీ
సదాశివుని మెప్పింపగనెంచీ” ||

ఇవిధంబున తపోనిష్ఠా గరిష్టుండై బాణాసుర రావణాబ్రహ్మాది అసురే శ్వరులమాడ్కి ప్రగాఢ తపోవిష్టుండైన అనంతరకథ యెట్టిదనిన —

(తెరలేచుటతో భస్మాసురుడు తపస్సు చేయుచూ ప్రవేశించును)

ఉగ్రతపోవిష్టులయెడ నయిష్టుండునూ, అమరావతీ పట్టంబున కేమి మొప్పంబువచ్చునోయనెడి భీతి అనిమేషుడయ్యు నిమేషమేని నోర్వక భస్మాసురుని తపోవిష్టుంబుగావించ నచ్చెరలనియోగించె సంత —

(కిలకిలా నవ్వుచూ అచ్చెరలు ప్రవేశింతురు. భస్మాసురునికి ప్రదక్షణముగావెందు. అసురుని తపోనిష్ఠ యేమియూనడలదు.)

మోహన రాగం

అది శాళం

ప॥ నీ మనసు తెలిసె లే లేర
మారా సుఖమారా ॥

చ॥ జవ్వనులా యెదుట జపమింకనేలర
చయ్యన అధరమ్ములానగ రా, ర, ॥నీ॥

మా కన్నుల వెన్నెల కనరా
మా చిక్కని కౌగిలి గొనరా
నల్లనయ్యనువు అయినా నే
నొల్లను పో, పో, యననేర ॥నీ॥

అడగ రా రా మాతో
మేల్ హాయిలు జూపుడుము లేరా
కల్లగాదురా రా, కంతుకేళి ననుగూడగ చెచ్చెరలేరా ॥నీ॥

మోహము మించెను గదరా
పుల్కరించె మా యెదలూ
అలరింతు నిన్ను మెప్పించు యింతి, మరుకేళిబింతి
నేనేర ॥నీ॥

(ఒకదేవకన్య) చక్కని చుక్కనుర
మదితెక్కిన బోటినిర
వెక్కిన మెంచక
అక్కునజేరర
మారా సుఖమారా రా
నీ మనసు తెలిసె లేరా
రార-రా- ఇటు చూడరా (ఒక్కొక్క కన్య కికురించును)
నవమస్మృధ - భస్మాసుర -
నీ మనసు తెలిసె లే లేర ॥

మస్మృధ బాణంబులను బోలిన ఆ అచ్చెరకన్నెలు, ఆ రక్తను నొంప

నేరక సిగ్గున దిగ్గున వలాయసము చిత్తగింప, జితమన్మధుడైన
రక్కసుని తపోశక్తి “ఓం” కారనాదరూపంబున కైలాసంబున ప్రతి
ధ్వనింప ఆ సదాశివుడు ఆనందమగ్నత సంధ్యాతాండవంబాడదొడంగె॥

(తెరలో - గంగాతరంగిణీ శ్లోకము పాడవచ్చును)

“శ్లో॥ గంగాతరంగిణీ కమనీయ జటాకలాపం
గౌరీ నిరంతర విభూషిత వామభాగం
నారాయణ ప్రీయ మనఃక మదావహారం
వారణాసీ పురపతిం భజవిశ్వనాథమ్ ॥”

(రంగస్థలము రెండుభాగములుకాగా ఒక చివర భస్మాసురుని
తపస్సు మరియొకలెంక శివతాండవము జరుపవలెను. లేదా భస్మాసురు
డొకపక్క ఆసీనుడై యుండ అతని వెనుక తెరలేవగ శివతాండవము
ప్రదర్శింపతిగును.)

సంధ్యాతాండవం

(అనుపల్లవిని పల్లవిగా పాడుటసుఖము. నేపథ్యంలో పల్లవిని
మండ్రస్థాయిలో పల్కువలెను.)

శంకరాధరణరాగం

ఆదితాళం

ప॥ ఓంహర హర హర హర శంభో

అ॥ పాలలోచన పన్నగభూషణ వ్రమధాధిప శంభో ॥

చ॥ నంది భృంగి శివశక్తి గణమ్ములు

హిరణ్యగర్భుడు, హేరంబుండూ

హృషీకేశుడూ, వజ్రాయుధుడూ

తందు భరత భరతాది భక్తులూ

హర హర హర హర శంభోయన

తాండవమాడే నటరాజమూర్తివి ॥ ఓం హర॥

అప్పురలెల్లరు అలరింపగనూ
 యక్షకిన్నరులు “హా, హా” యనగను
 హిమగిరితనయ “ఓ, హా” యనగను
 మృదంగ నాదము, ఛమరు ప్రతిధ్వని
 దిక్కులు ప్రిదులగ దివ్యులు పాదగ
 దిశాధి నాదులు దిగ్గమ చెందగ
 దండ పాదగతి తాండవమాడే
 త్రిశూలధారీ, త్రిపురమర్దనా
 ఇందుభూషణా, సాంబశివా ॥ ఫాల ॥
 ఫాలలోచన, పన్నగభూషణ, ప్రమథాధిప శంభో ॥

సూత్ర:- భస్మాసురుని తపోగ్ని కైలాసంబునంతయు “ఓం” కార
 రూపంబున నావహింప —

భక్తికి మెచ్చిన శివుడంతట తా
 బ్రత్యక్షముగా దలంచె
 భస్మాసురుని అనుగ్రహించి
 వరమీయగ నుంకించే ॥

[శివుడు ప్రత్యక్షముకాగా భస్మాసురుని స్తుతి]

భస్మాసురుని శివస్తుతి

1. శివా! మహాదేవశంభో! మహాకాళనాథా! మహేశా! సురేశా!
 కైలాసవాసా! మహాగ్రస్వరూపా! మహాకాంతమూర్తి, మహాస్వత్త్వ
 తేజోనిధీ! మహాదేవశంభో! శివా —

2. కామ విధ్వంసీ, కవర్ధి! సురేంద్రాది దేవాది దేవార్పితా,
 మహాభక్త సంసేవ్య సంపూజితా, జితేంద్రా, శరశ్చంద్ర ఆదిత్యనేత్రా
 విభూషా, మహాదేవశంభో! —

3. లోతైక భరణా, పన్నగా భరణా, కరుణా ప్రపూర్ణా,
త్రిపురవిధ్వంసీ, గజచర్మధారి, కపాలాదిమాలా విభూషా, గోరీశ,
ఈశాననా, లింగ స్వరూపా, 'ఓం' కార నాదప్రదీప, నిఖిలాండకోటిన్,
సృజింపన్, లయింపన్, సుస్థితి యొనర్పన్, మహాశక్తినిం గల్గువాడా,
మహాదేవశంభో, మహాకాళనాథా : ———

4. రక్షస్సులందరున్, నీ పాద ధూళికై, నిన్ను నర్పింపరే,
నిన్ను బ్రార్థింపరే, నీ కతన, గోర్కెలంబొందరే, నిన్ బొగడ, నేనెంత
వాడన్, దయాశీలి, శంభో, మహాదేవ శంభో, మహాకాళనాథా ! ———

5. విభూతిన్ బ్రసాదించి, కంఠూతి ద్రోయించి, నా హస్త
సంస్పర్శమాత్రావ, సర్వమున్, ధూళిగా, బూదిగా, నే, చేయగా జాలు,
శక్తి పూనింపజే, కామితం దీర్పజే, —నిన్ను, నేవేదెదన్, నిన్ గూర్చి,
పాడెదన్ —

6. త్రిలోకాధినేతా : త్రిశూల ప్రపూతా : ముక్కుంటి — నన్
బ్రోపుమయ్యా, యధాశక్తి బూజింతు, సర్వ స్వ మర్పింతు, సకల
భక్తావళీ సంతోషకారా, మహాదేవశంభో, మహాకాళనాథా : నమస్తే,
నమస్తే, నమః ॥

సూత్రః— స్పర్శమాత్రనే జగత్తునంతయు
విభూతి చేసెడు శక్తి
తనకొసంగుమని అసురుండంతట
శివు పాదమ్ముల నొరంగే ॥

మహత్తరమ్మీ వర మిది భక్తా
ఏరికి నే నీ నొల్లన్
కడు జాగ్రత్తతో మనులుకొమ్ము నీ
కగు శుభములటంచున్ ॥

దేవ దేవుండు భక్తత్రాణ వరాయణుండగు భోలా శంకరుండగుట, అసా
 ధ్యంబునూ, నిఖిల జగద్బంజకంబునూ అయిననూ, మహోగ్రతపంబు
 నకు మెచ్చియుంట భస్మాసురుని అభీష్టసిద్ధిగావించి కైలాసంబునకు
 తిరోహితుండగు నవనరమున —

అంతట నసురుడు వరదానమ్మున
 మిక్కిలి సంతోషించి
 పిపీలికాదుల భస్మము చేసె
 పోతరించి గర్వాన ॥

వరమహిమ కు బ్బితబ్బిబ్బులై కొట్టుమిట్టాడుచూ, అతిశయంబున
 దన్ననుగ్రహించిన శివునే నిగ్రహింపనెంచి, మద్యంబుగ్రోలిన మద
 మాతంగంబుమాడ్కి, అహారావృన్తై గడ్డించు హర్యక్షంబు భంగి,
 వీరంగవాద్యంబున నృత్తమాడు ఛండాలు పోల్కి —

వరగర్వంబున నిక్కి, కైలాసముదెసగాంచి
 వక వక నవ్వుచు భస్మాసురుడు
 నిటలాక్షన్ క్షయజ్ఞేయన్
 చెంగున దుమికెను
 గంగాదేవిని శిరమున దాల్చిన
 సదాశివుని వెనువెంటన్ ॥
 భస్మాసురునీ మోసమెఱింగి
 శివుడంతట భయముననూ
 తల్లిడిల్లచూ పలాయనంబు
 చిత్తగింప నుంకించే
 బెదరిన లేచిని వ్యాధునట్టులా
 శివుని వెంట అసురుండా
 వరగుదీయగా కని హరి నవ్వున
 మోహిని వేషముదాల్చె
 రంగంబున కరుదెంచె ॥

(సంభ్రమమున శివుడు తల్లిడిల్లు చుంకగా మోహిని ప్రవేశించును.
మోహినిని చూచి భస్మాసురుడు ఆశ్చర్యమున పరికించుచుండును.)

మోహిని ప్రవేశ దరువు

భరహరశ్రియ లేక షణ్మఖశ్రియ

తాళం: ఆది

ప॥ మోహిని తా వచ్చెనూ

అ॥ మోహిని తా వచ్చె — మెరపూ దీవియవోలె ॥

చ॥ చెక్కిట చేయుంచీ, పుక్కిట నగవుంచీ
చక్కాని చుక్క తా చుక్కలా సొదిగుమించ ॥మో॥

అక్కజా పడిరి అచ్చరూలూ

నిక్కిచూచిరి రాక్షసూలూ

చెక్కినా శిల్పమ్ము తీరుగ

చక్కదనముల కుప్ప మోహిని ॥మో॥

పసిడి వన్నె పలుకు తీయన, పరిమళాల విరజిమ్ము
చుంచెను

సొంపుగాంచిన కీల్పడా

చెంపలా చారేడు సిగ్గులు ॥మో॥

అరాళగతితో అడుగులిడుచూ

అలరుబోడీ అరుగుదెంచూ

అందచందము లతిశయిల్లా

అలరుచూ, అలరించుచూ ॥మో॥

ముక్కోటి దిప్త్యలు ముదముచెంచగ

మూడుకన్నులవాడు మురియగ

ఆది విష్ణుపై అవతరించెను

మోహినీ నామాన జగతిని ॥మో॥

పెంచుకొనినా అశతో

వగలెంచకా మోహమ్ముతో

ప్రాణమే పణమొడ్డినా
అసురుని స్వర్గాని కంపగ ॥మో॥

కామధ్వంసికి కోర్కెలేర్పడ
కన్నులే కల కలా చునగా
వన్నె చిన్నెలు చూపుచూ
వగలాడి మోహిని వచ్చెనూ ॥మో॥

(మోహంధుడగు భస్మాసురునితో మోహిని]

అథానాదాగం

అదితాళం

ప॥ నవమోహనాకార రార

అ॥ నీపై మరులు దవిలిన దాన నే నేర

చ॥ కాగిలినే గోరి సరగున వచ్చీతి
కోరీ అక్కున జేర్చూ అనుకంప మీరగ ॥నవ॥

సిగ్గు యెగ్గుల విడచి మ్రొక్కితి నీకేర
చిక్కు బెట్టకునన్ను చింతిల శాయాకు ॥నవ॥

కలువకన్నులదాన, చెలువూ మీరినదాన
వలపునేరినదాన, వగలాడి నీదాన ॥నవ॥

చిలిపిచూపులదాన చిలుకూహోయలదాన
వొలికింతు వాయారం, కులుకూ తళుకులతోడ ॥నవ॥

రట్టుసేయకు గుట్టా, చెట్టాచేసిన వట్టా
కట్టదీగ కామకేళి చుట్టాముక్కేద నిన్నూ ॥నవ॥

బాలరా, నే బేలరా, నను ఏలరా, నీదానర
ఏలరా, దయగానరా, ముదమారగా

పలుకొడర, ప్రేయమారగ, తమిదీరగ,
మరిచూడర, బిగివీడర — నే మోహినిన్ ॥

సూత్ర: మోహంధుడైన భస్మాసురుని విలాసోన్మత్తతకు ఆరునవ్వు

చిందించుచూ వరవశంబు గల్పించి ప్రాణంబులుగొన సంకల్పించి
మోహినీదేవి భస్మాసురుని గిక్కురించు విధంబెట్టిదనిన —

(మోహినీ భస్మాసురునితో)

శహన లేక మాల్కోస్ రాగం

జంపెరాళం

ప॥ మగనాలిరా నేనూ — మరులూ చెందగ రాదూ
మానినికి భూషణమూ — మానమే గదరా

చ॥ చెలులతో చెరలాట లాడుట తగవుగాదూ
అలనాడు రావణుడూ అంతరించగలేదె ॥మగ॥
పరకీయనూ నేనూ పలుకాడగలేను
అభినవంపగ రానూ సిగ్గొకటి చీకు వరచూ ॥మగ॥
మోహముంచినవాడ నగుమోము గలవాడ
నాట్య మాడుము నాతో నీయంద నుండేద ॥మగ॥
కామమోహాల్ మది గలంచెను
కుతుక మయ్యది కూడి పొసగెను
సరగునా నాదరిని జేరుము
సరసూడ సంభ్రమింపక ॥మగ॥
కురులయందము జూడు
కులుకు వాల్చడా సొదిగు
నామీద నేయాన నాకూ కౌగిలీనొసగూ ॥మగ॥

(“కురుల యందము జూడు” పరణము నుండి భస్మాసురుడు మోహినీ
కలిసి నాట్యమాడుట, “నామీదనేయాన” యనుటలో తన హస్తము
శిరముపైనుంచుకొనుట, భస్మమేగుట సంభవించును.)

[అనందముగా శివుడు ప్రవేశించును]

నూ: పేరాశకు బోయిన అసురుని బ్రాణము
కాలాంతకు చెంతకుపోగా

అతిముదమున నిటలాక్షుడెంతయో
పొంగిపోయె డెందాన

అనంతరంబి నవయవ్వన లావణ్యంబున హాసుమీరు నాజగన్మోహిని
నాలోకించి, ఆదివిష్ణువవతిరించిన విధంబు మదినెంచక కందర్ప దర్ప
నిర్వాసుండయ్య కాలవశంబున మన్మథాగ్నికీలల మ్రగ్గుచూ, విది
చోదితుండగు పాచురుని మూర్ఛి జగన్మోహిని సుందర కటాక్ష వీక్ష
శలభంబయగుచు మోహినినుద్దేశించి —

నారీరక్షమ నన్నుగూడుమిక
నవరోధము తొలిగెనుగాదా
గౌరీనాథుడ ఆర్థదేహమున
నిలుపుకొందు నిక నిన్నే —

అని పరిపరి విధంబుల నాబిడ బ్రాథ్మింప శివ మనో మోహిని
జగన్మోహిని చిరునగవున —

మోహిని:— (శివునితో)

దర్బారురాగం

అదితాళం

ప॥ నటనమాడు నటరాజ — నాతో
చ॥ నవ్విధంబుల తాండవ మాడుచు
దండపాద ధృతి నృత్త మొనర్చుచు
ఊర్ధ్వనృత్యమును విలాసముగా
ఊహాతీతముగాగ నాదెద్దట ॥నటన॥
మువ్వల కదలిక జతులు పల్కుగా
గ్రీవా భేదము గతులు జూపగా
సాత్త్వికాభినయ మింపొనరింపగ
ప్రపంచతాండవముద్దతి నాడుము ॥నటన॥
(శివమోహినిలు తాండవమాడుదురు)

మోహినీ భస్మాసుర

సూ: శివతాండవంబున కమితానందమొంది మోహిని పాలాక్ష పజ్జెకుజేర,
నామెయె గౌరిగ, మోహినిగ, హరిగ గోచరించుట నత్యంత సంభ్ర
మంబునగాంచిన, మోహిని శిరంబువంచి నటరాజమూర్తికి సంజలించి—

మోహిని: *ACCNO. 8594*

శ్లోకం: “అంగే విరాజద్యుజంగం
అభ్ర గంగా తరంగాభిరామోత్తమాంగం,
“ఓం” కార వాటి కురంగం
సిద్ధ సంపేవితాంఘ్రిం, భజేమార్గబంధుం ॥”

సూ: అని భక్తిమీర హరి హరునకు మ్రొక్క- అదిమధ్యాంతరహితుండగు
నా చరమేశ్వరుడు. నటరాజభంగి సర్వజగతి రక్షింప నభయముద్రం
బిట్టిన — (దివ్యులు నాట్యమాడెదరు.)

894.8132
మంగళం
34A

ప॥ మంగళం నాట్యాధి దేవత
మంగళం జయమంగళం ॥

చ॥ మంగళం భస్మాంగధారికి *94 10:00*
మంగళం నవమోహినికి

మంగళం మహితాత్మలందరికీ ॥మంగళం॥

మంగళం గణనాథతనయుకు

మంగళం మన భరతమాతకు

మంగళం మా నాట్యశాలకు ॥మంగళం॥

మంగళం పదకర్త శ్యాముకు,

దరువునేర్పిన రామకృష్ణకు

శుభము లిచ్చే దేవదేవుకు

సర్వజనులకు మంగళమ్

జయమంగళమ్ ॥

Phone No. 624

**SRI LAKSHMI
SULOCHANA
RICE TRADERS**

శ్రీ లక్ష్మీ సులోచన రైస్ ట్రేడర్సు

మేనేజింగ్ పార్టనర్ : చలువారి సత్యనారాయణ
ఫోర్ట్స్ రోడ్, మచిలీపట్నం

Phone: Pedana 31

Sri Jageswaree Trading Company

Pedana 521 366 Bandar Tq. Krishna Dt. A.P.

శ్రీ నాగేశ్వరీ ట్రేడింగ్ కంపెనీ,
పెడన [కృష్ణాజిల్లా]

Managing Partners

ANNAM RAGHAVA RAO

YENDURI MAHA JAGANNADHA RAO

క్వాలిటీ పబ్లిషర్స్

రామమందిరం వీధి, విజయవాడ 520 002

తెలుగువారి అభిరుచులకు తగిన గ్రంథాలు
క్వాలిటీ ప్రచురణలే!

యద్దనపూడి సులోచనా రాణి

*నీరాజనం	15-00
*సహజీవనం	14-00
ఈ భోగం మాతేమిచ్చింది	12-00
అనురాగతోరణం	10-00
స్నేహమయి	12-00
సంసార రథం	10-00
రాధాకృష్ణ	13-00
కీర్తి కిరీటాలు	16-00
ప్రేమ లేఖలు	14-00
పార్థ	12-00

మాలతీ చందూర్ రచనలు

వంటలు పిండివంటలు	18-00
(పూర్తి శాకాహారపు వంటలు, కూల్ డ్రింక్స్)	
అందాలు అలంకారాలు	6-00
మహిళలకు మధుర జీవనం	5-00

ఎం. జయలక్ష్మి

వంటలు వార్పులు	8-00
(మాంసాహారపు, శాకాహారపు వంటలు, కూల్ డ్రింక్స్)	

Phone : 415

Res : 712

Arava Venkata Subba Rao Sons

AGENCIES DEPARTMENT

Distributors for :

Wimco Matches

Nutrine Confectionery Co.

Nestles Products

Corn Products Co., (India) P. Ltd.,

Cadbury-Fry (India) P. Ltd.,

ROBERTSONPET, MACHILIPATNAM.

శ్రీ వెంకట అన్నపూర్ణ రైస్ మిల్
కాంట్రాక్టర్లు కంపెనీ

రాన్యం, బియ్యం, నూకలు వగైరా వ్యాపారం

మేనేజింగ్ పార్టనర్: కొల్లి విష్ణుప్రసాద్

గొడుగుపేట, మచిలీపట్నం 521 001

స్పెండర్ల బంధువులు

ఇంద్రగంటి వెంకటరావు
 రెంటాల సంజీవరావు
 మహమ్మద్ ఇస్మాయిల్ (కల్పనా చటర్జీ)
 ఆర్. కె. సరిసింహారావు
 కె. యస్. వి. కె. శాస్త్రి
 బి. యస్. ఆర్. ఆంజనేయులు
 సి. నారాయణరావు
 పి. జగన్నాథరావు
 టి. ఉమామహేశ్వరరావు
 సి. యస్. రంగస్వామి
 చాపరాల బ్రహ్మానందరావు
 ముసునూరి జగన్నాథరావు
 పి. యస్. యస్. శాస్త్రి
 దింబకుర్తి అచ్యుతరావు
 జి. ఆర్. కె. జగన్నాథరావు
 బి. కృష్ణమూర్తి
 పి. వి. ఆదిశేష
 సోమంచి యజ్ఞన్నశాస్త్రి

విశాఖపట్టణం
 విజయవాడ
 మచిలీపట్టణం
 విశాఖపట్టణం
 మచిలీపట్టణం
 ఒంగోలు
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 విజయవాడ
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 ,,
 హైదరాబాద్
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 ,,
 మంచిర్యాల
 చింతామి

పయచూరి నాగేశ్వరరావు
 కల్చరల్ క్లబ్, పున్నమ్మతోట
 టి. యస్. యస్. సుబ్బారావు
 సిహెచ్. వి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
 డెంకెం రవీంద్రరావు
 కనకమేడల మాధవరావు
 చలమలశెట్టి శేషగిరిరావు
 దివాకర్ల వెంకటేశ్వర్లు
 భావరాజు నరసింహారావు
 భాగవతుల కుటుంబరావు
 పెళ్ళకూరు జయప్రద
 డేవె. జె. సోమేశ్వరరావు
 బి. శంకరశాస్త్రి
 యస్. లీలావతి
 దోరడ్ల రాధాకృష్ణమూర్తి
 వడ్డి బాబురావు
 దేవప్రాజు వెంకట సుబ్బారావు
 కావూరి రాధాకృష్ణమూర్తి
 యస్. వి. సుబ్బయ్య
 వి. పూర్ణచంద్రరావు
 కె. వాణిపతిశాస్త్రి
 ఆర్. కోటేశ్వరరావు
 ఐ. వి. రావు
 యం. ఏ. పద్మనాభరావు
 మద్దురి రామచంద్రరావు
 ఏ. చలపతిరావు

విజయవాడ
 ,,
 మచిలీపట్టణం
 అద్దంకి
 హైదరాబాద్
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 ,,
 ,,
 ,,
 నెల్లూరు
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 ,,
 ,,
 విజయవాడ
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 ,,
 వరంగల్
 మచిలీపట్టణం
 ,,
 ,,
 ,,
 మచిలీపట్టణం
 ,,

స. మూర్తి (విహరి)	కడప
రాయణమూర్తి (శాలివాహన)	మచిలీపట్టణం
కండ సుబ్బారావు	"
అంబివరావు	"
అక్కి సునవతి	కృష్ణాపట్టణం
ఆర్. స్వామి	మచిలీపట్టణం
కర్తి పీఠామృతం	"
ప్రగడ ప్రభాకరరావు	"
జు శ్యామసుందర్	"
రామలింగేశ్వరరావు	"
చురాజారావు	"
స. మూర్తి	కాకినాడ
కృష్ణ వేణమ్మ	"
విజయలక్ష్మి	"
పాండురంగరావు	మచిలీపట్టణం
ర్తి రామకృష్ణారావు	"
ది సూరిబాబు	"
బి నరసింహారావు	అనంతవరప్పాడు
సుంధరాదేవి	అవనిగడ్డ
. యస్. శర్మ	మచిలీపట్టణం
కూచి వెంకటేశ్వర్లు	తెనాలి
. కృష్ణకుమారి	హైదరాబాదు
నాగ్న వెంకటేశ్వర్లు	మైలవరం
ర్తి యుగంధర్	మచిలీపట్టణం
స్వామివరావు	అనంతవరప్పాడు
ర్తి రామకృష్ణారావు	మచిలీపట్టణం

మా రాబోవు ప్రచురణలు

1. పరాధీనులు (కథానికల సంపుటి)
డాక్టర్ పోతుకూచి వెంకటేశ్వర్లు
2. తెలుగు వెలుగు (వ్యాస సంపుటి)
శ్రీమతి సి. వేదవతి
3. కథా సంపుటి
శ్రీమతి ఐ. వి. యస్..అచ్యుతవల్లి
4. గుడ్ మార్నింగ్ (మినీ కవితల సంపుటి)
శ్రీ రావి రంగారావు

స్వయంసహితప్రచురణ(ప్రైవేట్)
26-162, బుట్టాయపేట
మచిలీపట్నం-521004

Phone : 520001

Rajya Lakshmi Cut-pieces Centre

రాజ్యా లక్ష్మీ కట్ పీస్ సెంటర్
రే. ప్రభుత్వం ద్వారా నిర్వహించబడుతున్నది

పాత్రాబట్టి : రజనీకాంతం శ్రీనివాసాచార్య

With Best Compliments

M/s Sathya Poona Agency Co.,

CANAL ROAD

VIJAYAWADA 520 001

With Best Compliments from :

M/s BHASKARA ENTERPRISES

BROOK BOND INDIA LTD.

MACHILIPATNAM

Prop : R.B.V. Subba Rao

Phone : Shop : 697

Res : 25 Gudur

Ramakrishna Mirror Industries

రామకృష్ణా మిరర్ ఇండస్ట్రీస్

హోల్ సేల్ అండ్ రిటైల్ గ్లాస్ మర్చంట్స్

ఫోర్ట్ రోడ్, మచిలీపట్నం 521 001

దీలద్దు : సాదా గ్లాసులు, కీటికీ అద్దాలు, చూపుడు అద్దాలు,
హార్డ్ బోర్న్స్, లామినేట్స్, అల్యూమినియం
బీడింగ్స్, పాలిష్, గమ్, ఫోటో ఫ్రేములు
వ్వగైరాలు.

Cable : "Wantaction"

Phones : 21980
28497
28956

Best Wishes from :

Catsang Trade Corporation

21, Errabaluchetty Street

POST BOX NO. 2030

M A D R A S 600 001

Importers and Stockists of :

SKF Bearings

Fenner V Belts

With the Best Compliments of :

Phone: Factory : 28

M/s Chalapathi Sugars Ltd.,
LAKSHMIPURAM
(Krishna Dt.)

Grams : SCREWMANS

Phone : 86-7340

With Best Compliments from :

M/s SCREWMANS

Mfrs. of Wood Screws & Wire Nails

M/s SCKRIVETS

Mfrs. of all Varieties of Screws

M/s STANWIRES

Mfrs. of Tinment Rivets

INDUSTRIAL ESTATE
VIJAYAWADA 520 007

With the Best Compliments of :

With the Best Compliments from :

THE KAKINADA SUPPLY CO.

Function Materials Suppliers

Temple Street, KAKINADA 533 001

Our Associated Concern :

Phone : 5580

THE KAKINADA SUPPLY CO.

Near Padma Priya Theatre

Goku Street, Srinagar

KAKINADA 533-003

Mrs. of Timent Rivers

INDUSTRIAL EST. 17

717 AYADA 250 007

Phone : 695

Sri Lageswari Engineering Works

ENGINEERS & CONTRACTORS

Proprietors :

Balagam Venkatanarayana Sons Co.,

Manufacturers :

**Modern Type Rice Mill Plants, Shellers,
Separators, Cones, Dust Blowers,
Rubber Shellers & Paddy Cleaners.**

*Specialists in Errection of Modern
Rice Mill Plants.*

Jagannadhapuram, Machilipatnam 521001 (A.P.)

With Best Compliments from :

Laturam Venkata

Arrach Contractor - Gudivada Group

Gudivada 521301

With the Best Compliments of :

NATIONAL PRESS
MACHILIPATNAM

Gudivada Phone: 713

Polukonda Phones : 8939, 8933

Sri Balaji Traders

Manager : Borra Satyanarayana Rao

POLUKONDA Mandavalli Tq. Krishna Dt.

శ్రీ బాలాజి ట్రేడర్స్

మేనేజరు : బొర్రా సత్యనారాయణరావు

పోలుకొండ, మండవల్లి తా॥

Tel : LAKSHMI

Mill. 240
Shop. 274
Res. 541

'ijaya axs.imi Tracing Company

విజయలక్ష్మీ ట్రేడింగ్ కంపెనీ

Managing Partners :

Tata Someswara Rao, Chitturi Bhaskara Rao

Paddy, Rice, Groundnuts etc. Business

Rajupet, Machilipatnam 521 001

Phones { Shop : 468
Res : 637

With Best Compliments From :

RAVINDRA
MEDICAL & GENERAL STORES
CHEMISTS & DRUGGISTS

PROP : N. RAVINDRANATH (B.COM.)

Old Bus Stand,
Machilipatnam

Phone : 656

The Ancora Metal Stores

Dealers and Exporters in all metals & utensils

MACHILIPATNAM (A.P.)

ది ఆంధ్రామెటల్ స్టోర్స్

రాగి, ఇత్తడి, అల్యూమినియం,

స్టెయిన్ లెస్ స్టీల్ వ్యాపారం

మచిలీపట్నం.

Phone : 68

KHASIM KHAN RICE DEPOT

ఖాసింఖాన్ రైస్ డిపో

ప్రొప్రయిటర్ : ఖాసింఖాన్

ధన్యం, బియ్యం వ్యాపారం

PEDANA Krishna Dt. (A.P.)

పెడన (కృష్ణా జిల్లా) ఆంధ్రప్రదేశ్

Phone : 594

Sri Vijayalakshmi Dall Merchants

శ్రీ విజయలక్ష్మి దాల్ మర్చంట్స్

Managing Partner : Achuta Ramanadham

Khojjillipeta, MACHILIPATNAM

(Krishna Dt.)

Sri Venkateswara Rice Mill Contractors Co.

శ్రీ వెంకటేశ్వర రైస్ మిల్ కంట్రాక్టర్స్ కంపెనీ

మేనేజింగ్ పార్టనర్ : అట్లూరి శ్రీ కృష్ణమూర్తి

వర్కింగ్ మేనేజర్ : వెనిగళ్ల పాండురంగారావు

ఖొజ్జిలిపేట, మచిలీపట్నం

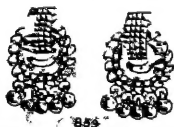
ప్రా.పి.తం: 1964.
 ఆఫీసు ఫోన్ 30. 235
 ఇంటి ఫోన్ 30. 785

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ
 శ్రీ ఆంధ్ర రసమయాలయం

ఆఫీసు ఫోన్	౩౦. 235
ఇంటి ఫోన్	౩౦. 785

22 C.T. గోల్తు కవరింగ్
ప్రొయిలెన్స్ ధరించండి

శ్రీ గోల్లు కవారింగ్ వరు

ప్రె-ఫోన్ పాస్వర్డ్: సిహెచ్ నాగేశ్వరరావు
పోస్టుబాక్స్ 30-35 తీమూరు. H.O. మచిలీపట్నం-AP

బూదరాజు శ్యామసుందర్

జననం : శ్రీముఖ నామ సంవత్సర మాఘ బహుళ³ పంచమి
(4-2-1934)

జన్మస్థలం : ప్రకాశం జిల్లా వేటపాలెం

పట్టభద్రులు - చిత్రగుప్త, పెగారా, సినిమా, సుభాషిణీ, సంసారం, స్రవంతి, ఆంధ్ర ప్రభ, ఆంధ్ర పత్రిక, ఆంధ్రజ్యోతి, విశాలాంధ్ర, కళ మొదలైన పత్రికల్లో వలు రచనలు వెలువడ్డాయి. కథానిక, నాటిక, వచన కవితా ప్రక్రియల్లో ప్రవేశం వుంది.

సాహితీ సేవా కార్యక్రమాల్లో బాల్యంనుంచీ ప్రధాన కార్యకర్త.

ఇటీవలే వీరి వచన కవితా కావ్యం 'ప్రబుద్ధ భారతి' వెలుగు చూచింది.

ఆంధ్రభూమి, ప్రజా ప్రభ, ఆంధ్రజ్యోతి, దినపత్రికల సంపాదక పర్కాలలో చాలాకాలం వని చేశారు.

1988 నుంచి మచిలీపట్టణం - ఆంధ్రా సెంటిఫిక్ కంపెనీలో ఉద్యోగిగా - స్థిరనివాసం.

బూదరాజు శ్యామసుందర్

జననం : శ్రీముఖ నామ సంవత్సర మాఘ బహుళ³ పంచమి
(4-2-1934)

జన్మస్థలం : ప్రకాశం జిల్లా వేటపాలెం

పట్టభద్రులు - చిత్రగుప్త, వగారా, సినిమా, సుభాషిణి, సంసారం, న్రవంతి, ఆంధ్ర ప్రభ, ఆంధ్ర పత్రిక, ఆంధ్రజ్యోతి, వికాలాంధ్ర, కళ మొదలైన పత్రికల్లో పలు రచనలు వెలువడ్డాయి. కథానిక, నాటిక, వచన కవితా ప్రక్రియల్లో ప్రవేశం వుంది.

సాహితీ సేవా కార్యక్రమాల్లో బాల్యంనుంచీ ప్రధాన కార్యకర్త.

ఇటీవలే వీరి వచన కవితా కావ్యం 'ప్రబుద్ధ భారతం' వెలుగు చూచింది.

ఆంధ్రభూమి, ప్రజా ప్రభ, ఆంధ్రజ్యోతి, దినపత్రికల సంపాదక పర్కాలలో చాలాకాలం పని చేశారు.

1966 నుంచి మచిలీపట్టణం - ఆంధ్రా ఎనెంటిఫిక్ కంపెనీలో ఉద్యోగిగా - పి రవివాసం